

Θεσμοί και πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας

26^η Εκπαιδευτική Σειρά

Κατεύθυνση: Διοίκηση υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας

Εισηγητής: Δρ. Δημήτρης Απίστουλας,

Διευθυντής ΙΝ.ΕΠ.

1^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

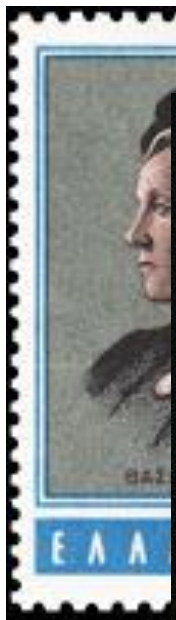
Σχολιάστε τις δηλώσεις (1)

- «Μέχρι σήμερα δεν υπήρχε προνοιακό κράτος, υπήρχαν μόνο τα ιδρύματα από τη μία και από την άλλη τα επιδόματα(...)»
- «Τα επιδόματα είναι διασπαρμένα σε διάφορους χώρους και παρέχονται χωρίς ενιαίους κανόνες, χωρίς κοινό έλεγχο από την Πολιτεία και χωρίς διαφάνεια».
- «Η κρίση που βιώσαμε αυτά τα χρόνια, μεταξύ των πολλών επώδυνων και δραματικών επιπτώσεων σε όλα τα επίπεδα, είχε και μια άλλη παράπλευρη συνέπεια: Ανέδειξε την ανεπάρκεια -θα έλεγα τη «γύμνια»- του παλαιού κοινωνικού κράτους στην Ελλάδα».
- «Παρότι οι κοινωνικές δαπάνες τα τελευταία πριν την κρίση χρόνια κυμαίνονταν σε επίπεδα κοντά στον κοινοτικό μέσο όρο, η επίδραση τους εντούτοις στη μείωση της φτώχειας ήταν μικρή».

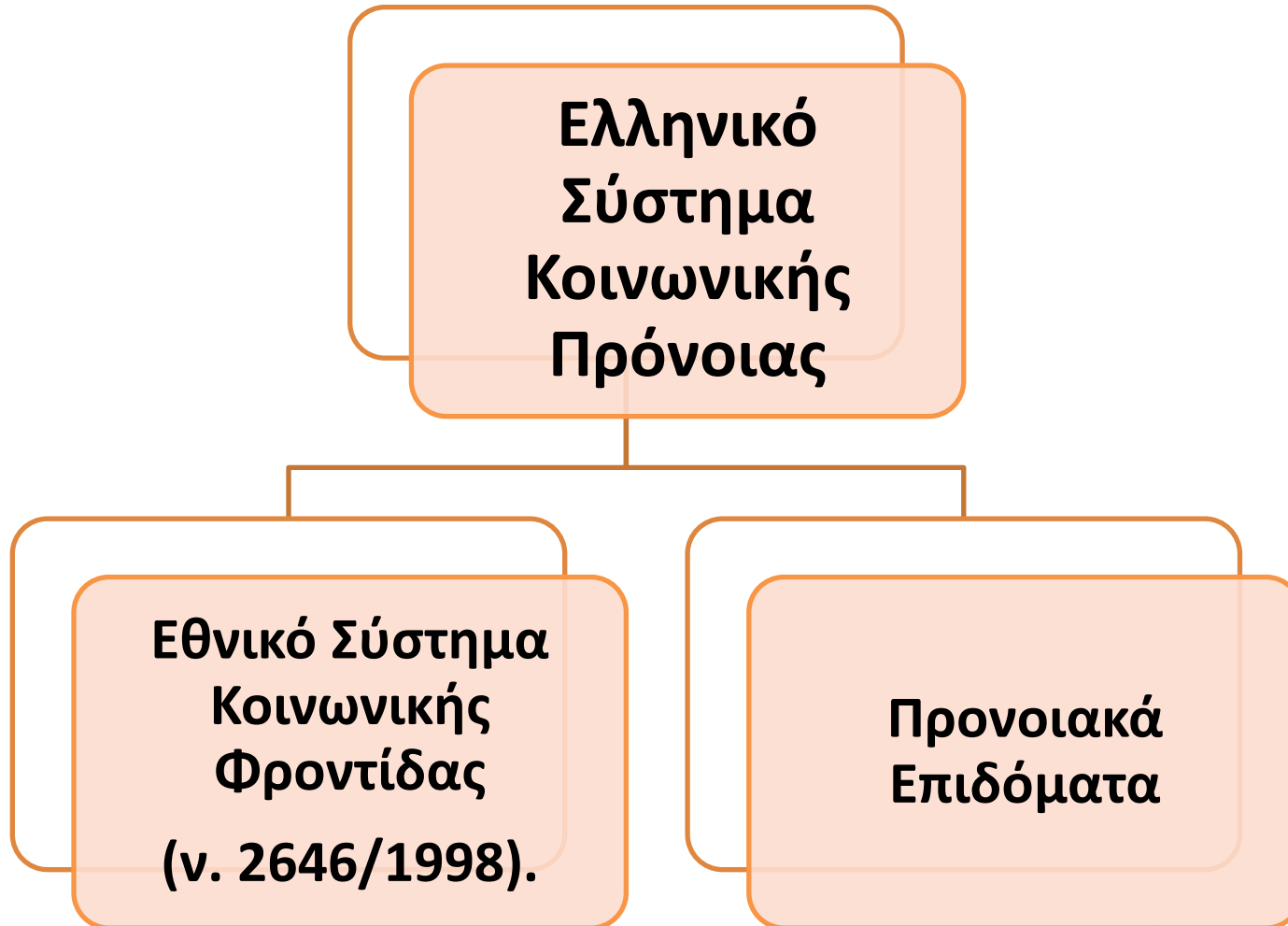
Σχολιάστε τις δηλώσεις (2)

- «Οι πολύτιμοι κοινωνικοί πόροι δεν πήγαιναν σε αυτούς που είχαν πραγματική ανάγκη. Κατά κάποιο τρόπο, δηλαδή, στην Ελλάδα «πετάγαμε το νερό θάλασσα»».
- «Έπρεπε να έχεις μπάρμπα στην Κορώνη για να μάθεις αν θα πάρεις ένα επίδομα, αν το δικαιούσαι, τότε θα στο δώσουν, τότε θα εγκριθεί, ποιο μέσο να βάλεις για να το πάρεις επιτέλους, αν μπορείς να βάλεις κάπου το ανάπηρο παιδί σου ή τον γνωστό του γνωστού σου, αν μπορείς να βάλεις τον ανάπηρο πατέρα σου κάπου δωρεάν ή να πληρώνεις και ούτω καθ' εξής (...)».
- «Γι' αυτό το παλαιό καθεστώς συντηρούσε αυτό το σύστημα λυσσαλέα, διότι πρόσφερε την πιο μεγάλη "δεξαμενή" πολιτικής πελατείας και πολιτικής εξάρτησης που υπήρχε, κατά την άποψή μου, στο ελληνικό κράτος».
- «Γνωρίζουμε και από επιστημονικές μελέτες ότι κάθε ευρώ που ξοδεύεται για την πρόνοια έχει πολλαπλασιαστή στο ΑΕΠ της χώρας. Εμείς λέμε ότι οι δαπάνες για την πρόνοια αυξάνουν τις θέσεις εργασίας (...)»

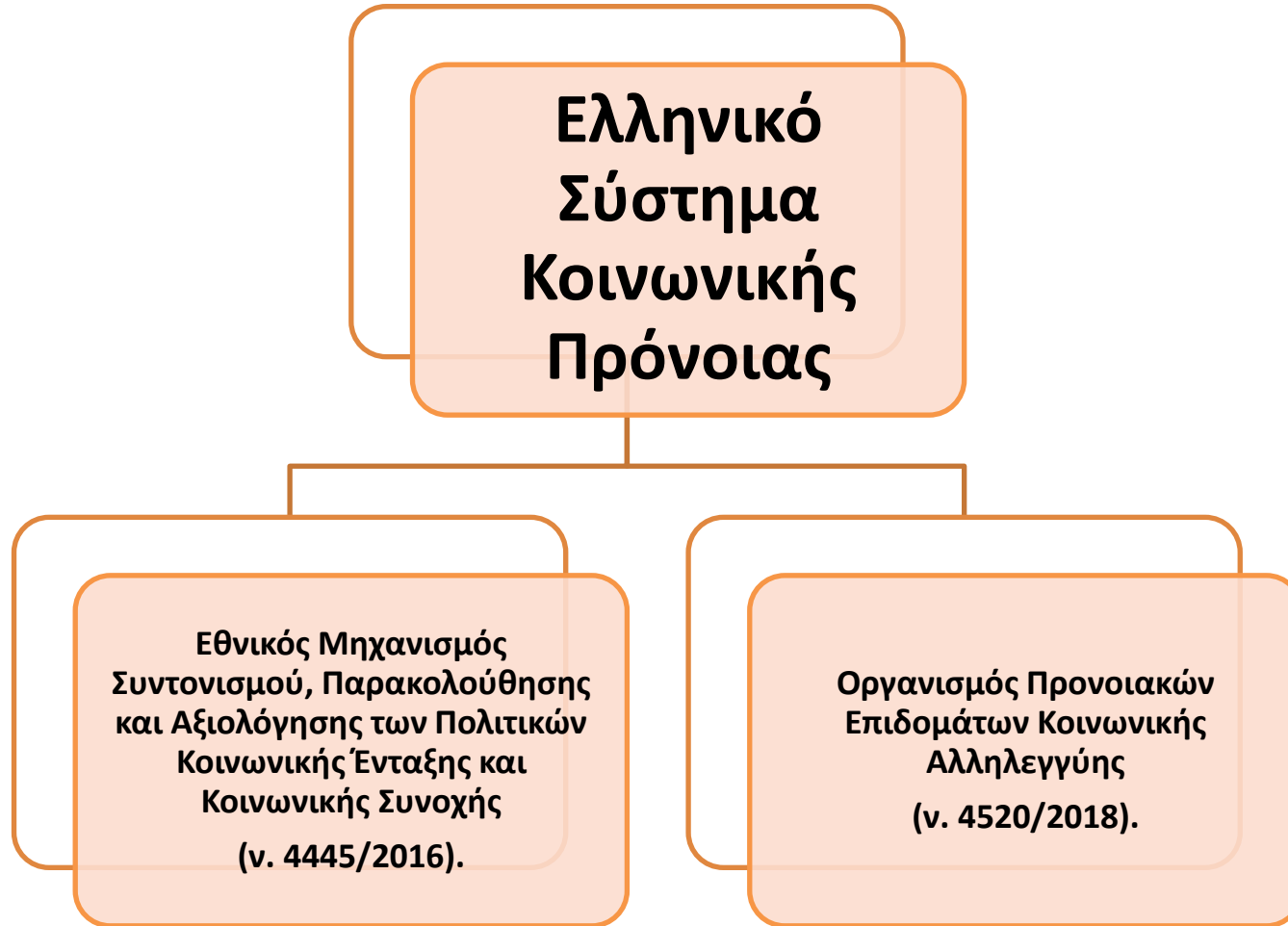
Πως από την αποσπασματική κάλυψη των αναγκών των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού για Περίθαλψη και Κοινωνική Πρόνοια ...

... καταλήξαμε στο:

... το οποίο σήμερα διορθώνεται σε δύο βασικούς πυλώνες.

Οριοθέτηση του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας (1)

Το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας εντάσσεται στο ευρύτερο σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας (άρθρο 1 νόμου 4387/2016).

Σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Ο.Η.Ε. (1948) η κοινωνική ασφάλεια συνιστά αυτοτελές δικαίωμα κάθε ανθρώπου (άρθρο 3), ενώ από πλευράς περιεχομένου εξειδικεύεται στο άρθρο 22, σύμφωνα με το οποίο:

«Κάθε άτομο, ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει δικαίωμα κοινωνικής προστασίας. Η κοινωνία, με την εθνική πρωτοβουλία και τη διεθνή συνεργασία, ανάλογα πάντα με την οργάνωση και τις οικονομικές δυνατότητες κάθε κράτους, έχει χρέος να του εξασφαλίσει την ικανοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων που είναι απαραίτητα για την αξιοπρέπεια και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του».

Οριοθέτηση του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας (2)

Το πλέγμα των **οργανωμένων δραστηριοτήτων** δημόσιων, ιδιωτικών και εθελοντικών φορέων, οι οποίοι επιδιώκουν τη διατήρηση, τη βελτίωση ή την αποκατάσταση της ικανότητας ατόμων ή ομάδων να ανταποκρίνονται στις ανάγκες διαβίωσης και κοινωνικής συμμετοχής.

Παρεμβάσεις άτυπων οικογενειακών δικτύων που παρέχουν υπηρεσίες σε εξαρτώμενα (λόγω ηλικίας ή κατάστασης υγείας) μέλη τους.

Κοινωνική Πρόνοια

Βασικές Αρχές Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας (1)

Η αρχή της επικουρικότητας τυποποιεί την παρέμβαση των προγραμμάτων πρόνοιας για την κάλυψη μόνο των αναγκών εκείνων, οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν από τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους.

Οι συνέπειες της αρχής της επικουρικότητας καταγράφονται συνοπτικά ως εξής:

- Δεν επιτρέπεται η χορήγηση παροχών σε χρήμα, όταν οι ανάγκες του ενδιαφερόμενου μπορούν να καλυφθούν εξ ίσου αποτελεσματικά από ένα φορέα κοινωνικής ασφάλισης, στο πλαίσιο λειτουργίας ενός συστήματος δημόσιας ασφάλισης.
- Δεν επιτρέπεται η χορήγηση παροχών, όταν οι ανάγκες του ενδιαφερόμενου μπορούν να καλυφθούν από την απασχόληση ή τα περιουσιακά του στοιχεία.
- Δεν επιτρέπεται η χορήγηση παροχών, όταν οι ανάγκες του ενδιαφερόμενου μπορούν να καλυφθούν από άλλα μέλη της οικογένειάς του, ιδίως όταν αυτά έχουν υποχρέωση συντήρησής του (εδώ για παράδειγμα εντάσσεται το καθήκον διατροφής των γονέων απέναντι στα τέκνα τους).
- Επιβάλλεται η διακοπή της χορήγησης παροχών, όταν εξασφαλισθούν οι δυνατότητες κάλυψης των αναγκών του ενδιαφερόμενου.

Βασικές Αρχές Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας (2)

Η αρχή της εξατομίκευσης τυποποιεί την ενεργοποίηση των προγραμμάτων πρόνοιας σε σχέση με την εξειδίκευση της ανάγκης των ενδιαφερομένων να ενταχθούν σε προγράμματα προστασίας. Η εφαρμογή της συμβάλλει ουσιαστικά στην τυποποίηση της κοινωνικής και οικονομικής ανάγκης, ύστερα από τη στάθμιση των επιθυμιών του ενδιαφερόμενου αναφορικά με τη μορφή και την έκταση της κοινωνικής κάλυψης.

Κατά τη διάρκεια μιας παρόμοιας διαδικασίας υποχρεώνονται μάλιστα να λαμβάνουν υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες, οι οποίοι θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικοί για την ορθολογική προσαρμογή των προνοιακών μέτρων στις ιδιαίτερες περιστάσεις των εκάστοτε δικαιούχων:

- την οικογενειακή, επαγγελματική, κοινωνική και οικονομική κατάσταση του ατόμου
- τα αίτια που έχουν οδηγήσει στην εμφάνιση ή παράταση της συγκεκριμένης ανάγκης
- τη δυνατότητα του ατόμου να καλύψει την αντίστοιχη ανάγκη
- την αποτελεσματική υποστήριξη του ατόμου, με τρόπο που θα αμβλύνει τις πιθανότητες κοινωνικού στιγματισμού στο ευρύτερο περιβάλλον του.

Το θεσμικό περιβάλλον ανάπτυξης των προνοιακών πολιτικών για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

Το Ελληνικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας χαρακτηρίζεται από σοβαρά θεσμικά μειονεκτήματα και ελλείψεις, με κυριότερη την μέχρι το 2017 **απουσία κατοχύρωσης ενός γενικού προγράμματος ελαχίστου εισοδήματος που να καλύπτει κάθε άτομο σε κατάσταση ανάγκης μέσω δράσεων εισοδηματικής ενίσχυσης και κοινωνικής φροντίδας, εξασφαλίζοντας την προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος στην κοινωνική ένταξη.**

Από την άλλη πλευρά, το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο διαμόρφωσης και άσκησης των προνοιακών πολιτικών εξακολουθεί να επηρεάζεται από σοβαρές δυσλειτουργίες, όπως ιδίως:

- η ατελής προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων,
- η περιορισμένη εφαρμογή των βασικών αρχών του κράτους πρόνοιας.

Διάκριση πολιτικών κοινωνικής πρόνοιας

Πολιτικές κατά της φτώχειας

- Άπορα άτομα (απόλυτη φτώχεια)
- Άτομα με περιορισμένους πόρους σε σχέση με άλλες ομάδες του πληθυσμού (σχετική φτώχεια)

Πολιτικές στοχευμένων υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας

- Ομάδες του πληθυσμού με αυτόνομα βιολογικά & κοινωνικά χαρακτηριστικά (**άτομα με αναπηρίες**, ηλικιωμένοι, παιδιά, μονογονεϊκές οικογένειες)

Πολιτικές καθολικής κοινωνικής φροντίδας

- Άτομα που θέλουν να χρησιμοποιήσουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας.

Φορείς προώθησης προνοιακών πολιτικών

Οι φορείς του δημόσιου τομέα συγκροτούνται από τις κεντρικές και περιφερειακές δημόσιες υπηρεσίες, τους οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης), τα νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου που εποπτεύονται από την κεντρική διοίκηση.

Οι φορείς του ιδιωτικού τομέα συγκροτούνται από εμπορικές επιχειρήσεις, οι οποίες κατά κανόνα «προσφέρουν» υπηρεσίες φροντίδας στο πλαίσιο της ελεύθερης αγοράς ύστερα από σχετική έγκριση εποπτικών οργάνων της κεντρικής διοίκησης.

Οι φορείς του εθελοντικού τομέα συγκροτούνται από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ενώσεις και ομάδες αυτοβοήθειας, οι οποίες παρέχουν χωρίς απαίτηση ανταλλάγματος υπηρεσίες φροντίδας στα μέλη τους ή σε άλλα πρόσωπα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης.

Οι νέοι κοινωνικοί κίνδυνοι

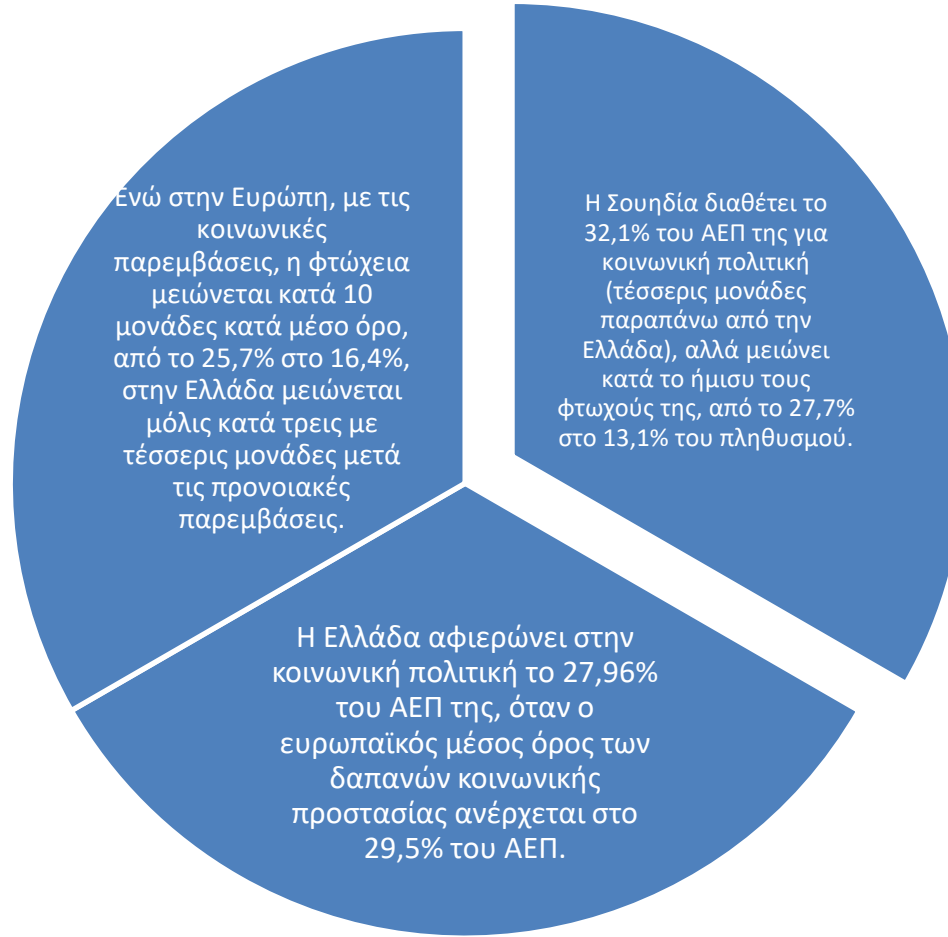
Ισχυρές ανασφάλειες ως προς τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και το καθεστώς απασχόλησης

Αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα και τους όρους διατήρησης της θέσης εργασίας

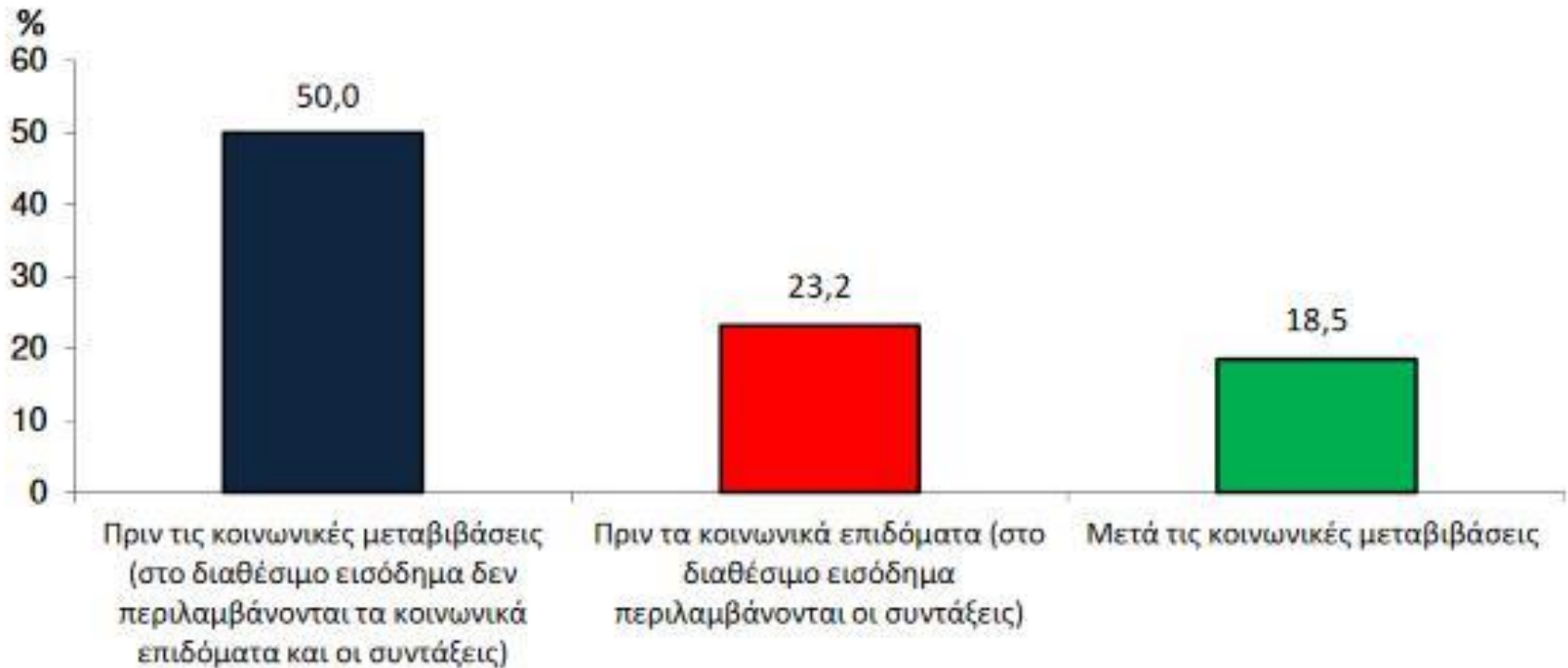
Ανασφάλειες ως προς τη διασφάλιση των αποδοχών

Ανασφάλειες ως προς την εγγύηση κεκτημένων κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων

Ανεπάρκεια κοινωνικού κράτους (1)

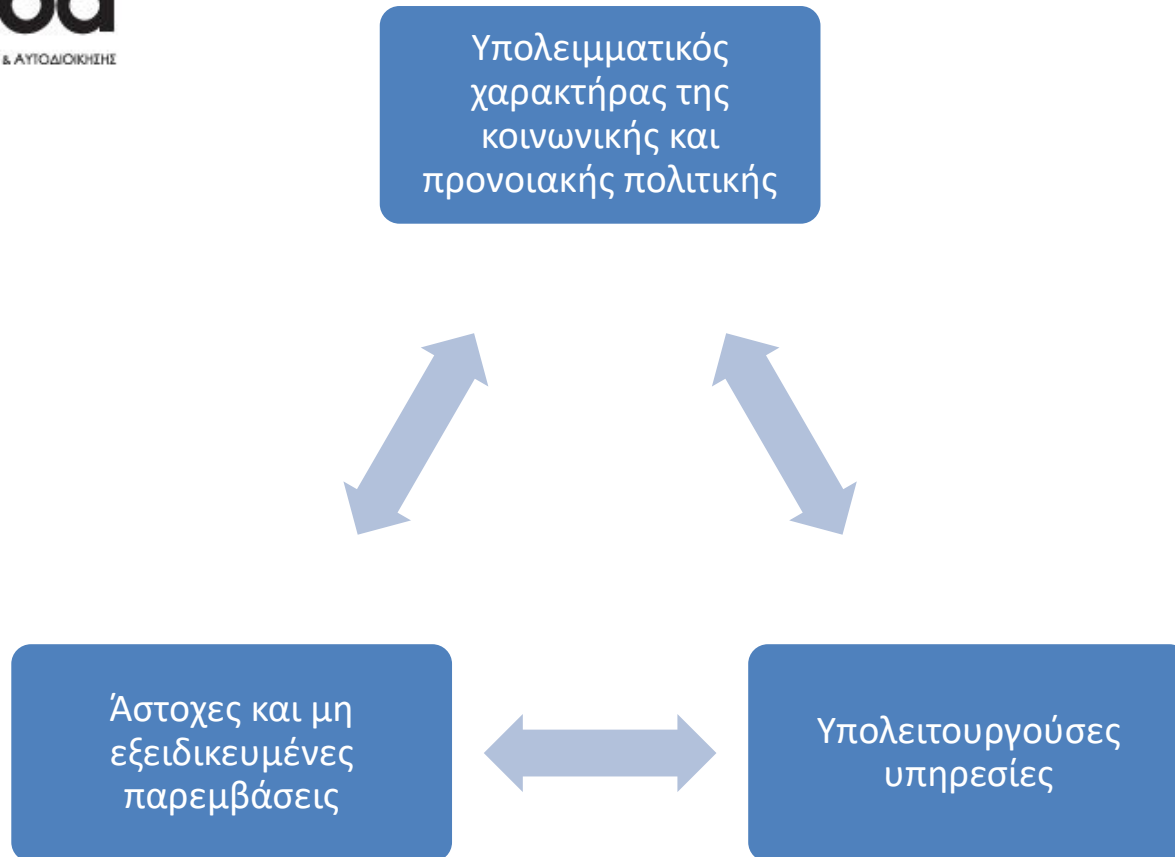

Ανεπάρκεια κοινωνικού κράτους (2)

ΕΡΕΥΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ 2020- ΕΛΣΤΑΤ

Ανεπάρκεια κοινωνικού κράτους (3)

Πρόκειται για κενά που καλύπτονταν επί δεκαετίες από την οικογένεια, τους φίλους, τους συγγενείς, τους γείτονες κ.λπ.

Η ανεπάρκεια του παραδοσιακού - παθητικού κοινωνικού κράτους οδηγεί:

Σε αναντιστοιχίες μεταξύ
των νέων αναγκών και των
καλυπτόμενων κινδύνων

Σε αναντιστοιχίες μεταξύ
των προστατευόμενων
ομάδων στόχων και εκείνων
που πράγματι χρήζουν
κοινωνικής προστασίας

Αποτέλεσμα ανεπάρκειας κοινωνικού κράτους

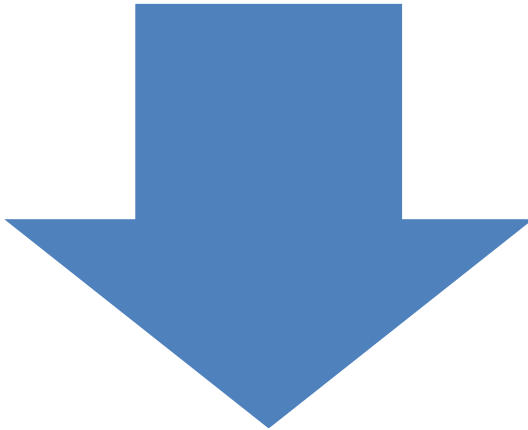
Η κρίση αυξάνει τις ουσιαστικές ανάγκες, ενώ ταυτόχρονα συρρικνώνει το κοινωνικό κράτος.

η υπερβάλλουσα ζήτηση για παροχές και υπηρεσίες καλύπτεται από *την οικογένεια και τα άτυπα οικογενειακά δίκτυα*.

οικογένεια και τα άτυπα οικογενειακά δίκτυα απορροφούν τις αυξανόμενες πιέσεις **αθόρυβα...**

Τα προγράμματα λιτότητας και η παρατεταμένη ύφεση της ελληνικής οικονομίας μπορεί να οδηγήσει σε **ξαφνική κοινωνική έκρηξη όταν εξαντληθούν οι εφεδρείες!!!**

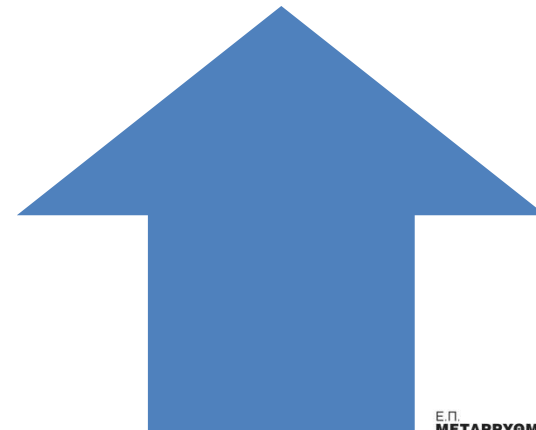
Η ανεπάρκεια του παραδοσιακού - παθητικού κοινωνικού κράτους θα αντιμετωπιστεί:

Με την «ενεργητική στροφή»
του κράτους πρόνοιας,
συνδέοντας τις κοινωνικές
παροχές με την εργασιακή
ένταξη και υιοθετώντας
αυστηρά κριτήρια
επιλεκτικότητας στην άσκηση
κοινωνικής πολιτικής.

Την απομάκρυνση του
κοινωνικού κράτους από τη
λογική του μηχανισμού
αναπλήρωσης εισοδημάτων
και την αναστόχευση προς
δικαιώματα και πολιτικές
εργασιακής και κοινωνικής
ένταξης.

Οριοθέτηση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας (ΕΣΚΦ)

Η προστασία που παρέχεται σε άτομα ή ομάδες με προγράμματα πρόληψης και αποκατάστασης και αποσκοπεί να δημιουργήσει προϋποθέσεις ισότιμης συμμετοχής των ατόμων στην οικονομική και κοινωνική ζωή και να τους εξασφαλίσει αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης

Οι υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας παρέχονται «μετά τη διαπίστωση του απειλούμενου άμεσου κινδύνου ή της υπάρχουσας ανάγκης και διαρκούν όσο διατηρούνται οι προϋποθέσεις χορήγησής τους»

Κοινωνική
Φροντίδα

Επίπεδα διακυβέρνησης του ΕΣΚΦ (1)

Πρωτοβάθμια Κοινωνική Φροντίδα

- Έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοικτής φροντίδας και αποσκοπεί στην πρόληψη των αναγκών και στον έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων κοινωνικοοικονομικού αποκλεισμού. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται κυρίως στο πλαίσιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α` βαθμού

Δευτεροβάθμια Κοινωνική Φροντίδα

- Έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας ή κλειστής φροντίδας και αποσκοπεί στη θεραπεία και αποκατάσταση σωματικής, πνευματικής, ψυχικής νόσου ή αναπηρίας, ως και στην πρόσληψη και αποκατάσταση των συνεπειών του κοινωνικοοικονομικού αποκλεισμού. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται κυρίως στο πλαίσιο τοπικής αυτοδιοίκησης β` βαθμού

Τριτοβάθμια Κοινωνική Φροντίδα

- Έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοικτής και κλειστής κοινωνικής φροντίδας που απαιτεί υψηλή εξειδίκευση ή τεχνολογία. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται κυρίως στο πλαίσιο της Κεντρικής Διοίκησης και της Περιφέρειας

Προγράμματα πρωτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας

Α' βάρθμια: ανοικτή (εξωιδρυματική) φροντίδα για πρόληψη ανάγκης και εντοπισμό προβλημάτων που οδηγούν σε αποκλεισμό (δήμοι):

- **Ηλικιωμένοι** (ΚΗΦΗ / Βοήθεια στο Σπίτι)
- **ΑμεΑ** (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ / Βοήθεια στο Σπίτι / Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης)
- **Άτομα με ψυχικές παθήσεις** (Μονάδες Ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης / Κοινωνικής Επανάταξης)
- **Άνεργοι ΕΚΟ** (ειδικά προγράμματα ΟΑΕΔ)
- **Ανήλικοι παραβάτες** (Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων)
- **Θύματα κακοποίησης** (συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες, προώθηση στην απασχόληση)
- **Αποφυλακισμένοι** (συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες, προώθηση στην απασχόληση)
- **Τσιγγάνοι** (ΣΥΥ – ένταξη – απασχόληση – δάνεια στεγαστικής συνδρομής)
- **Έλληνες μουσουλμάνοι** (ΣΥΥ – ένταξη - απασχόληση)

Προγράμματα δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας

Β' βάθμια: κλειστή (ιδρυματική) φροντίδα για θεραπεία και αποκατάσταση νόσων και αναπηρίας και καταπολέμηση του αποκλεισμού (τοπική αυτοδιοίκηση α' και β' βαθμού και αποκεντρωμένη διοίκηση)

- Άτομα με αδυναμία αυτοεξυπηρέτησης (ηλικιωμένοι, χρονίως πάσχοντες, άτομα με σοβαρή αναπηρία).
- Άστεγοι.
- Θύματα κακοποίησης.
- Παιδιά χωρίς οικογένεια ή με ακατάλληλη οικογένεια.

Γ' βάθμια: κλειστή (ιδρυματική) φροντίδα υψηλής έντασης και εξειδικευμένης τεχνογνωσίας (κεντρική και αποκεντρωμένη διοίκηση).

Επίπεδα διακυβέρνησης του ΕΣΚΦ (2)

Υπουργείο Εργασίας,
Κοινωνικής Ασφάλισης
και Κοινωνικής
Αλληλεγγύης

- Έχει την ευθύνη για τη χάραξη της εθνικής πολιτικής κοινωνικής φροντίδας, το σχεδιασμό προγραμμάτων, την έρευνα, μελέτη και τεκμηρίωση σε θέματα κοινωνικής φροντίδας, το συντονισμό των δράσεων και τον προσδιορισμό των όρων και προϋποθέσεων για την παροχή οργανωμένων κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και την παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών των φορέων του Εθνικού Συστήματος

Περιφέρειες

- Έχουν την ευθύνη για την εξειδίκευση, την παρακολούθηση και εφαρμογή των προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας.

Δήμοι

- Έχουν την ευθύνη να αναπτύσσουν και να εφαρμόζουν προγράμματα (ιδίως) πρωτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας.

Βασικές αρμοδιότητες ανά επίπεδο διακυβέρνησης του ΕΣΚΦ

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

- Το Υπουργείο διαθέτει την πρωτογενή αρμοδιότητα ίδρυσης και εποπτείας προνοιακών φορέων, που λειτουργούν με την μορφή ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ.
- Η νομική φύση των φορέων καθορίζεται από το νομοθετικό πλαίσιο ίδρυσής τους, ενώ η λειτουργία τους εξειδικεύεται με την κατάρτιση Οργανισμών και Κανονισμών (εγκρίνονται με την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος).
- Η εξειδίκευση και εφαρμογή ενός συνολικού, αποτελεσματικού, δίκαιου και βιώσιμου μοντέλου κοινωνικής αλληλεγγύης.

Περιφέρειες

- Η χορήγηση και ανάκληση αδειών άσκησης επαγγελματών υγείας, καθώς και αδειών ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών κλινικών, ιδιωτικών προνοιακών επιχειρήσεων, ιατρείων, οδοντιατρείων, εργαστηρίων και πάσης φύσεως χώρων άσκησης ιδιωτικού επαγγέλματος υγείας και πρόνοιας.
- Η διενέργεια κοινωνικών ερευνών για την εφαρμογή των προγραμμάτων πρόνοιας, καθώς και θέματα άσκησης κοινωνικής εργασίας.
- Η ανάληψη χορηγούμενων οικονομικών ενισχύσεων σε φορείς κοινωνικής αντίληψης που εποπτεύονται από τη Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας που αποτελούν προϊόν των Ειδικών Κρατικών Λαχείων.
- Η εφαρμογή προγραμμάτων προστασίας της μητέρας και των παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Δήμοι

- Η χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδρυμάτων παιδικής πρόνοιας σε ιδιώτες, καθώς και σε συλλόγους ή σωματεία, που επιδιώκουν φιλανθρωπικούς σκοπούς.
- Η χορήγηση άδειας λειτουργίας ιδιωτικών επιχειρήσεων περίθαλψης ηλικιωμένων ή ατόμων, που πάσχουν ανίατα από κινητική αναπηρία.
- Η εποπτεία επί των φιλανθρωπικών σωματείων και ιδρυμάτων, καθώς και η έγκριση του προϋπολογισμού τους, η παρακολούθηση και ο έλεγχος των επιχειρηγήσεων, που δίδονται σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου με κοινωφελείς σκοπούς.
- Η άσκηση ελέγχου και εποπτείας στα ιδρύματα παιδικής προστασίας ιδιωτικού δικαίου (ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί) και η ευθύνη λειτουργίας των παιδικών εξοχών.
- Η καταβολή προνοιακών επιδομάτων

Αρμοδιότητες Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης

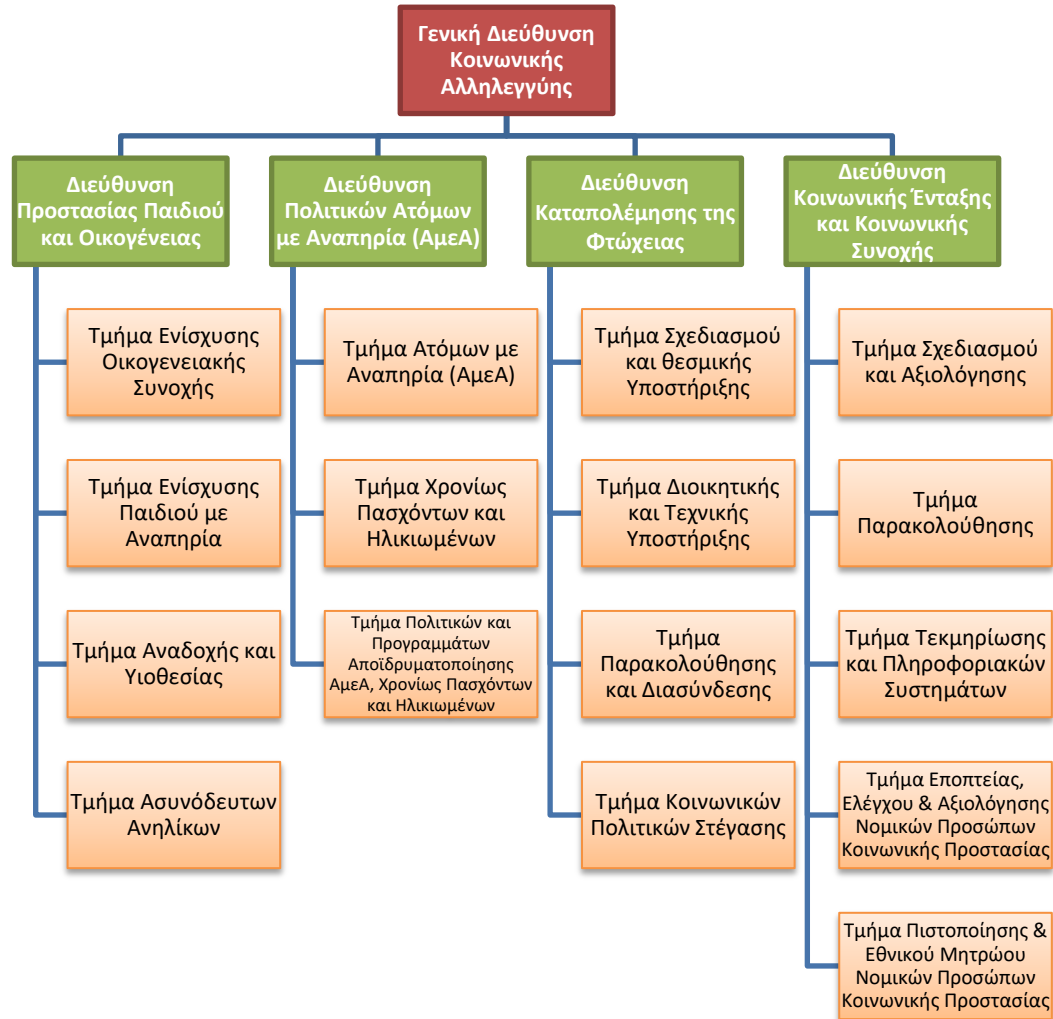
Στρατηγικός στόχος της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης είναι η εξειδίκευση και εφαρμογή ενός συνολικού, αποτελεσματικού, δίκαιου και βιώσιμου μοντέλου κοινωνικής αλληλεγγύης.

Ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός, η οργάνωση, ο έλεγχος και η αξιολόγηση πολιτικών και δράσεων για τις ευάλωτες και ειδικές ομάδες του πληθυσμού.

Η οργάνωση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής.

Η οργάνωση και η υλοποίηση προγραμμάτων για την καταπολέμηση της φτώχειας.

Διάρθρωση Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Θεσμική εξέλιξη των φορέων του Ε.Σ.Κ.Φ. (έως το 2009) και ο επίμονος χαρακτήρας των παραδοσιακών δρώντων

N. 2646/1998

- Το Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντίληψης - Π.Ι.Κ.Π.Α. (Ν.Π.Δ.Δ.), ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας - Ε.Ο.Π. (Ν.Π.Ι.Δ.) και το Κέντρο Βρεφών «Η ΜΗΤΕΡΑ» (Ν.Π.Ι.Δ.) καταργούνται ως αυτοτελή νομικά πρόσωπα και συγχωνεύονται με τον Εθνικό Οργανισμό Κοινωνικής Φροντίδας Ε.Ο.Κ.Φ. (Ν.Π.Δ.Δ.).

N. 3106/2003

- (παρ. 1 του άρθρου 5) κατάργηση του Ε.Ο.Κ.Φ.
- (παρ. 2 του άρθρου 1) τα ΝΠΔΔ του τομέα κοινωνικής πρόνοιας μετατρέπονται σε αποκεντρωμένες και **ανεξάρτητες υπηρεσιακές μονάδες** των ΠΕ.Σ.Υ.Π. με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και μετονομάζονται σε Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας (ΜΚΦ).

N. 3329/2005

- (παρ. 1 του άρθρου 14) οι ΜΚΦ μετατρέπονται σε ΝΠΔΔ τα οποία **ελέγχονται και εποπτεύονται** από τους διοικητές των Δ.Υ.ΠΕ.

- Οι ανωτέρω νομοθετικές πρωτοβουλίες δεν απαντούσαν στο μείζον ζήτημα του τομέα κοινωνικής πρόνοιας που εξακολουθούσε να εντοπίζεται στην απουσία συντονισμού των κατακερματισμένων κοινωνικών υπηρεσιών και στην αποκομμένη από τις τοπικές κοινωνίες λειτουργία τους

Θεσμική εξέλιξη των φορέων του Ε.Σ.Κ.Φ. (μετά το 2010) και η αδυναμία ελέγχου της ατζέντας των μεταρρυθμίσεων

N. 4025/2011

- (άρθρο 1) οι ΜΚΦ αποτελούν ΝΠΔΔ και υπόκεινται στην εποπτεία του διοικητή της οικείας Υ.ΠΕ., ενώ οι συγχωνευμένες ΜΚΦ υπάγονται στην Υ.ΠΕ. στην οποία βρίσκεται η έδρα τους ακόμα και αν τα παραρτήματά τους βρίσκονται στην αρμοδιότητα άλλης Υ.ΠΕ.
- (άρθρο 5) οι ΜΚΦ οργανώνονται και λειτουργούν σύμφωνα με τον Οργανισμό τους, ο οποίος καταρτίζεται από τον διοικητή της οικείας Υ.ΠΕ., ύστερα από εισήγηση του Διοικητικού τους Συμβουλίου.
- (άρθρο 10) ένταξη των Κέντρων Αποθεραπείας - Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης (ΚΑΦΚΑ) και Κέντρων Εκπαίδευσης, Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) στο Ε.Σ.Υ.

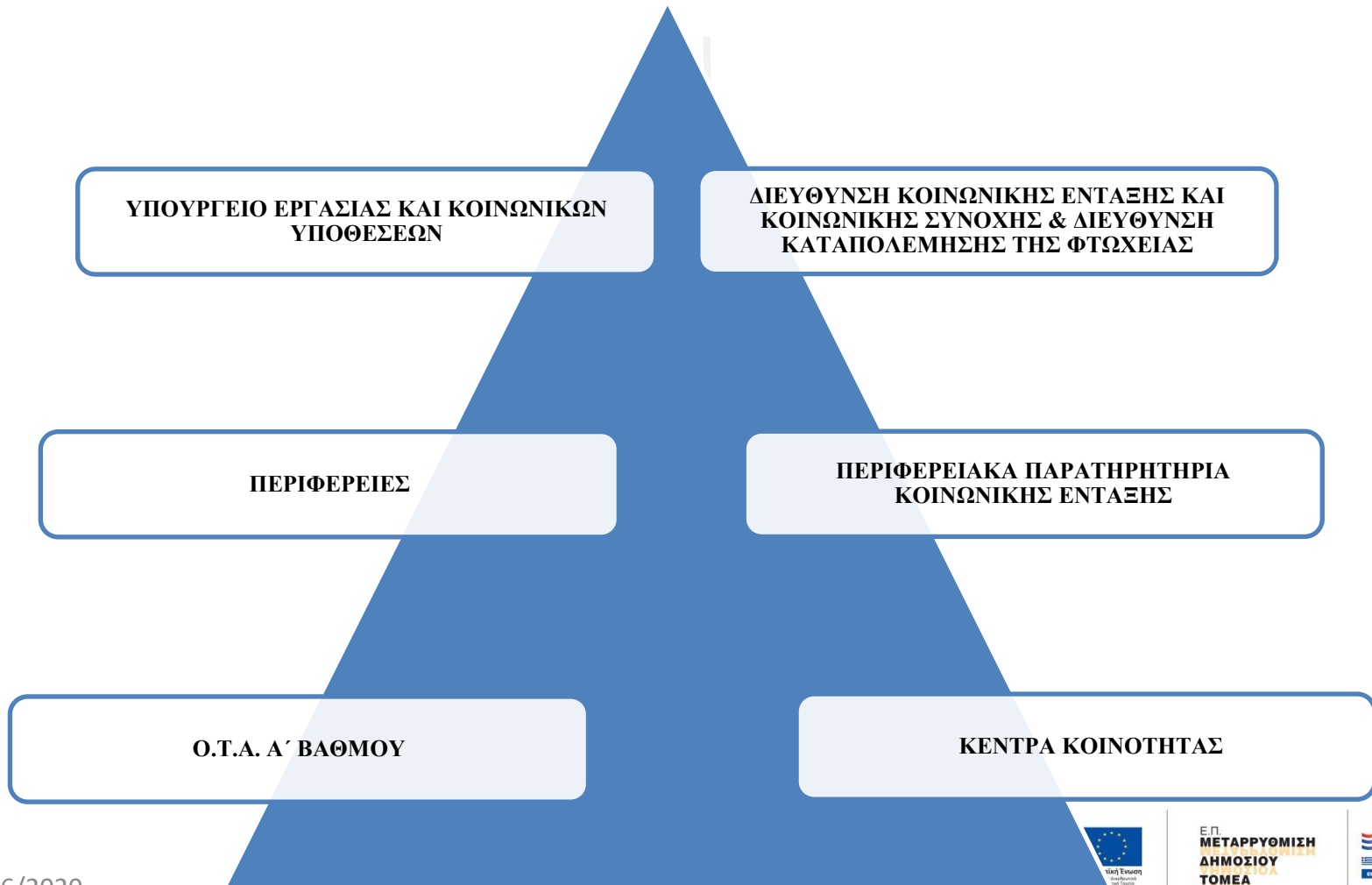
• Η ανάγνωση των διαθέσεων του νομοθέτη παραπέμπει σε διοικητικού χαρακτήρα μεταρρύθμιση και όχι σε μεταρρύθμιση με στόχο την «ενίσχυση του κοινωνικού κράτους με αναβαθμισμένο επίπεδο υπηρεσιών, με τελικό αποδέκτη τον εξυπηρετούμενο».

N. 4109/2013

- (παρ. 1 του άρθρου 9) του Ν. 4109/2013 οι ΜΚΦ μετατράπηκαν σε παραρτήματα δώδεκα νέων ΝΠΔΔ με την επωνυμία **κέντρα κοινωνικής πρόνοιας**, τα οποία εδρεύουν στην έδρα κάθε περιφέρειας (εκτός από την Περιφέρεια Πελοποννήσου). Τα κέντρα κοινωνικής πρόνοιας **εποπτεύονται** από τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

• Οι θεσμικές παρεμβάσεις στην οργάνωση και λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας κατέληξαν σε έναν αποκεντρωμένο, πλην όμως, δυσλειτουργικό συγκεντρωτισμό.

Οργανωτική αναδιάρθρωση του ελληνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας (ν. 4445/2016), ως αποτέλεσμα των αιρεσιμοτήτων των ΕΔΕΤ 2014-2020.

2^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Η ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (1)

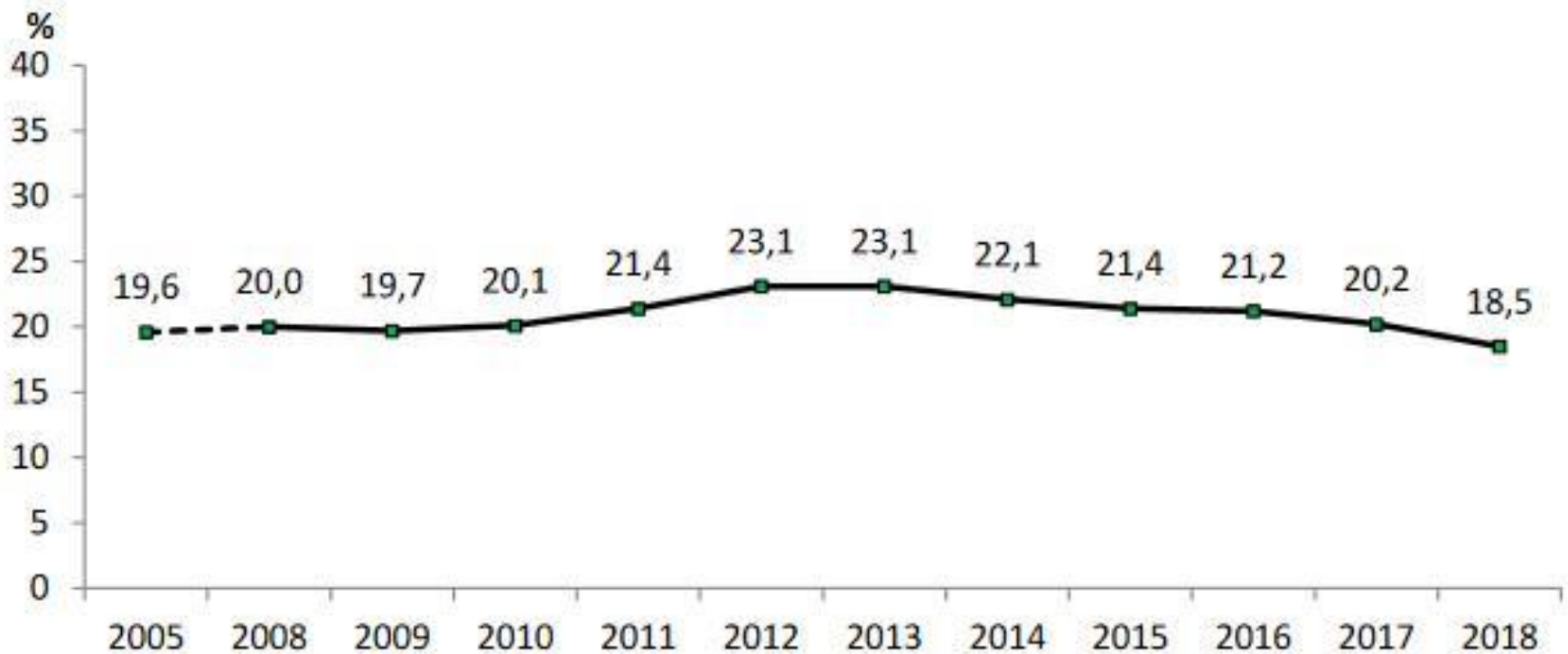
- Πληθυσμός (Γενική Απογραφή 2011): 10.815.197 (9,3% αλλοδαποί).
- Δείκτης Γονιμότητας (αριθμός παιδιών ανά μητέρα): 1,30 (ωστόσο αξίζει να σημειωθεί πως το 2001 ήταν 1,25).
- Δείκτης ανεργίας α' τρίμηνο 2020 (1.130.479 άτομα), εκ των οποίων σε ποσοστό 47,76% είναι μακροχρόνια άνεργοι (αναζητούν εργασία για ένα έτος ή περισσότερο).
- Το σύνολο των επιδοτούμενων ανέργων, τον Φεβρουάριο του 2020, (αφορά τον αριθμό των δικαιούχων που πληρώθηκαν εντός του αντίστοιχου μήνα) ανήλθε σε 233.416 άτομα, από τα οποία οι 141.115 (ποσοστό 60,46%) είναι κοινοί και λοιπές κατηγορίες επιδοτούμενων και οι 92.301 (ποσοστό 39,54%) είναι εποχικοί τουριστικών επαγγελματιών.
- Βασικός μηνιαίος μισθός 650 ευρώ, καθαρός μισθός προ φόρου: 547,63€.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (2)

- Κατώφλι της φτώχειας ανέρχεται στο ποσό των 5.023€ ετησίως ανά άτομο (2013), 4.608€ (2014), 4.512€ (2015), 4.500€ (2016), 4.560€ (2017) και 4.718€ (2018).
- Ο πληθυσμός που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό ανέρχεται στο 23,1% του πληθυσμού της Χώρας (2013), 22,1% για το 2014, 21,4% (2015), 21,2% (2016) και 20,2% (2017), 18,5% (2018).
- Αυξήθηκαν δραματικά μέσα στην πενταετία 2009-2018, τα ποσοστά των νοικοκυριών της χώρας που αδυνατούν, για οικονομικούς λόγους, να παρέχουν στα παιδιά τους βασικά αγαθά και υπηρεσίες. Μάλιστα, σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται πλέον και νοικοκυριά που θεωρούνται μη φτωχά.

Κίνδυνος φτώχειας

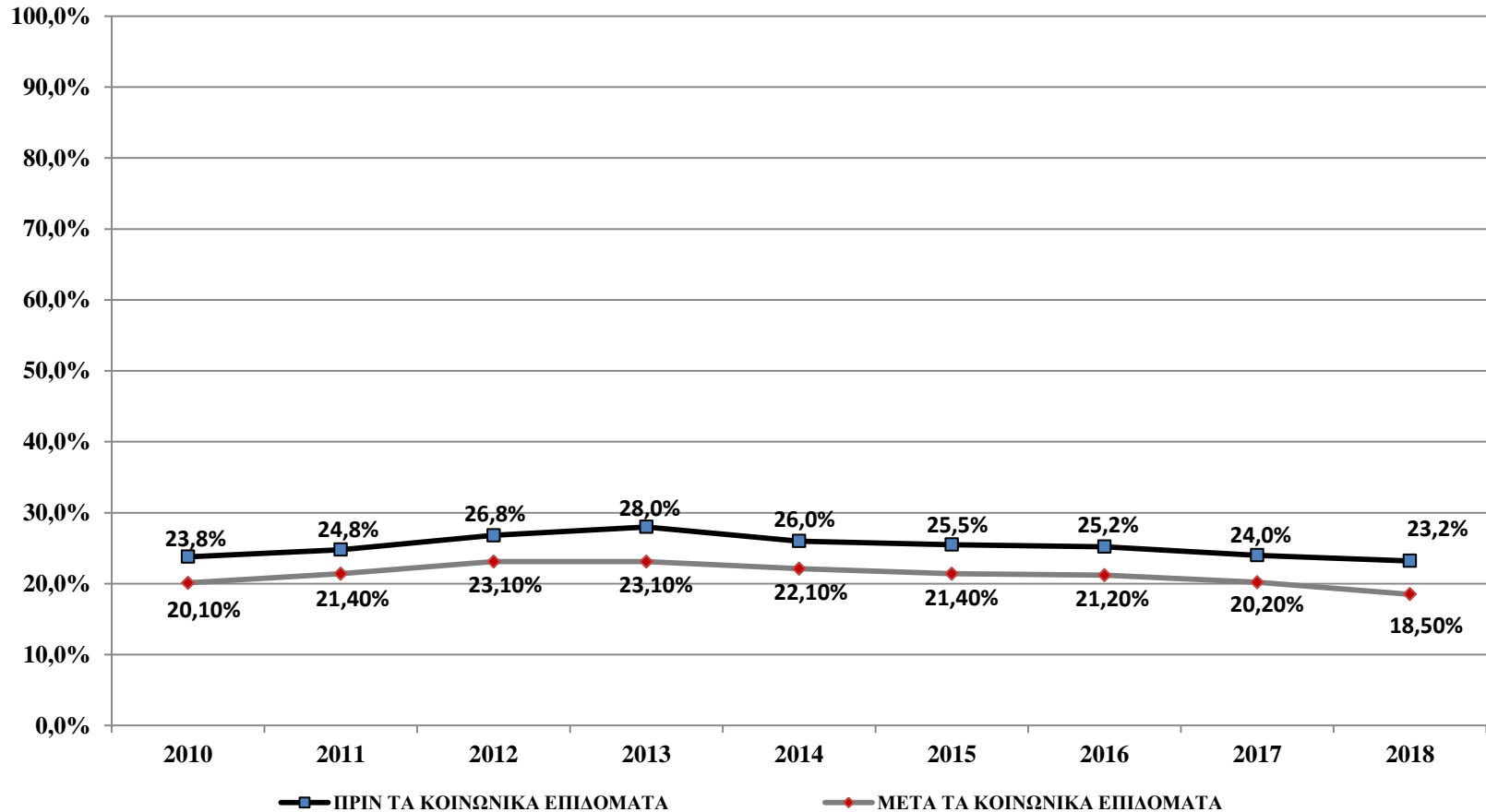
Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας 2005-2018

ΕΡΕΥΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ 2020- ΕΛΣΤΑΤ

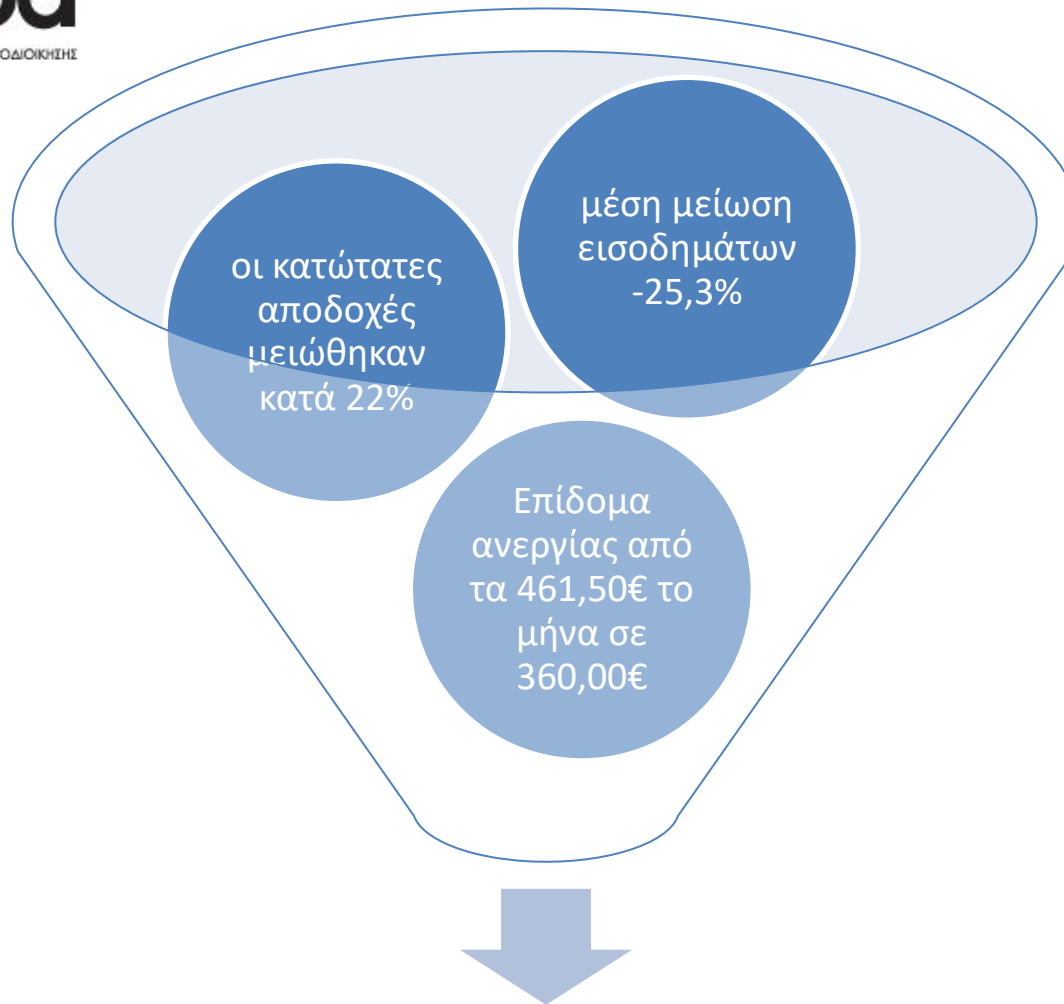
Κίνδυνος φτώχειας

Κοινωνικές μεταβιβάσεις και κίνδυνος φτώχειας στην Ελλάδα 2010-2018

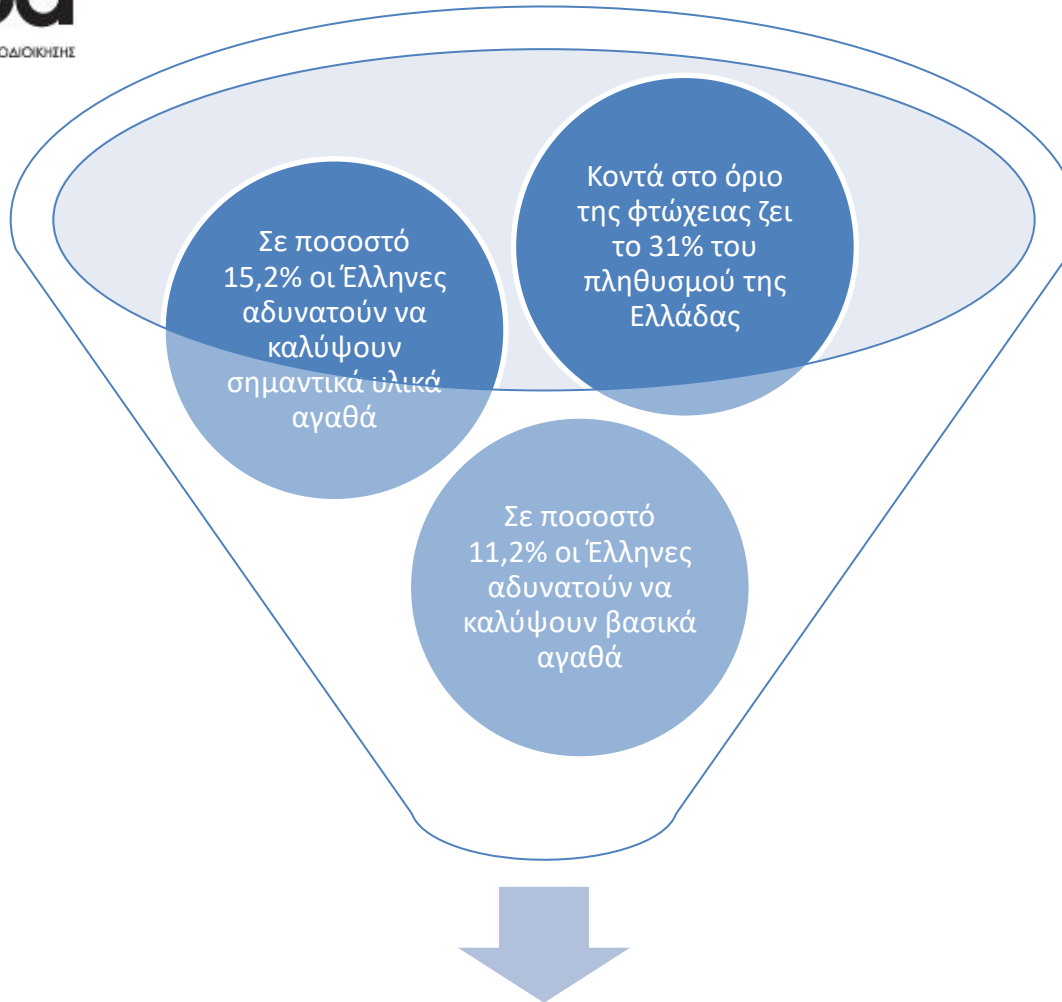
ΕΡΕΥΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ- ΕΛΣΤΑΤ

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (3) (ΟΟΣΑ, 2014)

Η Ελλάδα σημείωσε το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό εργαζομένων φτωχών (13,8%)
μετά τη Ρουμανία (17,3%)

ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (4) (Eurostat, 2015)

Τα ποσοστά αυτά κατατάσσουν την Ελλάδα στις χώρες της ΕΕ με το υψηλότερο ποσοστό πληθυσμού κοντά στο όριο της φτώχειας, μετά τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Λετονία και τη Λιθουανία.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ (1)

Τα παιδιά που κινδυνεύουν με φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό, είναι αυτά που ζουν σε νοικοκυριά με τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες τρεις προϋποθέσεις: που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας, παρά τα κοινωνικά επιδόματα, που αντιμετωπίζουν σοβαρές υλικές στερήσεις ή που διαβιούν σε νοικοκυριά χαμηλής έντασης εργασίας.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ (2)

Σύμφωνα με την Eurostat (2016):

- Το 37,5% των παιδιών έως 17 ετών στην Ελλάδα κινδυνεύει από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό.
- Η Ελλάδα βρίσκεται στην πρώτη θέση στην Ευρωζώνη, καθώς μεγαλύτερα ποσοστά σε επίπεδο ΕΕ καταγράφουν η Ρουμανία (49,2%) και η Βουλγαρία (45,6%).
- Η Ελλάδα κατέγραψε την μεγαλύτερη αύξηση του ποσοστού των παιδιών που κινδυνεύουν από την φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό, μεταξύ του 2010 και 2016.

ΚΥΚΛΟΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Θεσμική οριοθέτηση του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα

- **Απουσία ενιαίου οριζόντιου ορισμού** λόγω απουσίας ρητής πρόβλεψης γενικού δικαιώματος στην κοινωνική ένταξη
- **Ειδικός ορισμός (ως προς την προώθηση στην απασχόληση) με απαρίθμηση ομάδων στόχου**

Ν. 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία / Κοινωνική Επιχειρηματικότητα»

Ένταξη = διαδικασία κοινωνικής ενσωμάτωσης μέσω της προώθησης στην απασχόληση

Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού: δυσκολίες συμμετοχής εξ αιτίας κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων, αναπηρίας, απρόβλεπτων γεγονότων που επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία της τοπικής / περιφερειακής οικονομίας

(α) Ευάλωτες ομάδες (σωματικά/ ψυχικά αίτια - παραβατικότητα)

(β) Ειδικές ομάδες (κοινωνικά / οικονομικά / πολιτισμικά αίτια)

Οριοθέτηση του Κοινωνικού Αποκλεισμού στην ΕΕ

Η κοινωνική πολιτική που ασκεί η ίδια η Ευρωπαϊκή ένωση, αφορά κυρίως σε θέματα απασχόλησης και στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, ο οποίος ορίζεται στενά ως **αποκλεισμός από την αγορά εργασίας (1989)**.

Η έννοια του «κοινωνικού αποκλεισμού» εμφανίζεται αρχικά στη Γαλλία στις αρχές της δεκαετίας του '70 και αναφέρεται στον **αποκλεισμό οποιασδήποτε μορφής από τις υπηρεσίες που προσφέρει το κράτος**.

Οριοθέτηση κοινωνικού αποκλεισμού και ΕΚΟ

Νόμος 3106/2003, Αναδιοργάνωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις, άρθρο 6:

Σκοπός του Ε.Κ.Κ.Α. είναι η παροχή προστασίας και ψυχοκοινωνικής στήριξης, καθώς και ο συντονισμός του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης σε άτομα, οικογένειες και πληθυσμιακές ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση κοινωνικής ανάγκης ή απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό. **Ως άτομα ή ομάδες που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό νοούνται οι ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και εν γένει αυτές που έχουν περιορισμένη ή καθόλου πρόσβαση σε κοινωνικά και δημόσια αγαθά και δυσκολεύονται ή αδυνατούν σε πολλά επίπεδα και σε διάφορους τομείς να έχουν ποιότητα ζωής.**

Οριοθέτηση κοινωνικού αποκλεισμού και ΕΚΟ

Νόμος 3845/2010: ΜΝΗΜΟΝΙΟ 1 Μέτρα ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, άρθρο δεύτερο.

2. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, λαμβάνονται έκτακτα μέτρα για την προστασία των ασθενέστερων οικονομικών στρωμάτων και των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, με στόχο την άμβλυνση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων κατά την περίοδο εφαρμογής του προγράμματος του προηγούμενου άρθρου. **Ειδικότερα, με τα παραπάνω μέτρα, λαμβάνεται μέριμνα για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των φτωχών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού που διαβιούν υπό μειονεκτικές κοινωνικά συνθήκες, όπως η ανεργία, το γήρας, ο κοινωνικός αποκλεισμός, και η απουσία εισοδήματος.**

Νόμος 4430/2016: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις, άρθρο 2:

6. Ως «Κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος» ορίζονται οι υπηρεσίες που είναι προσβάσιμες σε όλους, προάγουν την ποιότητα ζωής και παρέχουν κοινωνική προστασία σε ομάδες όπως ηλικιωμένοι, βρέφη, παιδιά, άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και περιλαμβάνουν την εκπαίδευση, την υγεία, την κοινωνική στέγαση, την κοινωνική σίτιση, την παιδική φροντίδα, τη μακροχρόνια φροντίδα και τις υπηρεσίες κοινωνικής αρωγής, χωρίς, ωστόσο, να υποκαθιστούν τις γενικές υποχρεώσεις του κράτους στην άσκηση της κοινωνικής πολιτικής.

Οριοθέτηση κοινωνικού αποκλεισμού και ΕΚΟ

Νόμος 4430/2016: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις, άρθρο 2:

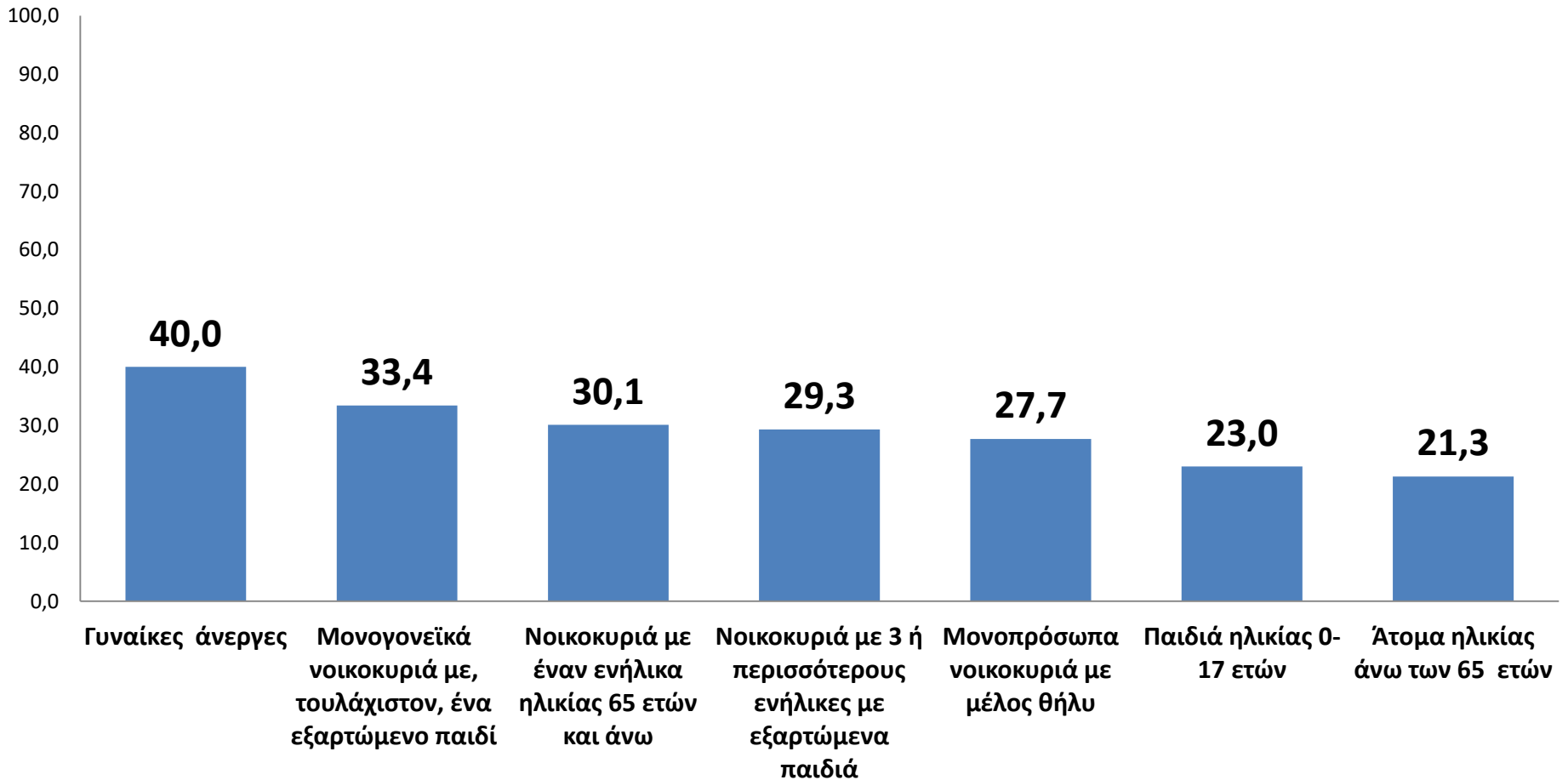
7. Ως «κοινωνική ένταξη» ορίζεται η δημιουργία των προϋποθέσεων για την ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή ατόμων που ανήκουν στις ευάλωτες και τις ειδικές ομάδες. 8. Ως «ευάλωτες» ορίζονται οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού που η ένταξή τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή εμποδίζεται από σωματικά και ψυχικά αίτια ή λόγω παραβατικής συμπεριφοράς. Σε αυτές ανήκουν: α) τα άτομα με αναπηρία οποιασδήποτε μορφής (σωματική, ψυχική, νοητική, αισθητηριακή), β) τα άτομα με προβλήματα εξάρτησης από ουσίες ή τα απεξαρτημένα άτομα, γ) οι ανήλικοι με παραβατική συμπεριφορά, οι φυλακισμένοι/ες και αποφυλακισμένοι/ες.

Οριοθέτηση κοινωνικού αποκλεισμού και ΕΚΟ

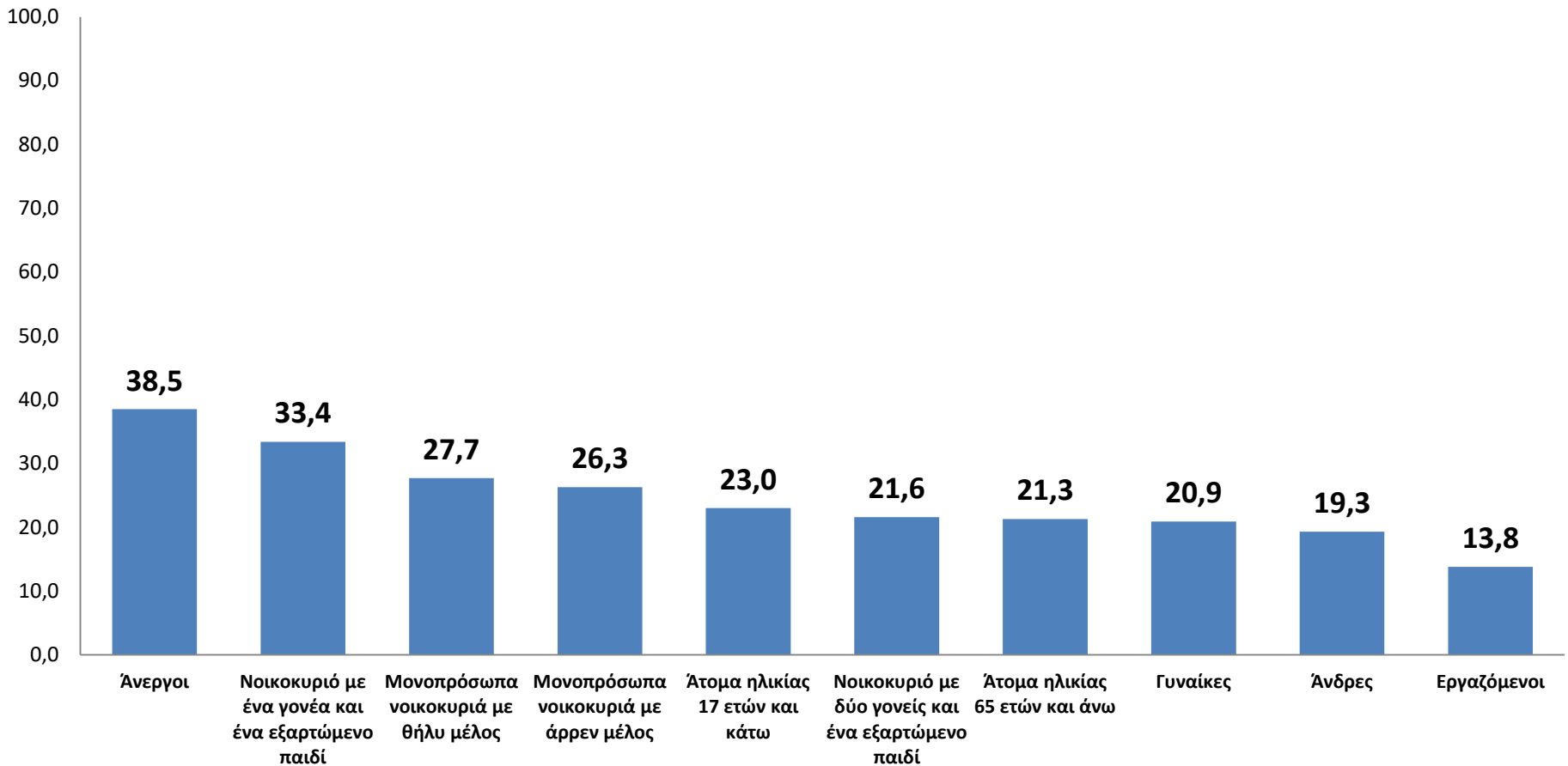
Νόμος 4430/2016: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις, άρθρο 2:

Ως «ειδικές» ορίζονται οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού οι οποίες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας, από οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά αίτια. Σε αυτές ανήκουν: α) τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, β) τα θύματα παράνομης διακίνησης και εμπορίας αν ανθρώπων, γ) οι άστεγοι, δ) τα άτομα που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας, ε) οι οικονομικοί μετανάστες, στ) οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο, για όσο εκκρεμεί η εξέταση του αιτήματος χορήγησης ασύλου, ζ) οι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, η) τα άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, θ) οι μακροχρόνια άνεργοι έως είκοσι πέντε ετών και άνω των πενήντα ετών.

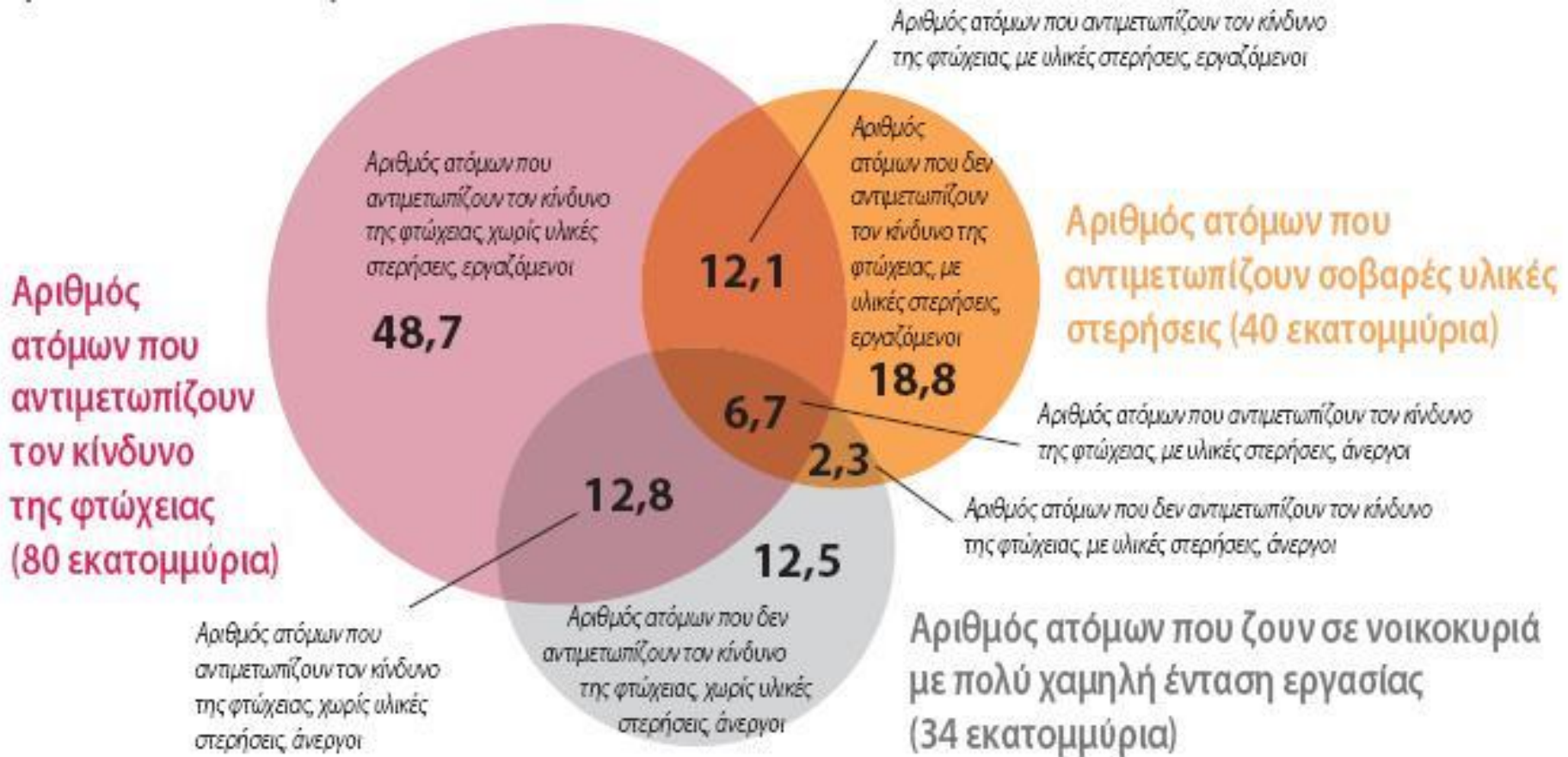
Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικό αποκλεισμό

Χαρακτηριστικά πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικό αποκλεισμό

Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στην ΕΕ:

Θεσμική οριοθέτηση φτώχειας

Σε επίπεδο Ε.Ε.:

Απουσία δεσμευτικών παρεμβάσεων λόγω έλλειψης αρμοδιότητας

Σε επίπεδο κρατών μελών:

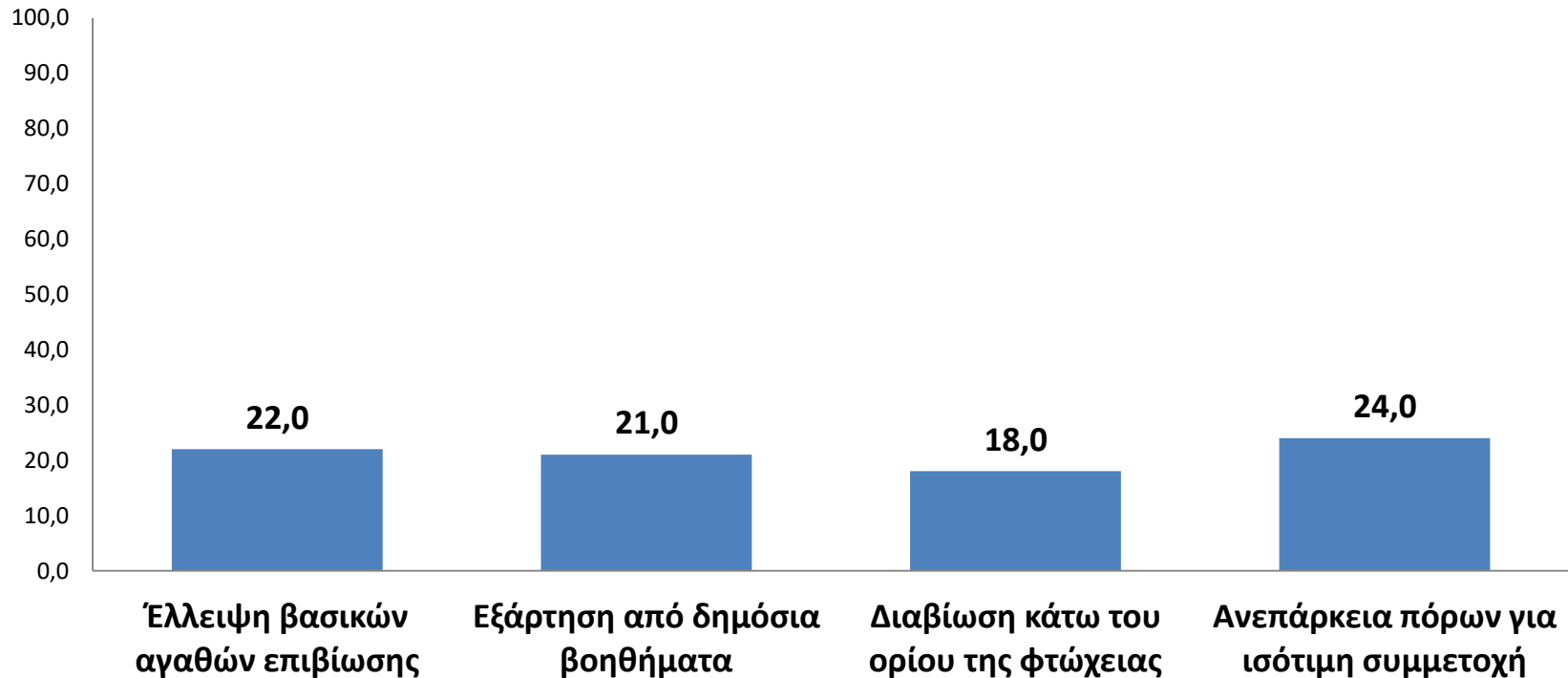
Διαφορετικοί ορισμοί σε σχέση με προγράμματα γενικού ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος

Ελλάδα: απουσία οριζόντιου νομικού ορισμού (κάθετος ορισμός στο Ν. 3631/2008 περί Εθνικού Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής – όριο φτώχειας στο 60% του *διάμεσου* συνολικού ισοδύναμου *διαθέσιμου* εισοδήματος των νοικοκυριών, σύμφωνα με ετήσια έρευνα εισοδήματος).

Η Ευρωπαϊκή κοινή γνώμη για τη φτώχεια (1)

Ευρωβαρόμετρο 2009

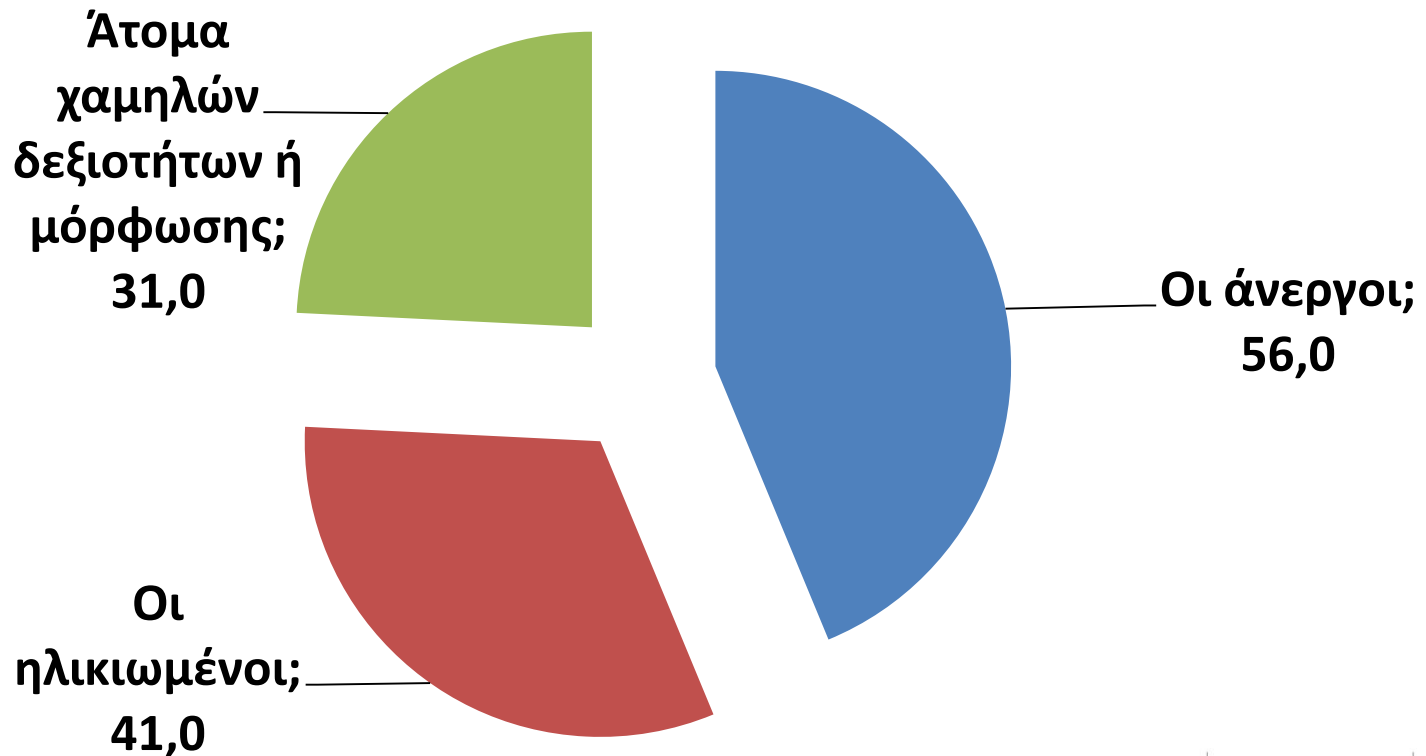
☐ Τι είναι φτώχεια?

Η Ευρωπαϊκή κοινή γνώμη για τη φτώχεια (2)

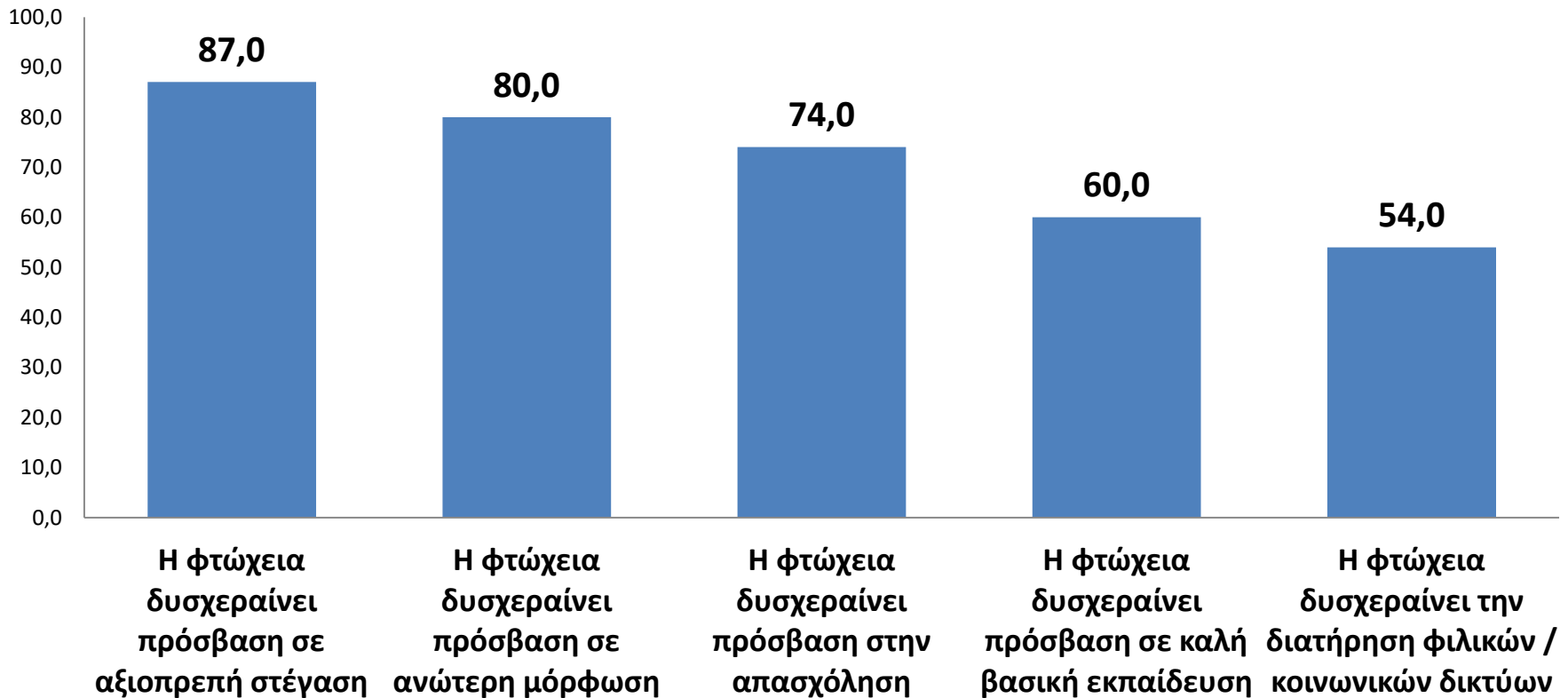
Ευρωβαρόμετρο 2009

Ποιες ομάδες είναι πιο ευάλωτες στη φτώχεια?

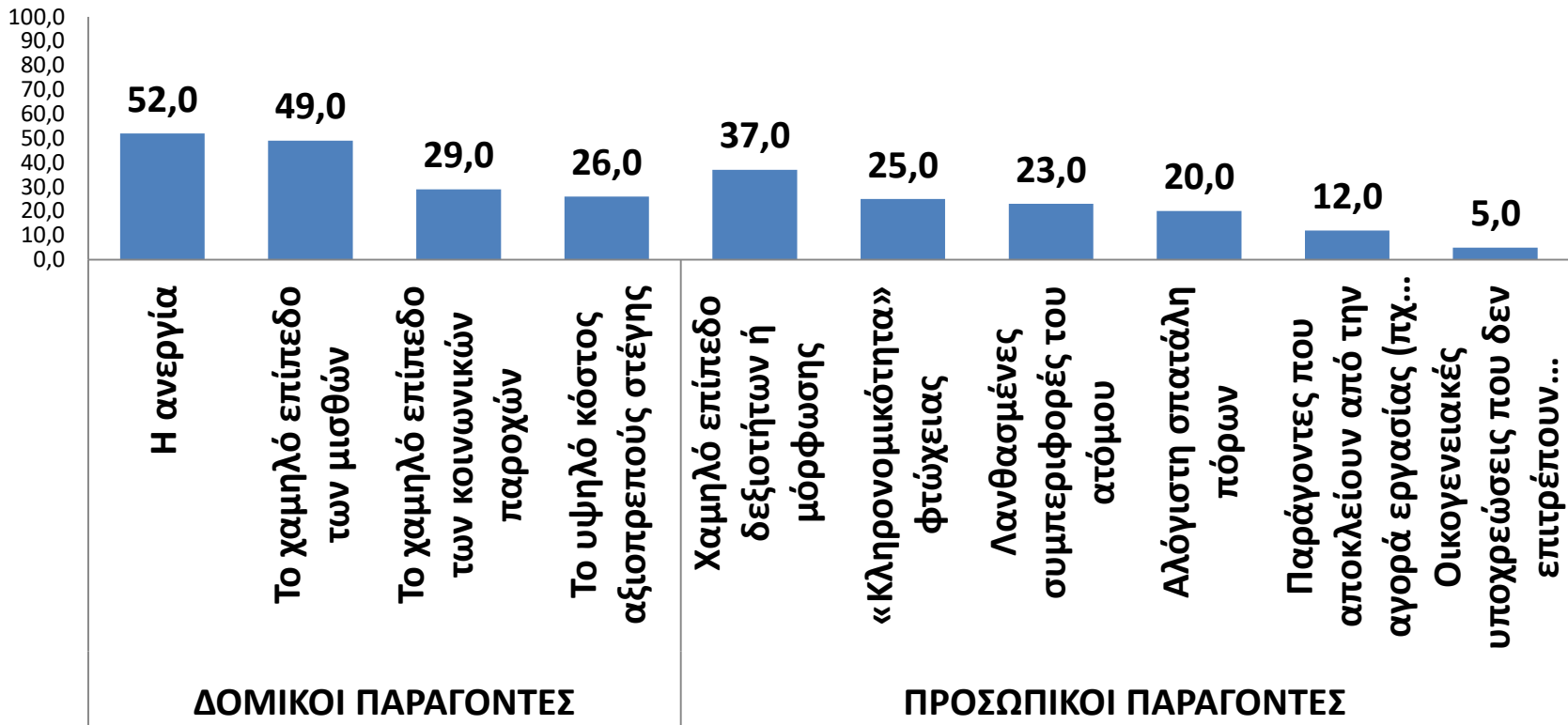
Η Ευρωπαϊκή κοινή γνώμη για τη φτώχεια (3)

Συνδέεται η φτώχεια με τον αποκλεισμό?

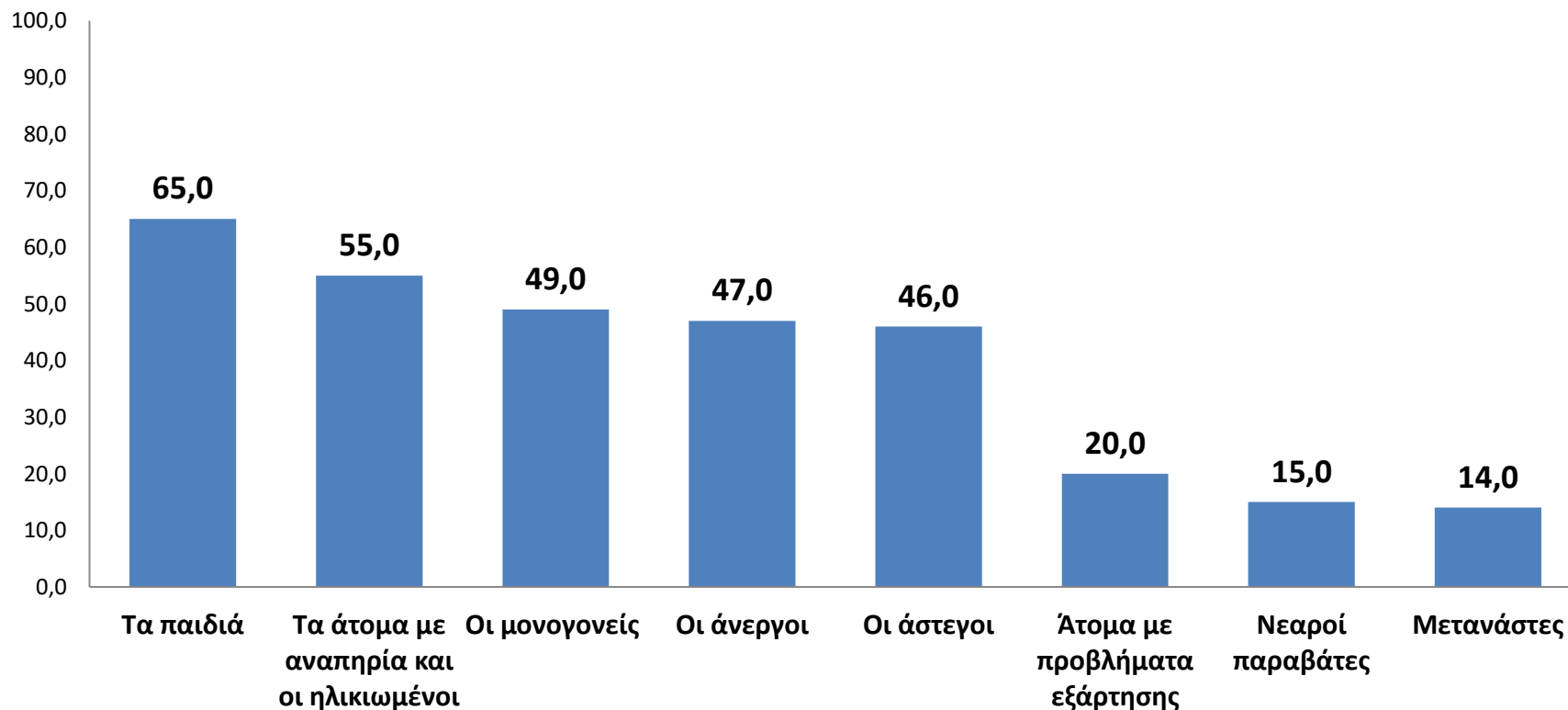
Η Ευρωπαϊκή κοινή γνώμη για τη φτώχεια (4)

Ποια είναι τα αίτια της φτώχειας?

Η Ευρωπαϊκή κοινή γνώμη για τη φτώχεια (5)

Ποιες ομάδες πρέπει να προστατευθούν κατά προτεραιότητα από τα εθνικά συστήματα κοινωνικής πρόνοιας?

ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Η σύγκλιση μεταξύ των **πολιτικών δημοσιονομικής σταθερότητας** και των **πολιτικών κοινωνικής προστασίας υπό το πρίσμα της ύφεσης**
- Η ενεργητική **συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών** στην καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού
- Η ανταπόκριση του δημόσιου τομέα στις **νέες συνθήκες αποδυνάμωσης των οικογενειακών δικτύων προστασίας (ανεργία, φτώχεια, υπερχρέωση)**
- Η εξασφάλιση πηγών **χρηματοδότησης και βιωσιμότητας** των νέων δημόσιων πολιτικών
- Η αξιοποίηση του **εθελοντικού τομέα και η συνέργεια με το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα**

Προγράμματα εισοδηματικής ενίσχυσης

Προγράμματα γενικού ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος

- εξασφαλίζουν πόρους ύστερα από έλεγχο εισοδηματικών και περιουσιακών πηγών σε κάθε άτομο που βρίσκεται σε κατάσταση ανάγκης.

Κατηγοριακά προγράμματα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος

- εξασφαλίζουν πόρους ύστερα από έλεγχο εισοδηματικών και περιουσιακών πηγών σε συγκεκριμένες κατηγορίες πληθυσμού που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης.

Προγράμματα δημόσιας αντίληψης

- εξασφαλίζουν εφάπαξ παροχές σε άτομα ή οικογένειες που πλήττονται από φυσικές καταστροφές ή αδυνατούν να εξασφαλίσουν τη διαβίωσή τους λόγω έκτακτων γεγονότων.

Προγράμματα παροχών σε είδος

- εξασφαλίζουν την κάλυψη βασικών αναγκών των δικαιούχων (π.χ. ιατροφαρμακευτική & νοσηλευτική περίθαλψη των ανασφάλιστων, συσσίτια αστέγων, μέτρα χορήγησης εξαρτημάτων / βοηθημάτων και δελτίων μετακίνησης σε ΑμεΑ κ.λπ.).

Κατηγοριακά προγράμματα

- Προγράμματα ενίσχυσης ατόμων με αναπηρία.
- Προγράμματα ενίσχυσης ανασφάλιστων ηλικιωμένων.
- Προγράμματα εισοδηματικής ενίσχυσης πολυτέκνων.
- Πρόγραμμα ενίσχυσης ανασφάλιστων μητέρων.
- Πρόγραμμα ενίσχυσης παλιννοστούντων ομογενών και επαναπατριζόμενων.
- Πρόγραμμα επιδότησης σε περίπτωση φυσικών καταστροφών.
- Πρόγραμμα έκτακτης ενίσχυσης οικονομικά αδυνάτων.

Τα προγράμματα δημόσιας αντίληψης (Ν.Δ. 57/1973)

- Το Ν.Δ. 57/73 αποτελεί από κανονιστική άποψη τον κυριότερο μηχανισμό για την κάλυψη των βασικών αναγκών διαβίωσης
- Η εφαρμογή του περιορίζεται σε έκτακτες ανάγκες ή στην εξασφάλιση δωρεάν νοσηλευτικής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και όχι στην κατοχύρωση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για κάθε άτομο χωρίς επαρκείς πόρους συντήρησης
- Δεν θεσπίζει συγκεκριμένα μέτρα εισοδηματικής κάλυψης των απόρων αλλά εξαρτά την εισαγωγή τους από τη διακριτική ευχέρεια των οργάνων της προνοιακής διοίκησης

Συμπερασματικά:

Ο νομοθέτης επέλεξε ουσιαστικά την ενεργοποίηση του συστήματος κοινωνικής προστασίας για εξαιρετικές περιπτώσεις «βιολογικής εξαθλίωσης» και όχι για την καταπολέμηση του διαρθρωτικού φαινομένου της φτώχειας.

Τα κατηγοριακά προγράμματα ελαχίστου εισοδήματος (1)

Υιοθετούν μια τυποποιημένη προσέγγιση των αναγκών ομάδων στόχων που επικεντρώνεται ιδίως σε βιολογικά ή κοινωνικά χαρακτηριστικά.

- 1. Το Πρόγραμμα ενίσχυσης απροστατεύτων παιδών.** Πρόκειται για ένα μέτρο εισοδηματικής στήριξης που εγκαινιάσθηκε με το Ν. 4051/60 «Περί ενισχύσεως απροστατεύτων παιδών» και περιλάμβανε τη χορήγηση μηνιαίων επιδομάτων σε παιδιά που είναι ορφανά και από τους δύο γονείς ή μόνο από τον πατέρα ή αντιμετωπίζουν προβλήματα συντήρησης. Η λήψη του επιδόματος προϋπέθετε τον έλεγχο των μέσων βιοπορισμού καθώς και της οικογενειακής κατάστασης των ενδιαφερομένων. Καταργήθηκε με το ν. 4472 / 2017.
- 2. Το Πρόγραμμα κάλυψης των ανασφάλιστων γυναικών σε κατάσταση μητρότητας.** Το Πρόγραμμα προβλέπει τη χορήγηση χρηματικών παροχών σε γυναίκες που βρίσκονται σε κατάσταση μητρότητας, δεν έχουν το δικαίωμα να αξιώσουν παροχές από ασφαλιστικό φορέα ή είναι ανασφάλιστες και αδυνατούν να εξασφαλίσουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης.

Τα κατηγοριακά προγράμματα ελαχίστου εισοδήματος (2)

3. Το Πρόγραμμα κάλυψης των ανασφάλιστων ηλικιωμένων. Το Πρόγραμμα εγκαινιάσθηκε το 1982 και υλοποιείται μέσω ενός "ειδικού λογαριασμού συνταξιοδότησης ανασφάλιστων υπερηλίκων" που συστάθηκε στον Ο.Γ.Α. Περιλαμβάνει τη χορήγηση μηνιαίας σύνταξης (παρά την ονομασία αυτή δεν πρόκειται για ασφαλιστική αλλά για προνοιακή παροχή) και υγειονομικής περίθαλψης σε πρόσωπα που έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους και δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους συντήρησης.

Η έλλειψη πόρων συντήρησης πιστοποιείται με την απουσία ασφαλιστικής κάλυψης (του ενδιαφερόμενου και του συζύγου του σε περιπτώσεις ανδρογύνων) και την απουσία εισοδήματος (από εργασία ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή) που να ξεπερνά το ύψος της σύνταξης που χορηγείται από τον Ο.Γ.Α. στους συνταξιούχους του.

Στην κατηγορία αυτή υπάγονται τα προγράμματα ενίσχυσης των ατόμων με αναπηρία που εγκαινιάσθηκαν τη δεκαετία του 1950 και επεκτάθηκαν τη δεκαετία του 1980.

Αντιστοιχούν σε μέτρα χορήγησης χρηματικών παροχών προς άτομα που εξαιτίας συγκεκριμένων καταστάσεων υγείας αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα και εξειδικεύεται πλέον σε οκτώ κύρια προγράμματα βασικών παροχών. Τα προγράμματα αυτά καλύπτουν τις ακόλουθες ομάδες στόχου:

- τυφλοί (αναπηρία όρασης)
- κωφοί
- ανασφάλιστοι τετραπληγικοί, παραπληγικοί και ακρωτηριασμένοι
- άτομα που πάσχουν από συγγενή αιμολυτική αναιμία, συγγενή αιμορραγική διάθεση και AIDS
- βαριά νοητική υστέρηση
- τετραπληγικοί και παραπληγικοί ασφαλισμένοι του δημοσίου
- άτομα με εγκεφαλική παράλυση έως 18 ετών
- άτομα με βαριές αναπηρίες σε ποσοστό 67% και άνω.

Κατηγορίες Δικαιούχων

- Έλληνες Πολίτες. **Απαιτείται η προσκόμιση δελτίου αστυνομικής ταυτότητας.**
- Υπήκοοι Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.). **Απαιτείται η προσκόμιση «βεβαίωσης καταγραφής πολίτη Ε.Ε.».**
- Πολίτες του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ε.Ο.Χ.) και των Κρατών που περιλαμβάνονται στην κυρωμένη με το ν.δ. 4017/1959 (ΦΕΚ Α 246) Ευρωπαϊκή Σύμβαση. **Απαιτείται η προσκόμιση «άδειας διαμονής σε ισχύ»**
- Αναγνωρισμένους πρόσφυγες που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα, των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ Α 201), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ Α 125). **Απαιτείται η προσκόμιση «Δελτίου αναγνωρισμένου πρόσφυγα»**
- Πολίτες τρίτης χώρας μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε.. **Απαιτείται η προσκόμιση «άδεια διαμονής μέλους οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε. σε ισχύ»**
- Πολίτες τρίτης χώρας δικαιούχοι καθεστώτος διεθνούς προστασίας. **Απαιτείται η προσκόμιση «Δελτίου αναγνωρισμένου διεθνούς προστασίας»**
- Πολίτες τρίτης χώρας που τους έχει αναγνωριστεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. **Απαιτείται η προσκόμιση «άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους».**
- Πολίτες των κρατών που έχουν υπογράψει σχετική με το θέμα διακρατική συμφωνία με τη χώρα μας, κυρωμένη με νόμο. **Απαιτείται η προσκόμιση «άδειας διαμονής σε ισχύ».**

Αναπηρία Όρασης

Θεσμικό πλαίσιο

- Άρθρα 1, 2 Ν. 1904/1951 (Α' 212).
- Άρθρο 8 του ν. 4331/2015 (Α' 69).
- Αριθ. Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10806/529/2013 (Β 1189') ΚΥΑ.

Δικαιούχοι

- είναι τα άτομα που κρίνονται από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ότι έχουν οπτική αναπηρία – αναπηρία όρασης με ποσοστό αναπηρίας από **80% και άνω**

Μηνιαία παροχή

- Εργαζόμενοι, Συνταξιούχοι 362 €
- Άνεργοι ανασφάλιστοι / άνεργοι άμεσα ασφαλισμένοι / έμμεσα ασφαλισμένοι / μη εργαζόμενοι φοιτητές 697 €
- Εργαζόμενοι φοιτητές 362 €
- Πτυχιούχοι εργαζόμενοι 362 €
- Ασκούμενοι Δικηγόροι / Δικηγόροι που αποδεδειγμένα **ασκούν δικηγορία** 697 €
- Επιστήμονες πανεπιστημιακού επιπέδου (**ΑΕΙ**) που σύμφωνα με το πτυχίο τους **ασκούν την επιστήμη** τους 697 €

Κωφοί και βαρήκοοι

Θεσμικό πλαίσιο

- Δ36/423/1973 (Β 306') Κοινή Υπουργική Απόφαση
- Π4Γ/Φ.421/Φ.422/Φ.423/Φ.221/ΟΙΚ. 6286/1997 (Β 997') Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών. Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας.
- Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10803/527/2013 (Β' 965) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

Δικαιούχοι

- Έχουν κώφωση - βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, είναι ηλικίας **μέχρι και 18 ετών**, καθώς και **άνω των 65 ετών**.
- Έχουν κώφωση - βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, είναι **ηλικίας άνω των 18 ετών και έως 65 ετών**, που πάσχουν ταυτόχρονα με την κώφωση - βαρηκοΐα **και από άλλη** χρόνια σωματική, πνευματική ή ψυχική πάθηση ή βλάβη.
- Έχουν κώφωση - βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, από άνω των **18 ετών και έως 25 ετών**, που φοιτούν σε σχολεία, κατώτερες, μέσες ή ανώτερες τεχνικές ή επαγγελματικές σχολές ή σε σχολές του ΟΑΕΔ ή σε ανώτερα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή σε μονάδες επαγγελματικής κατάρτισης κ.λπ.

Μηνιαία παροχή

- Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται μηνιαίως στους δικαιούχους ανέρχεται σε **362€ μηνιαίως**.

Οικονομική ενίσχυση παραπληγικών – τετραπληγικών και ακρωτηριασμένων ανασφάλιστων και ασφαλισμένων του Δημοσίου

Θεσμικό πλαίσιο

- Το άρθρο 42 του Ν.1140/1981, το άρθρο 22 παρ. 5 του ν. 2646/1998 (Α 236), το αρθ. 21 του ν. 3172/2003 (Α΄197), το αρθ. 3 του ν. 1284/1982 (Α΄114), το αρ.8 του ν. 4331/2015 (Α΄69), η αριθ 115750/3006/10-09-1981 (Β΄ 572) ΚΥΑ, η αριθ. Γ4/Φ29/οικ.1931/82 (Β΄ 724) ΚΥΑ, η αριθ. Γ4/Φ29/οικ.1499/1983.(Β 366) ΚΥΑ, αριθ. 613//1983 (ΥΑ 61384/1638 /1983 (Β 324) ΚΥΑ, η αριθ. Π3α/Φ.27/Γ.Π.οικ.124095/2002 (Β΄ 1594) ΚΥΑ, το αρ. 56 του Ν.4554/2018

Δικαιούχοι

- Παραπληγία ή τετραπληγία, με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω.
- Ασθένειες που έχουν επιφέρει αναπηρία του ίδιου βαθμού (67% και άνω) και της ίδιας μορφής (τετραπληγία, παραπληγία) λόγω μη αναστρέψιμης βλάβης του νωτιαίου μυελού ή των ριζών ή των νεύρων ή των μυών.
- Ακρωτηριασμένοι με παθολογοανατομικό ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%, προερχόμενο από ακρωτηριασμό, ανεξαρτήτως του σημείου του ακρωτηριασμού ή του αριθμού των ακρωτηριασμένων μελών .

Μηνιαία παροχή

- Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους **ανέρχεται σε 771€ μηνιαίως**. Στα άτομα με **μονό ακρωτηριασμό** (που εντάσσονται στον Ν.1140/1981) το ποσό που καταβάλλεται ανέρχεται σε **330,40 ευρώ μηνιαίως**.
- Οι δικαιούχοι της οικονομικής ενίσχυσης, καθώς και οι ακρωτηριασμένοι ανασφάλιστοι, εφόσον περιθάλπονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή κλινικές ή προνοιακές δομές **ανοικτής φροντίδας, λαμβάνουν ολόκληρο το ποσό** (771 ευρώ). Σε περίπτωση που περιθάλπονται σε προνοιακές δομές **κλειστής φροντίδας, λαμβάνουν το ήμισυ** (385,50 ευρώ).

Πρόγραμμα ενίσχυσης ατόμων με συγγενή αιμολυτική αναιμία (μεσογειακή - δρεπανοκυτταρική - μικροδρεπανοκυτταρική κ.λπ.) ή συγγενή αιμορραγική διάθεση (αιμορροφιλία κ.λπ.), Σύνδρομο Επίκτητης Ανοσοανεπάρκειας (AIDS)

Θεσμικό πλαίσιο

- Κ.Υ.Α. Γ4/Φ167/2073/13-8-82 (Φ.Ε.Κ. 640/82,τ.Β'), Κ.Υ.Α. Π4γ/Φ222/Φ225/οικ.4711/10-11-94(Φ.Ε.Κ. 872/25-11-94, τ.Β'), Κ.Υ.Α. Π3α/Φ18/Γ.Π.οικ.63731/08 (ΦΕΚ 931/21-5-08 τΒ'), ΥΑ Π3α//2011 (ΥΑ Π3α/Φ.167/Γ.Π.οικ.19338 (ΦΕΚ Β 430 2011), ΥΑ Δ29//2013 (ΥΑ Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10807/530 (ΦΕΚ Β 1271 2013), ΥΑ Π3α//2009 (ΥΑ Π3α/Γ.167/Γ.Π.οικ.70548 ΦΕΚ Β 1066 2009), ΚΥΑ Π3α/Γ.Π.οικ. 49361/1253 (ΦΕΚ Β 3483/24-12-2014)

Δικαιούχοι

- Μεσογειακή αναιμία, θαλασσαιμία, αιμοσφαιρινοπάθεια, δρεπανοκυτταρική αναιμία - ομόζυγο δρεπανοκυτταρική αναιμία - μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω.
- Αιμορροφιλία Α, αιμορροφιλία Β, συγγενείς αιμορραγικές διαθέσεις με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω.
- Σύνδρομο Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας (HIV) με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω.
- Πάσχοντες από πρωτοπαθή ανοσοανεπάρκεια αντισωμάτων που υποβάλλονται σε εγχύσεις ανοσοσφαιρίνης με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω.

Μηνιαία παροχή

- Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους που πάσχουν από μεσογειακή αναιμία ανέρχεται σε **362€ μηνιαίως** ενώ στους πάσχοντες από αιμορροφιλία – AIDS σε **697€ μηνιαίως**.

Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με βαριά νοητική υστέρηση

Θεσμικό πλαίσιο

- Η αριθ. Γ4/Φ.12/οικ.1930/1982 ΚΥΑ (Β' 724) κοινή υπουργική απόφαση των Οικονομικών και Υγείας
- Η αρ.Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10808/531/2013 (Β' 965') κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.
- Η αριθμ. Δ12α/Φ.29/Γ.Π.7032/142/2019 (Β' 2553) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Δικαιούχοι

- άτομα με Σοβαρή ή Βαριά Νοητική Υστέρηση, με ποσοστό αναπηρίας ίσο με 80% και άνω (Π.Α. > 80%) και δείκτη νοημοσύνης ίσο με 34 και κάτω (Δ.Ν. < 34)
- άτομα με **σύνδρομο Down** ή άλλα γενετικά σύνδρομα του χρωμοσώματος, με συνοδό σοβαρή ή βαριά νοητική υστέρηση και με ποσοστό αναπηρίας ίσο με 80% και άνω (Π.Α. > 80%)
- άτομα με διαταραχή αυτιστικού φάσματος ή **διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή** ή αυτισμό ή σύνδρομο Asperger, με ποσοστό αναπηρίας ίσο με 80% και άνω (Π.Α. > 80%).

Μηνιαία παροχή

- Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους ανέρχεται σε **527€ μηνιαίως**.
- **Να μη λαμβάνουν για την ίδια αιτία, άμεσα ή έμμεσα, καμία οικονομική ενίσχυση με οποιαδήποτε μορφή** (σύνταξη, οικονομική ενίσχυση ή άλλου είδους παροχή) από ασφαλιστικό φορέα ή άλλο φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, μεγαλύτερο από το πλήρες ποσό του μηνιαίου επιδόματος(360 ευρώ) του άρθρου 93 του ν. 4387/2016 (ΦΕΚ Α85)

Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με εγκεφαλική παράλυση

Θεσμικό πλαίσιο

- Η αριθ. Γ4α/Φ224/οικ.1434/1984 (Β 441) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Υγείας και Οικονομικών
- Η αριθ. Γ4β/φ.32/οικ.591/1989 (Β' 174) Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών – Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Δικαιούχοι

- **Δικαιούχοι είναι τα άτομα ηλικίας 0-18 ετών**, είτε είναι ασφαλισμένα είτε είναι ανασφάλιστα, που κρίνονται από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ότι έχουν εγκεφαλική παράλυση

Μηνιαία παροχή

- Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους ανέρχεται σε **697€ μηνιαίως**.
- α. Να μη λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση ως τετραπληγικοί - παραπληγικοί, βάσει των διατάξεων των ν.1140/1981 (Α'68) και ν.1284/1982 (Α 114).
- β. Να μη λαμβάνουν, ούτε οι ίδιοι ούτε τα μέλη της οικογένειάς τους, από οποιονδήποτε φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, προνοιακή παροχή σε χρήμα ή σύνταξη λόγω εγκεφαλικής παράλυσης ίση ή μεγαλύτερη της προβλεπόμενης. Στην περίπτωση που λαμβάνουν μικρότερη, καταβάλλεται σε αυτούς η διαφορά.
- γ. Να μην περιθάλπονται ως εσωτερικοί σε νομίμως αδειοδοτούμενα ιδρύματα (ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ κ.λπ.) και τη δαπάνη της περίθαλψής τους καταβάλλει το Κράτος ή Ασφαλιστικός Οργανισμός ή ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ κ.λπ. επιχορηγούμενο από το Κράτος. Αν τη δαπάνη έχει αναλάβει εξ' ολοκλήρου η οικογένειά τους, τότε χορηγείται ολόκληρο το ποσό της προβλεπόμενης οικονομικής ενίσχυσης.

Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με βαριά αναπηρία

Θεσμικό πλαίσιο

- Η αριθ. Γ4α/Φ225/οικ.161/1989 ΚΥΑ (Β' 108) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Η αριθ. Π4γ/Φ225/οικ. 2866/1995 ΚΥΑ (Β' 629) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Η αρ.Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10804/528/2013 (Β' 1189) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

Δικαιούχοι

- Σωματική, νοητική ή ψυχική ασθένεια ή αναπηρία με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω,
- Χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου και ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω, ανεξαρτήτως του διατροφικού επιδόματος,
- Διαβήτη τύπου 1 ινσουλινοεξαρτώμενοι με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω.

Μηνιαία παροχή

- Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους ανέρχεται **σε 313€ μηνιαίως**.
- Να μην εμπíπτουν σε άλλο ειδικό πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με αναπηρία.
- Να μη λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση για τον ίδιο λόγο από το Δημόσιο ή οποιαδήποτε άλλη πηγή (ασφαλιστικό οργανισμό, ταμείο κ.λπ.), ίση ή μεγαλύτερη από το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης που προβλέπεται, 313€ μηνιαίως.
- Να μην περιθάλπονται, με δαπάνες του Δημοσίου, ως εσωτερικοί ασθενείς ή τρόφιμοι σε δημόσια νοσηλευτικά ή προνοιακά ιδρύματα, αντίστοιχα, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου

Το κύριο γνώρισμα των προγραμμάτων αυτών - και συγχρόνως η βασική τους διαφορά σε σχέση με τα παραδοσιακά κατηγοριακά συστήματα ελαχίστου εισοδήματος - είναι ότι **δεν επιβάλλουν την έλλειψη πόρων συντήρησης ως προϋπόθεση για τη χορήγηση παροχών**. Δεν χρησιμοποιούν, επομένως, την τεχνική του ελέγχου των μέσων βιοπορισμού για να διαπιστώσουν την κατάσταση ανάγκης που δεν μπορεί να καλυφθεί από ίδια μέσα.

Σημείωση:

Ο έλεγχος των μέσων βιοπορισμού εφαρμοζόταν μέχρι το 1989, οπότε και καταργήθηκε με την Απόφαση Γ4β/Φ32/οικ. 591/1989 των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Είχε μάλιστα προηγηθεί - με την Απόφαση Γ4β/Φ32/οικ. 3298/1988 των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - και η κατάργηση της υποχρέωσης έρευνας των κοινωνικών λειτουργιών για την διαπίστωση της οικογενειακής και κοινωνικής κατάστασης των ενδιαφερομένων.

Τα συμπληρωματικά προγράμματα κάλυψης βασικών αναγκών (1)

Επιτρέπουν την κάλυψη των αναγκών περίθαλψης και στέγασης των ατόμων χωρίς επαρκείς πόρους συντήρησης.

Το Ελληνικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας διαφοροποιεί τα σχετικά προγράμματα ανάλογα με τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των ενδιαφερομένων.

1. Οι ανάγκες νοσηλευτικής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κάθε ατόμου που βρίσκεται σε κατάσταση οικονομικής αδυναμίας καλύπτονται από το Ν.Δ. 57/73. Το άρθρο 6 προβλέπει συγκεκριμένα τη δωρεάν περίθαλψη των ατόμων που εμπίπτουν στο υλικό πεδίο εφαρμογής του.

2. Οι ανάγκες στέγασης δεν καλύπτονται για κάθε άτομο χωρίς πόρους συντήρησης. Προβλέπεται μόνο ένα **ειδικό πρόγραμμα "παροχής στεγαστικής συνδρομής σε ανασφάλιστα και οικονομικά αδύνατα μοναχικά άτομα από 65 ετών και άνω που αποδεδειγμένα στερούνται στέγης"**.

Το πρόγραμμα εγκαινιάσθηκε το 1985 και κατευθύνεται στην καταβολή στεγαστικού επιδόματος σε ανασφάλιστα μοναχικά ηλικιωμένα άτομα 65 ετών και άνω, τα οποία:

- α) στερούνται ιδιόκτητης στέγης και διαμένουν σε μισθωμένο οίκημα
- β) βρίσκονται σε κατάσταση οικονομικής αδυναμίας σύμφωνα με το Ν.Δ. 57/73 και αδυνατούν να καλύψουν τις στεγαστικές τους ανάγκες με δικά τους μέσα.

Κατηγοριακά προγράμματα: λίγα σχόλια

Τα κατηγοριακά προγράμματα δεν είναι ενιαία για όλες τις κατηγορίες και εξειδικεύεται σε επιμέρους προγράμματα...

με αποτέλεσμα

να αναδεικνύουν έντονες ανισότητες μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών αναπηρίας.

Οι ανισότητες εντοπίζονται:

- στις διαφορετικές προϋποθέσεις παροχής των επιδομάτων,
- στη διαφοροποίηση του ύψους των παροχών,
- στην εφαρμογή ή όχι της αρχής της επικουρικότητας έναντι της ασφαλιστικής κάλυψης.

Ανισότητες ακόμη εντοπίζονται και μεταξύ των ατόμων της ίδιας κατηγορίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η ύπαρξη υποκατηγοριών στο πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης των τυφλών που σχετίζονται με την επαγγελματική τους κατάσταση (άνεργοι, εργαζόμενοι, συνταξιούχοι), την ασφαλιστική τους κάλυψη (ανασφάλιστοι - ασφαλισμένοι), την ηλικία, το μορφωτικό τους επίπεδο (φοιτητές, πτυχιούχοι, Πανεπιστημιακοί, δικηγόροι).

Έκθεση του ΟΟΣΑ (2013) για τα προνοιακά επιδόματα (1)

- Η Ελλάδα πρέπει να μεταρρυθμίσει επειγόντως το σύστημα κοινωνικής προστασίας της προκειμένου να εκπληρώσει τους στόχους δημοσιονομικής εξυγίανσης και να δημιουργήσει ένα αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας.
- Σε σχέση με άλλες χώρες που εφάρμοσαν σημαντικά προγράμματα λιτότητας, η Ελλάδα είχε το μεγαλύτερο ποσοστό φτώχειας πριν από της περικοπές, ενώ τα μέτρα λιτότητας έχουν οδηγήσει περισσότερους ανθρώπους στην φτώχεια.
- Οι κοινωνικές μεταβιβάσεις (εκτός από τις συντάξεις) έχουν μειώσει το ποσοστό της φτώχειας μόνο κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες. Μόνο το 50% των δικαιούχων ανήκει στο πιο φτωχό 30% του πληθυσμού.
- Το ελληνικό κοινωνικό σύστημα προστασίας αναπτύχθηκε εδώ και δεκαετίες χωρίς σαφή στρατηγική, με αποτέλεσμα να καταστεί ιδιαιτέρως περίπλοκο, κατακερματισμένο, αλληλεπικαλυπτόμενο και αναποτελεσματικό.
- Οι άνεργοι αποτελούν μια ιδιαιτέρως ευάλωτη ομάδα. Τα επιδόματα ανεργίας είναι γενικά συνδεδεμένα με τις ασφαλιστικές εισφορές και χαμηλά σε σύγκριση με τα αντίστοιχα διεθνή ενώ η απόληψη των επιδομάτων είναι περιορισμένη.

Έκθεση του ΟΟΣΑ (2013) για τα προνοιακά επιδόματα (2)

- Οι οικογένειες, και ειδικά οι μονογονεϊκές, χρειάζονται πιο αποτελεσματική προστασία.
- Τα οικογενειακά επιδόματα είναι πολλά, αλλά στην προσπάθεια αυτά να καλύπτουν πολλούς αποδέκτες, δεν επαρκούν.
- Τα οικογενειακά επιδόματα, στόχευαν κυρίως σε νοικοκυριά με τρία παιδιά ή περισσότερα, η συντριπτική πλειονότητα των οποίων λάμβανε επιδόματα, σε αντίθεση με το 10% των μονογονεϊκών οικογενειών [που λάμβανε κάποιο επίδομα].
- Τα επιδόματα αναπηρίας είναι περίπλοκα και αναποτελεσματικά. Υπάρχουν πολλές και αλληλεπικαλυπτόμενες κατηγορίες αναπηρίας.
- Τα στεγαστικά επιδόματα ενισχύουν την κατασκευή και την ενοικίαση κατοικίας, αλλά λίγα επιδόματα είναι διαθέσιμα για τους άστεγους.
- Το ισχύον σύστημα κοινωνικής προστασίας έχει πλαισιωθεί από μια περίπλοκη θεσμική δομή στο κέντρο της, η οποία υπονομεύει την αποδοτικότητα, τη λογοδοσία και την αποτελεσματική εφαρμογή του.

Έκθεση του ΟΟΣΑ (2013) για τα προνοιακά επιδόματα (3)

- Υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις στη συλλογή και διαχείριση των δεδομένων για τα προγράμματα κοινωνικής προστασίας, καθώς απουσιάζει η συστηματική τήρηση αρχείων, γεγονός που εμποδίζει τη μεταρρύθμιση βάσει τεκμηρίωσης.
- **Η εναλλακτική ενός ενιαίου, καθολικού επιδόματος βάσει εισοδηματικών κριτηρίων αντενδεικνύεται εξαιτίας της διάρκειας του χρόνου, του κόστους μετάβασης και των διοικητικών δυσχερειών που ενέχει μια τόσο ριζική μεταρρύθμιση, σύμφωνα με τα σημερινά ελληνικά δεδομένα.**
- Τα πακέτα επιχορηγήσεων προς τους Δήμους για τα προνοιακά επιδόματα δεσμεύονται για συγκεκριμένο σκοπό, αλλά δεν υπάρχει κανένας έλεγχος σε κεντρικό επίπεδο, για να διασφαλισθεί ότι τα χρήματα δαπανώνται σύμφωνα με τις απαιτούμενες προϋποθέσεις.
- Ένα αλληλεπικαλυπτόμενο και περίπλοκο δίκτυο γραφείων και τμημάτων παρέχει υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας σε τοπικό επίπεδο. Η δυνατότητα και τα κίνητρα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως προς την αποδοτική και αποτελεσματική χορήγηση επιδομάτων πρέπει να εξεταστούν.

Διαχείριση του οικονομικού, κοινωνικού και συστημικού πλαισίου

- Η μεταρρύθμιση των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας πρέπει να βασιστεί σε **προσεκτική αξιολόγηση** προκειμένου να επιτευχθεί η αναγκαία εξισορρόπηση ανάμεσα στην στήριξη της προσπάθειας για μείωση του ελλείμματος και επίτευξης ανάπτυξης και ταυτόχρονα της διατήρησης του κοινωνικού ιστού.
- Πρέπει να καθοριστεί και να εφαρμοστεί μια **συνεκτική και ολοκληρωμένη στρατηγική μεταρρυθμίσεων για την κοινωνική προστασία**, έτσι ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα και η διακυβέρνηση της πολιτικής κοινωνικής προστασίας.
- Η μεταρρύθμιση της κοινωνικής προστασίας πρέπει να συνδεθεί και με άλλες μεταρρυθμίσεις, συμπεριλαμβανόμενης μιας συνολικής **στρατηγικής για τη συλλογή και διαχείριση δεδομένων**.
- Πρέπει να συσταθεί μια διακυβερνητική Ομάδα Κρούσης (Task Force), με επικεφαλής το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, που θα αναφέρεται στον Πρωθυπουργό, με σκοπό την ενίσχυση της συλλογικής δέσμευσης στον καθορισμό και την εφαρμογή της μεταρρύθμισης.

Συστάσεις του ΟΟΣΑ (2013) για τα προνοιακά επιδόματα (2)

Αντιμετώπιση προβλημάτων του ισχύοντος συστήματος παροχών

- **Πρέπει να επεκταθεί το επίδομα ανεργίας** και η διάρκειά του, βάσει εισοδηματικών κριτηρίων, και να αναπτυχθούν προγράμματα διασύνδεσης των προνοιακών παροχών με την υποχρέωση ή τη διαθεσιμότητα προς εργασία καθώς και ενεργητικές πολιτικές ενίσχυσης της απασχόλησης.
- **Πρέπει να ολοκληρωθεί η εφαρμογή της μεταρρύθμισης των οικογενειακών επιδομάτων** που βρίσκεται σε εξέλιξη.
- Πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα **αντικατάστασης των υφιστάμενων επιδομάτων αναπηρίας από ένα ενιαίο επίδομα βάσει εισοδηματικών κριτηρίων**, συμβατό με τους υπάρχοντες νομικούς και πρακτικούς περιορισμούς και να βασιστούν τα επιδόματα αναπηρίας και τα επίπεδα συντάξεων, στο μέτρο του δυνατού, στη δυνατότητα προς εργασία, έτσι ώστε να ενθαρρύνεται η απασχόληση.
- **Πρέπει να θεσμοθετηθεί ένα νέο στεγαστικό επίδομα** βάσει εισοδηματικών κριτηρίων.
- Πρέπει να διαχωριστούν τα προγράμματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής πρόνοιας.

Κοινωνικές ρήτρες μνημονίων (1)

1^ο Πρόγραμμα οικονομικής Προσαρμογής για την Ελλάδα (Ιούνιος 2010).

- **Εισαγωγή ενός εγγυημένου εισοδήματος βασισμένου σε εισοδηματικά κριτήρια για τους ηλικιωμένους** (πάνω από το νομοθετημένο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης), για την προστασία των πιο ευάλωτων ομάδων, συμβατό με τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών.
- **Η δημοσιονομική προσαρμογή κατανέμεται δίκαια στα διάφορα στρώματα της κοινωνίας και προστατεύει τους πιο ευάλωτους.** Αυτές είναι σημαντικές προϋποθέσεις για την εξασφάλιση ευρείας υποστήριξης για το πρόγραμμα. Η επιλογή των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων έχει λάβει υπόψη την κοινωνική διάσταση και η κυβέρνηση έχει δεσμευθεί να τα εφαρμόσει με δικαιοσύνη.

Κοινωνικές ρήτρες μνημονίων (2)

Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής (2013).

- Η Κυβέρνηση επιταχύνει τις προσπάθειες (...) στη στόχευση τμημάτων του πληθυσμού με μεγαλύτερη ανάγκη για στήριξη εισοδήματος και χωρίς δικαίωμα για κοινωνικές μεταβιβάσεις, και στην τόνωση της κοινωνικής οικονομίας.
- Η Κυβέρνηση θα εκδώσει μία Πράσινη Βίβλο για την κοινωνική προστασία και πολιτική με σκοπό να αυξήσει την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων στήριξης του εισοδήματος **μέχρι το Σεπτέμβριο του 2013**.
- Η Κυβέρνηση θα ξεκινήσει ένα σύστημα στήριξης του εισοδήματος με βάση εισοδηματικά κριτήρια (σύστημα ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος) το οποίο θα στοχεύει στους φτωχούς, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων, ώστε να μετριάσει τη φτώχεια και να προλάβει την υποβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου κεφαλαίου (πιλοτική φάση **μέχρι τον Ιανουάριο του 2014** το αργότερο και εθνική έναρξη μέχρι το 2015).
- Για την πρόσβαση των ανασφάλιστων πολιτών σε ασφάλιση υγείας, η Κυβέρνηση ετοιμάζει ένα σχέδιο δράσης σε συνεργασία με ξένους εμπειρογνώμονες (**το οποίο θα ολοκληρωθεί στο δεύτερο μισό του 2013**), και θα εργαστεί ώστε να επεκταθεί η κάλυψη του προγράμματος σε περισσότερους δικαιούχους και να συμπεριλάβει περισσότερες υπηρεσίες περίθαλψης (**Ιανουάριος 2014**).

Κοινωνικές ρήτρες μνημονίων (3)

Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης – Ν. 4336/2015. (I)

- Για μια πιο δίκαιη κοινωνία θα χρειαστεί η Ελλάδα να βελτιώσει τον σχεδιασμό του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, έτσι ώστε **να υπάρχει ένα γνήσιο δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας**, το οποίο θα διοχετεύει στοχοθετημένα τους πενιχρούς πόρους σε εκείνους που τους έχουν περισσότερο ανάγκη.
- Οι αρχές σχεδιάζουν να επωφεληθούν από τη διαθέσιμη τεχνική βοήθεια που παρέχεται από διεθνείς οργανισμούς σχετικά με μέτρα για την παροχή πρόσβασης στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για όλους (συμπεριλαμβανομένων των ανασφάλιστων), καθώς και να δημιουργήσουν ένα βασικό δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας με τη μορφή Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ).

Κοινωνικές ρήτρες μνημονίων (4)

Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης – Ν. 4336/2015. (II)

- Ως προαπαιτούμενο, η κυβέρνηση αναλαμβάνει τη δέσμευση να συμφωνήσει σχετικά με τους όρους αναφοράς και να δρομολογήσει συνολική επανεξέταση του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, συμπεριλαμβανομένων των παροχών τόσο σε μετρητά όσο και σε είδος, των φορολογικών πλεονεκτημάτων, των παροχών κοινωνικής ασφάλισης και άλλων κοινωνικών παροχών, σε ολόκληρο τον τομέα της γενικής κυβέρνησης, **με την υποστήριξη της Παγκόσμιας Τράπεζας**, με τα πρώτα επιχειρησιακά αποτελέσματα να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το Δεκέμβριο του 2015, με στόχο να προκύπτει εξοικονόμηση ύψους ½ τοις εκατό του ΑΕΠ σε ετήσια βάση, η οποία θα αποτελέσει το υπόβαθρο για τον επανασχεδιασμό ενός στοχοθετημένου συστήματος πρόνοιας, συμπεριλαμβανομένης της δημοσιονομικά ουδέτερης εθνικής εφαρμογής του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. **Ο συνολικός σχεδιασμός του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος θα πρέπει να συμφωνηθεί με τα θεσμικά όργανα.**

Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (1)

Ο ΟΠΕΚΑ (Ν. 4512/2018) είναι Ν.Π.Δ.Δ., τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και έχει την έδρα του στην Αθήνα.

Ο ΟΠΕΚΑ καθίσταται οιοονεί καθολικός διάδοχος του ΟΓΑ ως προς το σύνολο των αρμοδιοτήτων του, όπως αυτές ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, ενώ χορηγεί και διαχειρίζεται το σύνολο των προνοιακών προγραμμάτων/επιδομάτων.

Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (2)

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο προβλέπει την πιλοτική διαδικασία απονομής προνοιακών παροχών σε χρήμα για τα άτομα με αναπηρία, μέσω ηλεκτρονικής διαδικασίας αξιολόγησης της αναπηρίας και απονομής της προνοιακής παροχής από τον ΟΠΕΚΑ.

Τα άτομα με αναπηρία θα λαμβάνουν πλέον, από μια ενιαία αρχή απονομής προνοιακών επιδομάτων, τα επιδόματά τους σε σταθερή ημερομηνία που θα είναι γνωστή σε όλους και με απόλυτη διαφάνεια, με ηλεκτρονικές αιτήσεις, ραντεβού μέσω υπολογιστή, διασταυρώσεις και αδιάβλητες διαδικασίες.

Πιλοτικό πρόγραμμα εφαρμογής διαδικασίας απονομής προνοιακών παροχών σε χρήμα, σε άτομα με αναπηρία. ΚΥΑ υπ' αριθμ. Δ 12 /Γ.Π.οικ.2738/36 (ΦΕΚ τ.Β' 57/2018)

Υποβολή ηλεκτρονικής
αίτησης
ενδιαφερόμενου

Δημιουργία στο ΟΠΣ
του ΟΠΕΚΑ
ηλεκτρονικού φακέλου
αναπηρίας

Αυτόματος
προγραμματισμός
επίσκεψης σε ιατρούς
επιλογής του αιτούντος

Ο αιτών ενημερώνεται
με μήνυμα κειμένου
κινητής τηλεφωνίας και
ηλεκτρονικό μήνυμα
για την ημέρα και ώρα
που θα παρουσιαστεί
ενώπιον της
Υγειονομικής
Επιτροπής του ΚΕ.Π.Α

Η απόφαση της
Υγειονομικής
Επιτροπής εμφανίζεται
στο ηλεκτρονικό
σύστημα των ΚΕ.Π.Α.

Η καταβολή της
οικονομικής ενίσχυσης
γίνεται από τον ΟΓΑ
μέσω τραπεζικού
λογαριασμού που
δηλώνεται από τον
αιτούντα, του οποίου
εγκρίθηκε η αίτηση, και
στον οποίο εμφανίζεται
ως δικαιούχος ή
συνδικαιούχος.

3^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ιδρυτική Συνθήκη ΕΕ

Άρθρο 5: αρμοδιότητες

- 1. Η οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπεται από την αρχή της δοτής αρμοδιότητας. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπεται από τις **αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας**.
- 2. Σύμφωνα με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας, η Ένωση ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες για την επίτευξη των στόχων που οι Συνθήκες αυτές ορίζουν. Κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν απονέμεται στην Ένωση με τις Συνθήκες ανήκει στα κράτη μέλη.
- 4. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, το περιεχόμενο και η μορφή της δράσης της Ένωσης δεν υπερβαίνουν τα απαιτούμενα για την επίτευξη των στόχων των Συνθηκών.

Ιδρυτική Συνθήκη ΕΕ-Άρθρο 5: Αρχή της Επικουρικότητας

- 3. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, στους τομείς οι οποίοι δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον και κατά τον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης.
- Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΥΠΑΓΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ

«Ενεργητικό» κράτος πρόνοιας – Λευκό Βιβλίο 1994

Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική: Η πορεία προς το μέλλον για την Ένωση, Λευκό Βιβλίο, COM(94) 333, της 27ης Ιουλίου 1994:

- το Λευκό Βιβλίο εισάγει την έννοια των ενεργητικών μέτρων προώθησης στην απασχόληση, σε αντιδιαστολή με τα «παθητικά μέτρα διατήρησης του εισοδήματος» με στόχο την εξασφάλιση της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης όλων των ανθρώπων.
- το «ενεργητικό» κράτος πρόνοιας εξασφαλίζει τους απαιτούμενους δεσμούς μεταξύ της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής, δια μέσου της δημιουργίας ενός ασφαλιστικού μηχανισμού «αναπήδησης», εντός του οποίου αναγνωρίζεται ότι όσοι, ικανοί για εργασία, βρίσκονται εκτός της αγοράς εργασίας έχουν να διαδραματίσουν χρήσιμο ρόλο στην κοινωνία.

«Ενεργητικό» κράτος πρόνοιας – Ο.Ο.Σ.Α. 2002.

Ο.Ο.Σ.Α. 2002 “Social Protection and Growth”

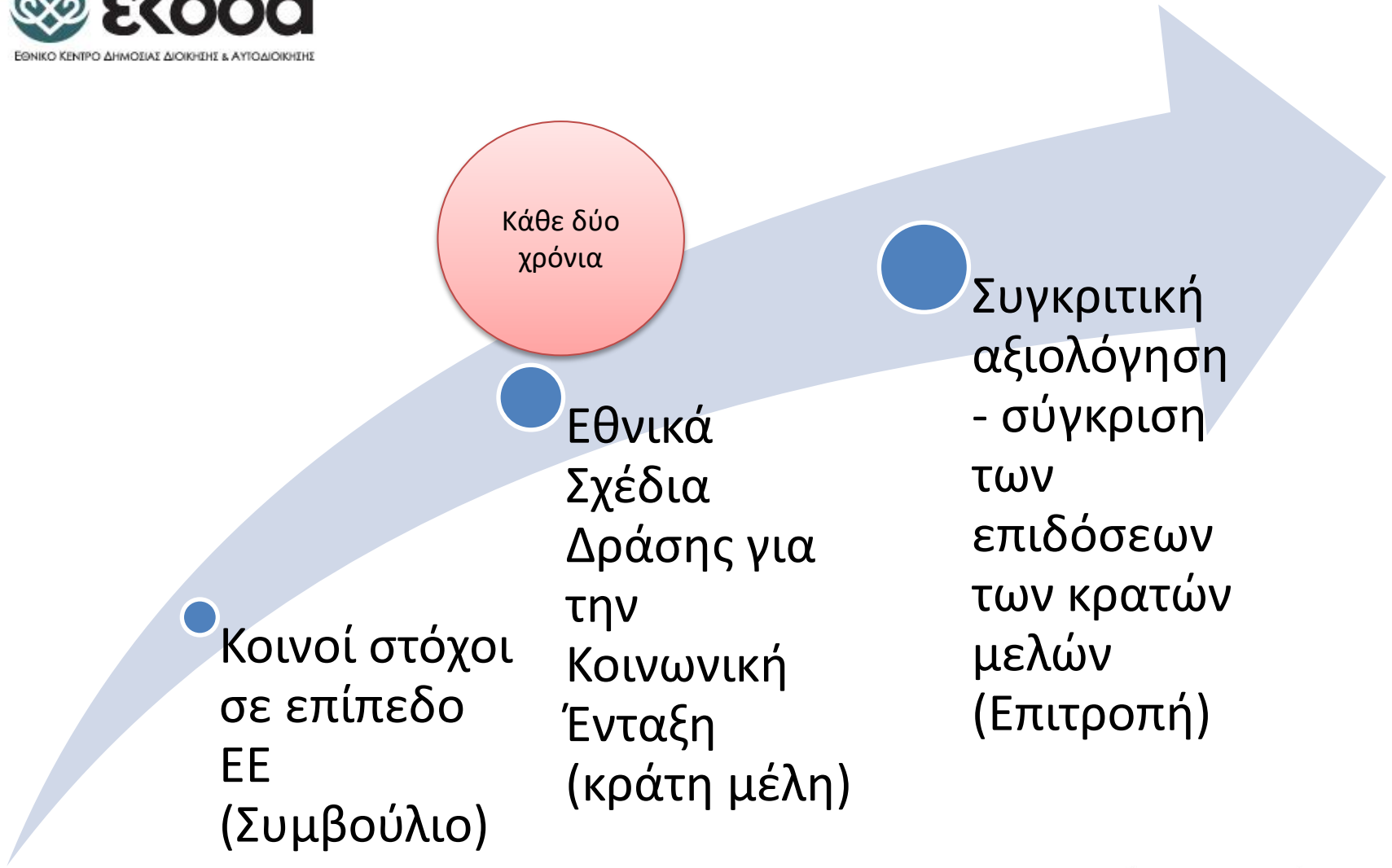
- Οι «ενεργητικές κοινωνικές δαπάνες», όπως για παράδειγμα ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, οικονομική στήριξη νοικοκυριών με χαμηλά εισοδήματα, κοινωνικές δαπάνες για την οικογένεια και την φροντίδα των παιδιών κ.λπ., έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την οικονομική ανάπτυξη.
- Υπ’ αυτή την έννοια ως «ενεργητικές κοινωνικές δαπάνες» νοούνται οι επενδύσεις σε ενεργητικές πολιτικές ενσωμάτωσης, που στοχεύουν στην αύξηση των πιθανοτήτων (επαν)ένταξης στην οικονομική ζωή ομάδων και ατόμων που κινδυνεύουν με φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό και αδυνατούν να συμμετάσχουν στα κοινωνικά και οικονομικά δρώμενα χωρίς βοήθεια.

Στρατηγική της Λισαβόνας 2000

Κεντρικός στόχος η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στο 70% του πληθυσμού ηλικίας 20-64 έως το 2010

Η διακυβέρνηση της Στρατηγικής της Λισαβόνας

Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού

Η ΑΜΣ νοείται ως ευέλικτη μέθοδος διακυβέρνησης, η οποία περιλαμβάνει την συμμετοχή των ενδιαφερομένων σ' όλα τα στάδια του σχεδιασμού και της εφαρμογής της, με σεβασμό στις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Αποτελεί επικουρική μέθοδο σε σχέση με τα παραδοσιακά νομικά εργαλεία που χρησιμοποιεί η Ε.Ε, και με αυτήν την έννοια αποτελεί ένα τρίτου τύπου εργαλείο διακυβέρνησης μεταξύ της σκληρής και της ήπιας προσέγγισης.

Διακρίνεται για τον μη δεσμευτικό της χαρακτήρα, ο οποίος επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβούν σε μεταρρυθμίσεις λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικές δομές της χώρας τους, τα εκάστοτε θεσμικά δίκτυα και τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν.

Τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση (ΕΣΔΕν) αποτέλεσαν ένα από τα συστατικά αυτής της διαδικασίας ενσωματώνοντας σε ενιαία στρατηγική όλες τις δράσεις με στόχο τον περιορισμό του κοινωνικού αποκλεισμού και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής.

Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη (2000-2010)

Συνέβαλαν:

- στον γνωσιακό εξευρωπαϊσμό του ελληνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας,
- στην επέκταση του εθνικού συστήματος κοινωνικής φροντίδας,
- στην αποτελεσματικότερη ευθυγράμμιση των εθνικών επιλογών με τις προτεραιότητες της ΕΕ,
- στην ανάπτυξη των μηχανισμών ευαισθητοποίησης των πολιτών και των εθνικών σχεδιαστών κοινωνικής πολιτικής,
- στην ενίσχυση της συνέργειας δράσεων μεταξύ κεντρικής διοίκησης, αποκεντρωμένης διοίκησης και οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης,
- στην υιοθέτηση στοχευμένων πολιτικών για την ενίσχυση των πλέον περιθωριοποιημένων και ευπαθών ομάδων του πληθυσμού,
- στον προσδιορισμό σαφών γενικών και συγκεκριμένων στόχων για την εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Κοινωνική Ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας.

Βελτίωση της κοινωνικής προστασίας, προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

Ενίσχυση της ισότητας των φύλων και των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης

Ενεργητική Ένταξη

- Προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας
- Καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού των περιθωριοποιημένων ατόμων και ομάδων

Αξιοπρεπής διαβίωση

- Πρόσβαση στα βασικά αγαθά, δικαιώματα και κοινωνικές υπηρεσίες
- Καταπολέμηση των ακραίων μορφών αποκλεισμού
- Καταπολέμηση όλων των διακρίσεων που δημιουργούν ή αναπαράγουν φαινόμενα αποκλεισμού

Ολοκληρωμένη προσέγγιση των πολιτικών ένταξης

- Εξασφάλιση συντονισμού δράσεων και συμμετοχικότητας των ενδιαφερομένων μερών
- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των πολιτικών ένταξης
- Ενσωμάτωση στο πλέγμα των δημόσιων πολιτικών

Ευελισφάλεια (Flexicurity)

Εργασία

Απασχόληση

Ασφάλεια στην
εργασία

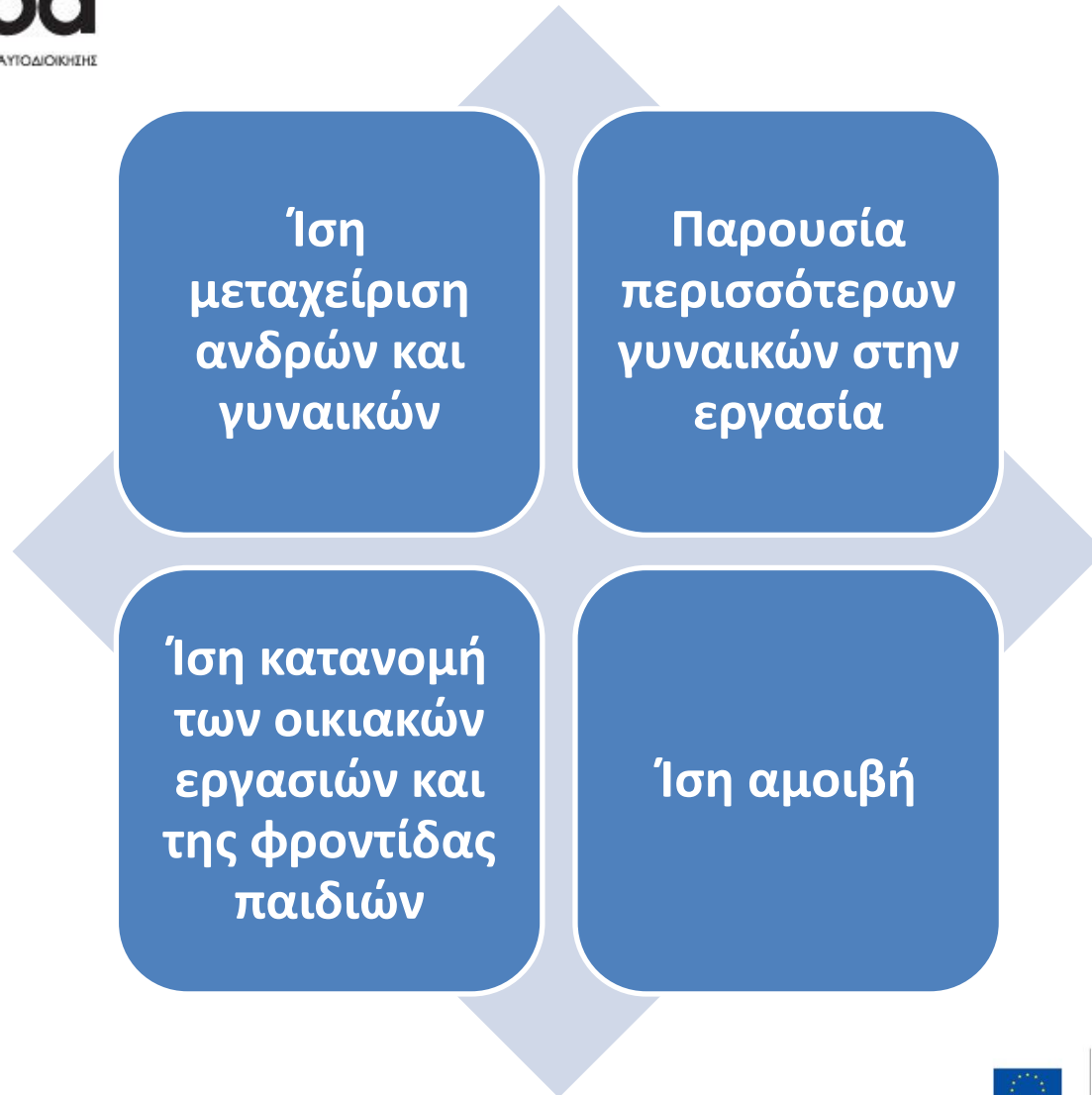
Ασφάλεια
εισοδήματος

Ευέλικτες μορφές απασχόλησης

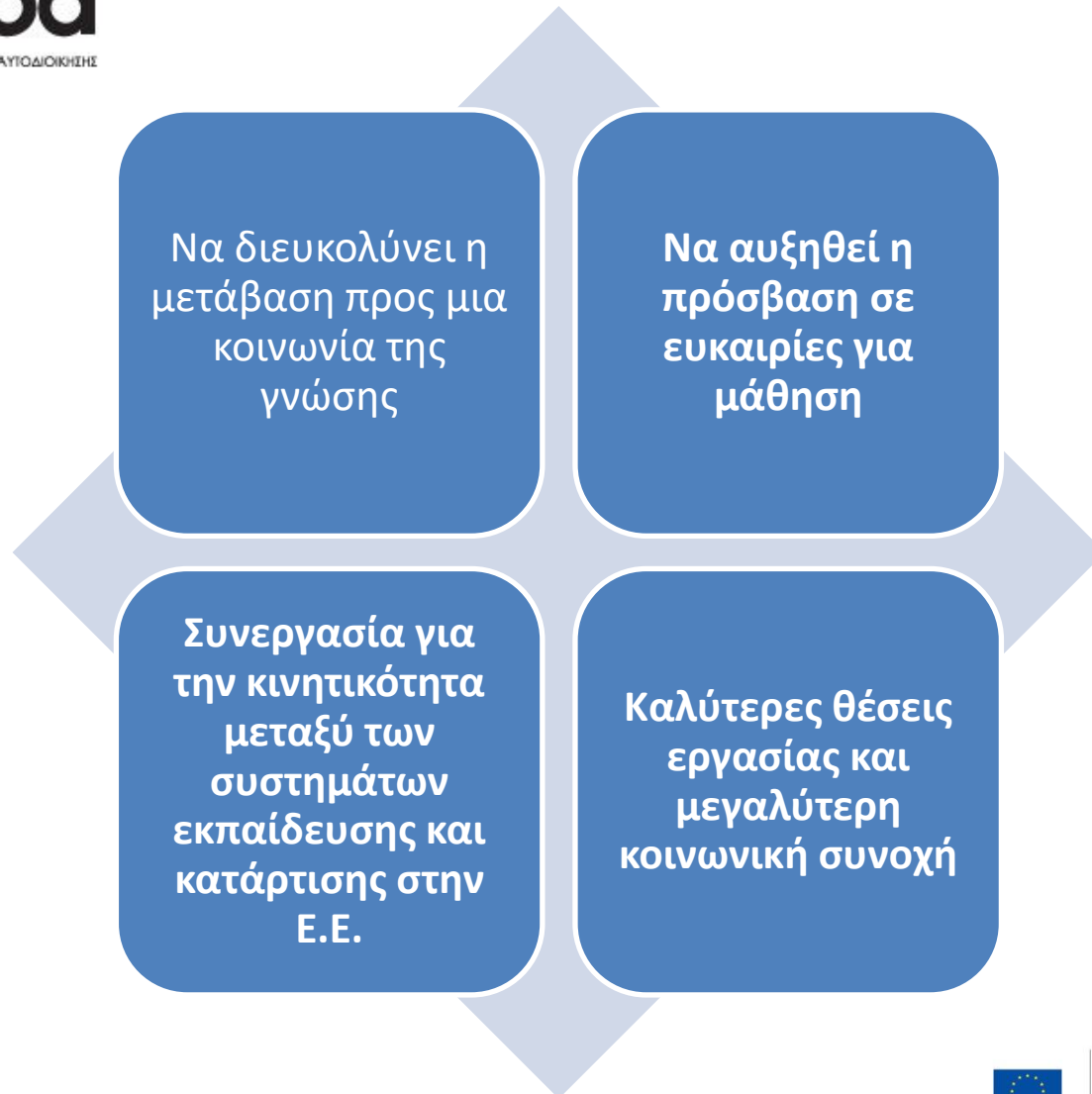
Απασχολησιμότητα

Λειτουργική/οργανωτική ευελιξία

Πολιτικές Ισότητας της Ε.Ε.

Πολιτικές δια βίου μάθησης και κατάρτισης

Ενεργός ένταξη

Αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς

Πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες

Επαρκής εισοδηματική στήριξη

Ενεργός γήρανση (1)

Παράταση του
εργασιακού βίου

Σταδιακή κατάργηση των
επικουρικών συντάξεων

Επαρκείς, βιώσιμες και
ασφαλείς συντάξεις

... είναι αλήθεια ότι η ταχεία γήρανση του πληθυσμού της Ευρώπης τις επόμενες δεκαετίες, καθώς και η επερχόμενη συνταξιοδότηση της γενιάς του “babyboom” αποτελούν πραγματικές προκλήσεις.

Η Λευκή Βίβλος για τις Συντάξεις (COM(2012) 55 final)

Η Λευκή Βίβλος αντανακλά τις κοινές ανησυχίες σχετικά με τα προβλήματα των συνταξιοδοτικών μας συστημάτων και καθορίζει μια ατζέντα προκειμένου οι συντάξεις να καταστούν επαρκείς και βιώσιμες μακροπρόθεσμα, δημιουργώντας τις συνθήκες για ένα υψηλό επίπεδο συμμετοχής των γυναικών και των ανδρών στο εργατικό δυναμικό σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους και για ενίσχυση των ευκαιριών για τη δημιουργία ασφαλούς επικουρικής συνταξιοδοτικής αποταμίευσης. Προτείνει προσανατολισμούς πολιτικής και πρωτοβουλίες στους ακόλουθους τομείς:

1. Εξισορρόπηση μεταξύ των ετών εργασίας και των ετών σύνταξης

- *Σύνδεση της ηλικίας συνταξιοδότησης με τη βελτίωση του προσδόκιμου ζωής*
- *Περιορισμός της πρόσβασης στην πρόωρη συνταξιοδότηση*
- *Υποστήριξη της παράτασης του ενεργού εργασιακού βίου*
- *Η εξάλειψη των διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις συντάξεις*

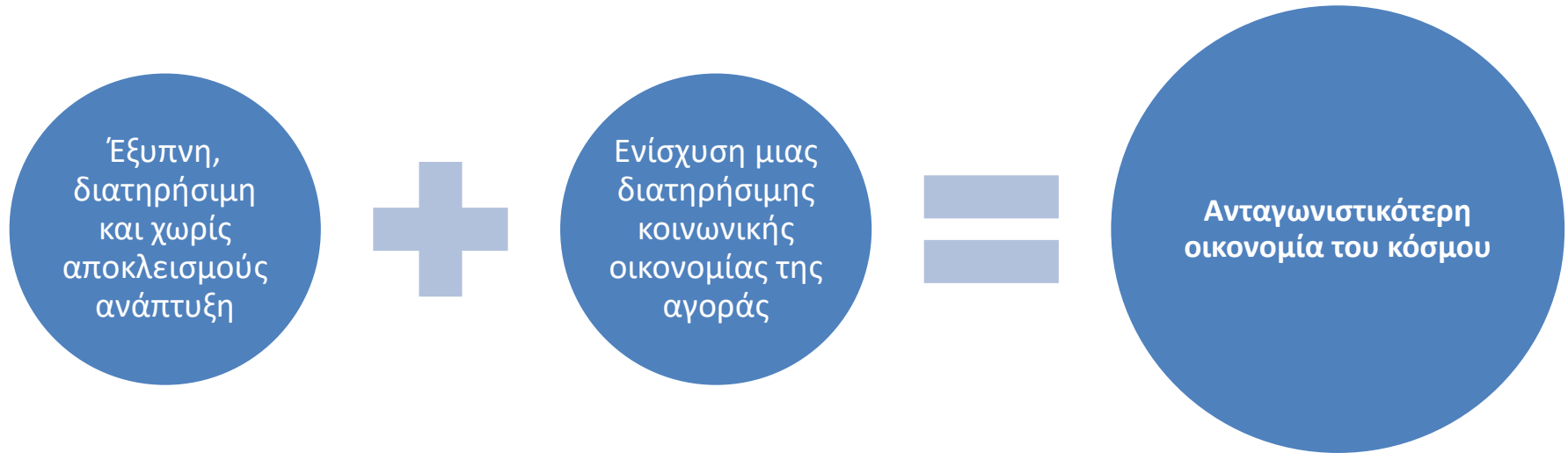
2. Ανάπτυξη επικουρικής ιδιωτικής συνταξιοδοτικής αποταμίευσης

Τι είναι η ενεργός γήρανση;

Ενεργός γήρανση σημαίνει να μεγαλώνουμε με καλή υγεία και ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας, να αισθανόμαστε πιο ικανοποιημένοι από τη δουλειά μας, πιο ανεξάρτητοι στην καθημερινή μας ζωή και πιο ενεργοί πολίτες.

Άσχετα από την ηλικία μας, μπορούμε πάντα να συμμετέχουμε δραστήρια στην κοινωνία και να απολαμβάνουμε μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Στόχος μας πρέπει να είναι η όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση του τεράστιου δυναμικού που διαθέτουμε, ακόμη και σε πιο προχωρημένη ηλικία.

Στρατηγική «Ευρώπη 2020»

Κεντρικοί στόχοι της ΕΕ στο πεδίο της κοινωνικής προστασίας για το 2020:

- α) να απασχολείται το 75% των ατόμων ηλικίας 20–64 ετών,
- β) να μειωθεί κατά τουλάχιστον 20 εκατομμύρια ο αριθμός των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

Η διακυβέρνηση της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»

Κοινοί στόχοι σε επίπεδο ΕΕ (Συμβούλιο)

Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων
+
Προγράμματα σταθερότητας - Ζετή δημοσιονομικά σχέδια

Ειδικές ανά χώρα συστάσεις της ΕΕ (Επιτροπή)

Μετά την αξιολόγηση των προγραμμάτων η Επιτροπή απευθύνει σε κάθε χώρα μια δέσμη ειδικών συστάσεων

Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2016

Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

- Μείωση του αριθμού των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή /και υφίστανται υλικές στερήσεις ή /και διαβιούν σε νοικοκυριά χωρίς εργαζόμενα μέλη κατά 450.000 έως το 2020, δηλαδή μείωση του συνολικού ποσοστού από 28% το 2008, σε 24% το 2020/21.

Καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας

- Μείωση κατά 100.000 του αριθμού των ατόμων 0-17 ετών που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας έως το 2020, που σημαίνει μείωση του αντίστοιχου ποσοστού από 23% το 2008 σε 18% το 2020

Δόμηση ενός «κοινωνικού δικτύου ασφαλείας»

- Διασφάλιση της πρόσβασης για όλους σε βασικές υπηρεσίες. (Ο συγκεκριμένος στόχος δεν είναι ποσοτικοποιημένος).

Διαδικασία διαβούλευσης: 4.11.2009-4.1.2010

Τα πεδία διαβούλευσης: Προσβασιμότητα, Απασχόληση, Εκπαίδευση, Αυτόνομη Διαβίωση, Υγεία, Μετακίνηση, Συμμετοχή στο δημόσιο βίο, Πολιτιστικές και Αθλητικές δραστηριότητες, Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης, Ελευθερία και αξιοπρέπεια

Τα Κράτη Μέλη πρέπει να υιοθετήσουν νέα μέτρα στους ακόλουθους τομείς:

- 93% Προσβασιμότητα
- 91% Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης
- 91% Απασχόληση
- 91% Αυτόνομη Διαβίωση
- 90% Ελευθερία και αξιοπρέπεια
- 89% Εκπαίδευση
- 89% Συμμετοχή στον δημόσιο βίο
- 88% Πολιτιστικές και Αθλητικές δραστηριότητες
- 87% Υγεία
- 81% Μετακίνηση

Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (1)

- Περισσότερα από 80 εκατομμύρια άτομα (1 στους 6) στην ΕΕ κινδυνεύουν από τη φτώχεια
- Μεταξύ αυτών, 20 εκατομμύρια παιδιά και το 8% του εργαζόμενου πληθυσμού
- Τα πλέον ευάλωτα άτομα πλήττονται περισσότερο από τη σημερινή οικονομική κρίση.

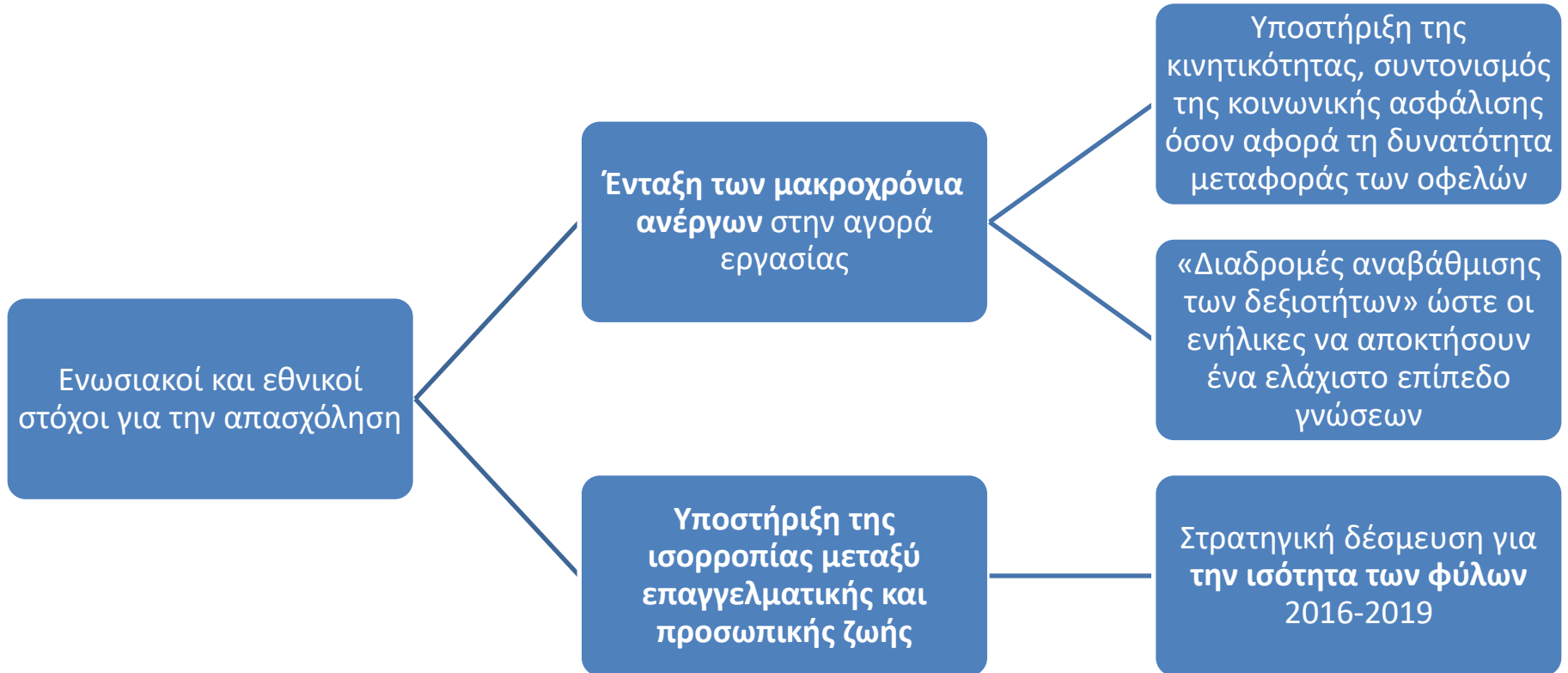
Στόχος που συμφωνήθηκε το 2010 για πρώτη φορά:

να μειωθούν κατά 20 εκατομμύρια τα άτομα που πλήττονται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, μέχρι το 2020.

Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (2)

- Θα δοθεί νέα ώθηση στην κοινωνική καινοτομία
- Θα ληφθούν μέτρα ώστε να βελτιωθούν η πρόσβαση στην αγορά εργασίας, η κοινωνική προστασία, οι στοιχειώδεις παροχές (περίθαλψη, στέγαση) και η εκπαίδευση.
- Θα γίνει καλύτερη χρήση των κονδυλίων που διαθέτει η ΕΕ για την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση των διακρίσεων
- Θα αξιολογηθούν οι μεταρρυθμίσεις της κοινωνικής πολιτικής ώστε να γίνουν αποτελεσματικότερες.
- Θα αξιοποιηθούν οι δυνατότητες της κοινωνικής οικονομίας.
- Οι χώρες της ΕΕ θα συντονίζουν καλύτερα τις πολιτικές τους.
- Ένα ετήσιο συνέδριο θα δίνει στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να ενημερώνονται για την πρόοδο επίτευξης του στόχου.

Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων - I

Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων - II

Σχέδιο δράσης για
την ένταξη υπηκόων
τρίτων χωρών

Νέο θεματολόγιο
δεξιοτήτων για την
Ευρώπη

Πρόταση για μια
ευρωπαϊκή πράξη
για την
προσβασιμότητα

Αναβάθμιση των
προτύπων υγείας
και ασφάλειας στον
χώρο εργασίας

Αναδιαμόρφωση
του Ευρωπαϊκού
Εξαμήνου

Λευκή Βίβλος για το Μέλλον της Ευρώπης (2017)

- **Νέες τεχνολογίες:** η αυξημένη χρήση της τεχνολογίας και της αυτοματοποίησης θα επηρεάσει την αγορά εργασίας και τη βιομηχανία
- **Κλιματική αλλαγή:** είναι ανάγκη να φέρουμε καινοτόμες περιβαλλοντικές λύσεις στην αγορά, τόσο στη χώρα μας όσο και στο εξωτερικό
- **Μετανάστευση:** προστασία των συνόρων μας αλλά και διασφάλιση του δικαιώματος για ελεύθερη κυκλοφορία εντός της Ευρώπης
- **Απειλές για την ασφάλειά μας στα σύνορα και στο εσωτερικό της Ένωσης μας:** συσσώρευση στρατιωτικών δυνάμεων στα ανατολικά σύνορά μας, πόλεμος και τρομοκρατία στη Μέση Ανατολή και την Αφρική
- **Σε έναν κόσμο που εξελίσσεται, η θέση της Ευρώπης αλλάζει:** ο πληθυσμός της Ευρώπης συρρικνώνεται και η οικονομική της ισχύς εξασθενεί
- **Αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης:** μακροχρόνια ανεργία, ιδίως των νέων, υψηλό δημόσιο και ιδιωτικό χρέος
- **Γήρανση του πληθυσμού:** ανάγκη για εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας
- **Άνοδος του λαϊκισμού και της εθνικιστικής ρητορικής:** ανάγκη για ανάκτηση της εμπιστοσύνης των πολιτών, εκπλήρωση των προσδοκιών τους και οικοδόμηση συναίνεσης μεταξύ των κρατών μελών

Λευκή Βίβλος για το Μέλλον της Ευρώπης – Πέντε Σενάρια

Συνεχίζουμε κανονικά:

Η ΕΕ των 27 επικεντρώνει την προσοχή της στην επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος θετικών μεταρρυθμίσεων

Τίποτε άλλο εκτός από την ενιαία αγορά:

Η ΕΕ των 27 ξαναεπικεντρώνεται σταδιακά στην ενιαία αγορά

Όσοι θέλουν περισσότερα κάνουν περισσότερα:

Η ΕΕ των 27 επιτρέπει σε όσα κράτη μέλη το επιθυμούν να αναπτύξουν μεγαλύτερη δράση σε συγκεκριμένους τομείς

Κάνουμε λιγότερα αλλά με πιο αποδοτικό τρόπο:

Η ΕΕ των 27 εστιάζει στην επίτευξη καλύτερων και ταχύτερων αποτελεσμάτων σε επιλεγμένους τομείς πολιτικής, κάνοντας λιγότερα σε άλλους τομείς

Κάνουμε όλοι μαζί πολύ περισσότερα:

Τα κράτη μέλη αποφασίζουν να κάνουν πολύ περισσότερα από κοινού σε όλους τους τομείς πολιτικής

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλο (1)

Η έννοια του Ε.Κ.Μ. δεν υπήρξε από παλιά αντικείμενο συχνής επιστημονικής έρευνας, το 1988 ο Μ. Aubry προσδιόρισε το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Πρότυπο με βάση τα εξής χαρακτηριστικά:**

α) την ύπαρξη ενός δικτύου προστατευτικών μέτρων υπέρ των εργαζομένων,

β) την αντιπροσώπευση των εργατών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων και

γ) τις τριμερείς συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλο (2)

Το Ε.Κ.Μ. αποτελεί έναν ελάχιστο ευρωπαϊκό παρανομαστή προστασίας που εξασφαλίζει:

α) τους πολίτες από την φτώχεια και τον αποκλεισμό,

β) την κοινωνική συνοχή και στηρίζεται στις κοινές αξίες της δημοκρατίας, της αλληλεγγύης, της δικαιοσύνης, της κοινωνικής ευημερίας, των ατομικών δικαιωμάτων, της ελευθερίας των συλλογικών διαπραγματεύσεων και την οικονομία της αγοράς.

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλο (3)

Ο πρώην κοινοτικός επίτροπος Π. Φλυν το 1999 αναφέρει ότι μέσα από την χρησιμοποίηση ενός τέτοιου ορισμού περιγράφουμε μια κοινή πραγματικότητα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την συνύπαρξη του ελεύθερου οικονομικού ανταγωνισμού στην αγορά με την κοινωνική ασφάλεια και αλληλεγγύη.

Ο πρώην κοινοτικός επίτροπος Joaquin Almunia διατυπώνει ότι δεν υπάρχει ένα και μοναδικό ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο. Θεωρεί ότι υπάρχει ένα σύνολο κοινών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων που όμως απέχουν σημαντικά από το να συγκροτήσουν μια ικανή βάση συγκερασμού των διαφορών.

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλο - Χαρακτηριστικά

Σύμφωνα με τον I. Gough (1997) τα χαρακτηριστικά του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου είναι:

- α) η άμεση ή έμμεση επιβάρυνση (σε διαφορετικό βαθμό) του κράτους με το κόστος των κοινωνικών δαπανών,
- β) η ενεργή συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στα ζητήματα των εργασιακών σχέσεων, το υψηλής κατάρτισης ανθρώπινο δυναμικό,
- γ) η προστασία της εργασίας,
- δ) τα ισχυρά κρατικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης
- ε) ο χαμηλός βαθμός κοινωνικών ανισοτήτων.

Τυπολογία Συστημάτων Κοινωνικής Προστασίας (1)

Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, τα τελευταία χρόνια, ταξινομήθηκαν βάσει τεσσάρων κριτηρίων τα οποία συνοψίζονται:

- α) στη μορφή της ασφαλιστικής κάλυψης (επιλεκτική ή καθολική),
- β) στην οργάνωση του συστήματος κοινωνικής προστασίας, η οποία σχετίζεται με τη νομική μορφή (Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου ή Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου) και το φάσμα των παροχών του φορέα,
- γ) στην ποιότητα των παροχών
- δ) στη χρηματοδότηση (εισφορές ή φορολογία).

Τυπολογία Συστημάτων Κοινωνικής Προστασίας (2)

Η τυπολογία των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, είναι αποτέλεσμα ιστορικών μελετών των

Titmuss (1974)

του Esping-Endersen (1990)

Ferrera (1996).

Τυπολογία Συστημάτων Κοινωνικής Προστασίας (3)

Ο Titmuss διέκρινε τρία μοντέλα κράτους πρόνοιας:

α) το *Υπολειμματικό Μοντέλο*, στο οποίο σε ένα σύστημα ελεύθερης αγοράς το κράτος πρόνοιας ασκεί υποβοηθητικό ρόλο για την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών,

β) το *Βιομηχανικό Μοντέλο*, στο οποίο επιλέγονται οι κοινωνικές παροχές βάσει της ασφάλισης της εργασίας και μόνο οι ασφαλισμένοι απολαμβάνουν τις παροχές και

γ) το *Θεσμικό-Αναδιανεμητικό Μοντέλο*, στο οποίο ο ρόλος του κράτους είναι καθοριστικός και το σύνολο του πληθυσμού απολαμβάνει ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών υπηρεσιών

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Κατά τον Esping-Endersen, διακρίνονται τρεις περιπτώσεις «προνοιακών καθεστώτων»:

- α) το *Φιλελεύθερο Καθεστώς* (ή *Αγγλοσαξονικό Πρότυπο*), όπου ο ρόλος του κράτους είναι συμπληρωματικός με την αγορά,
- β) το *Συντηρητικό Καθεστώς* (ή *Ηπειρωτικό Πρότυπο*), όπου οι κοινωνικές υπηρεσίες προσφέρονται από το κράτος αναλόγως με τη θέση των πολιτών στην εργασία και την κοινωνία και
- γ) το *Σοσιαλδημοκρατικό Καθεστώς* (ή *Σκανδιναβικό Πρότυπο*), όπου το κράτος παρέχει καθολική κάλυψη, καθώς η πρόσβαση στην κοινωνική παροχή θεωρείται δικαίωμα για όλους τους πολίτες.

Τυπολογία Συστημάτων Κοινωνικής Προστασίας (5)

Ο Ferrera συμπεριέλαβε τις χώρες της Νότιας Ευρώπης, καθώς διαπίστωσε ότι τα προαναφερόμενα μοντέλα δεν αναφέρονται σ' αυτές.

Το *Νότιο Μοντέλο* του Ferrera περιλαμβάνει τις χώρες του μεσογειακού νότου. Είναι δε μικτό καθώς περιλαμβάνει χαρακτηριστικά του Μοντέλου Bismarck (τομέας Κοινωνικής Ασφάλισης, αυτοδιοικούμενα ταμεία ασφάλισης, ασφαλιστικές εισφορές, εξωνοσοκομειακή δραστηριότητα των ιατρών) και του Μοντέλου Beveridge (αυξημένος κρατικός παρεμβατισμός, κύρια πηγή χρηματοδότησης ο κρατικός προϋπολογισμός, καθολική κάλυψη του πληθυσμού).[

Ενεργός Ένταξη

Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ενεργό Ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένοι από την αγορά εργασίας (2008/ 5737) :

- 3 πυλώνες της ενεργού ένταξης:
 - εισοδηματική στήριξη
 - προώθηση στην απασχόληση
 - πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες
- Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής -Com (2008)639 final
- Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
- Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (Council Conclusions on Common active inclusion principles to combat poverty more effectively - 17 December 2008)

Ενεργός Ένταξη

Η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ενεργό Ένταξη

- **Διαπιστώσεις**

- Η φτώχεια και η ανεργία δεν μειώνονται
- Εμφανίζονται νέοι κοινωνικοί κίνδυνοι
- Τα συστήματα εεε χρειάζονται βελτίωση, ως προς την επάρκεια και την κάλυψη
- Απαιτείται βελτίωση συνεκτικότητας του εεε με ενεργητικές πολιτικές και πρόσβαση σε υπηρεσίες ποιότητας

Ενεργός Ένταξη

Η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ενεργό Ένταξη

- Η στρατηγική της Ενεργού Ένταξης είναι η απάντηση
 - Σχεδιασμός: Σεβασμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων
Προαγωγή ισότητας φύλων
Αντιμετώπιση πολυπλοκότητας
Βελτίωση εδαφικής συνοχής
Ενίσχυση αλληλεγγύης γενεών
 - Εφαρμογή: Οικονομικοί περιορισμοί
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Απλοποίηση διαδικασιών
Πρόσβαση σε μηχανισμό καταγγελιών
Επικοινωνιακή στρατηγική
Δημιουργία κοινών αρχών

Ενεργός Ένταξη

Η παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (SPC)
- Η Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού
- Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο
- Επιπλέον εργαλεία παρακολούθησης

Ενεργός Ένταξη

Η παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης της

- **Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (SPC)**
 - Παρακολουθεί τις κοινωνικές συνθήκες
 - Προωθεί τη συζήτηση και το συντονισμό
 - Προετοιμάζει το EPSCO
 - Προετοιμάζει τις συστάσεις
 - Εκπονεί Εκθέσεις: Ετήσια Έκθεση
Θεματικές εκθέσεις

Ενεργός Ένταξη

Η παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- **Η Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού**
 - Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη
 - Δείκτες του Λάακεν
 - Peer Review
 - Αφορά: κοινωνική προστασία (κοινωνική ένταξη), απασχόληση, εκπαίδευση, πολιτικές νεολαίας, κατάρτιση

Ενεργός Ένταξη

Η παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- **Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο**

- Ετήσια Επισκόπηση για την Ανάπτυξη (Νοέμβριο)
- Διμερείς συζητήσεις
- Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων (Απρίλιο)
- Συστάσεις (Ιούνιο)

Ενεργός Ένταξη

Η παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- **Επιπλέον εργαλεία παρακολούθησης**
 - Πίνακας Απόδοσης (scoreboard)
 - Social Protection Performance Monitor (SPPM)
 - Employment Performance Monitor (EPM)

Ενεργός Ένταξη

Η αξιολόγηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- **1^η Αξιολόγηση 2013: Προκλήσεις ανά πυλώνα:**
 - 1^{ος} πυλώνας: χαμηλή επάρκεια, χαμηλά ποσοστά λήψης, περιορισμένη κάλυψη
 - 2^{ος} πυλώνας: φτώχεια εργαζομένων, αντικίνητρα για εργασία
 - 3^{ος} πυλώνας: περιορισμένη πρόσβαση, ιδίως για Ρομά, μετανάστες, ΑμεΑ

Ενεργός Ένταξη

Η αξιολόγηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- **1^η Αξιολόγηση 2013: Συνέπειες:**

- αναγνώριση ανάγκης ενίσχυσης της καθοδήγησης
- αίτημα προς SPC για ανάπτυξη εξειδικευμένων δεικτών και ενίσχυση παρακολούθησης
- ψήφισμα Ευρωκοινοβουλίου σχετικά με έγκριση των κοινών αρχών από τα ΚΜ
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου για ενεργό ένταξη
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου για καινοτόμες προσεγγίσεις

Ενεργός Ένταξη

Η αξιολόγηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- **2^η Αξιολόγηση 2017: Ευρήματα:**
 - Ανάμικτη πρόοδος της εφαρμογής
 - Μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών
 - Ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία: σημαντικό ρόλο, αλλά: περιορισμένο 2007-2013
ενισχυμένο 2014-2020

Ενεργός Ένταξη

Η αξιολόγηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- **2^η Αξιολόγηση 2017: ευρήματα ανά πυλώνα**
 - 1^{ος} πυλώνας: τα συστήματα εεε:
- Διασφαλίζουν την κάλυψη βασικών αναγκών
- Μη ανταποδοτικά και καθολικά
- Απαιτούν διαθεσιμότητα προς εργασία
- Η εισοδηματική ενίσχυση δεν επαρκεί για έξοδο από τη φτώχεια
- Τα ποσά σχετίζονται με τη σύνθεση του νοικοκυριού

Ενεργός Ένταξη

Η αξιολόγηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- **2^η Αξιολόγηση 2017: ευρήματα ανά πυλώνα**

- 2^{ος} πυλώνας: Το εεε συνδέεται με ενεργοποίηση
Ζητήματα διοικητικής ικανότητας
Πρόοδος προς εξατομικευμένη
υποστήριξη

- 3^{ος} πυλώνας: Ο λιγότερο ανεπτυγμένος
Προβλήματα συντονισμού

-

Ενεργός Ένταξη

Η αξιολόγηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- **2^η Αξιολόγηση 2017: ευρήματα σχετικά με την ισότιμη ανάπτυξη και τη σύνδεση των τριών πυλώνων**
- Απαιτείται βελτίωση σύνδεσης της ενεργοποίησης με την εισοδηματική στήριξη και την πρόσβαση σε υπηρεσίες
- Αναζήτηση κατάλληλης υποστήριξης για όσους δεν είναι ικανοί να εργαστούν
- Ανάγκη βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκομένων
- Σημαντικός ο ρόλος της SPC

Ενεργός Ένταξη

Η αξιολόγηση της εφαρμογής της στρατηγικής της ενεργού ένταξης

- **Η μελέτη της SPC**

- Τα κράτη μέλη με τα πιο ισχυρά συστήματα κοινωνικής προστασίας έχουν τις πιο ανταγωνιστικές οικονομίες
- Τα συστήματα εεε για να είναι αποτελεσματικά πρέπει να διασφαλίζουν:
 - αξιοπρεπή διαβίωση
 - απλότητα διαδικασιών
 - ενεργοποίηση των ατόμων

Ενεργός Ένταξη

Οι πρωτοβουλίες της ΕΕ για την εφαρμογή της σύστασης για την ενεργό ένταξη

- Σύσταση της Επιτροπής για την Επένδυση στα παιδιά
- Σύσταση του Συμβουλίου για την Εγγύηση για τη Νεολαία
- Σύσταση του Συμβουλίου για την ενσωμάτωση των μακροχρόνια άνεργων
- Η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την καταπολέμηση της Φτώχειας
- Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Ενεργός Ένταξη

Η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

- Τομείς δράσης

- Μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη χρήση των ταμείων της ΕΕ για τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης
- Προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας
- Συμπράξεις και αξιοποίηση του δυναμικού της κοινωνικής οικονομίας,
- Βελτίωση του συντονισμού των πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών

Ενεργός Ένταξη

Η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

- Φάσμα πολιτικών
- Πρόσβαση στην απασχόληση
- Συσχέτιση με τις δράσεις της «Ατζέντας για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας»
- Ενεργός ένταξη (αξιολόγηση της εφαρμογής της ενεργού ένταξης).
- Κοινωνική προστασία και πρόσβαση στις βασικές υπηρεσίες
- Κάλυψη των αναγκών για πρόληψη και για έγκαιρη παρέμβαση
- Επάρκεια και βιωσιμότητα συνταξιοδοτικών συστημάτων
- Αποτελεσματικότητα των συστημάτων υγείας και αντιμετώπιση των ανισοτήτων στις υπηρεσίες υγείας.
- Πολιτικές για την εκπαίδευση και την νεολαία.
- Συσχέτιση με τις δράσεις της «Νεολαίας σε κίνηση», αξιοποίηση συστημάτων εκπαίδευσης-κατάρτισης, προσχολική εκπαίδευση, καταπολέμηση σχολικής διαρροής, προώθηση «Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη νεολαία 2010-2018».
- Μετανάστευση και ένταξη των μεταναστών
- Κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση των διακρίσεων:
- Υποστήριξη αναπτυσσόμενων χωρών στην καταπολέμηση της φτώχειας
- Εκτίμηση του κοινωνικού αντίκτυπου των εφαρμοζόμενων πολιτικών

Ενεργός Ένταξη

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Ζαν Κλωντ Γιουγκερ 2014:

«Τριπλό Α στο κοινωνικό επίπεδο»

«...πιο σημαντικό από το τριπλό Α στα οικονομικά και πιστωτικά ζητήματα»

Πυλώνας = Πυξίδα για ανοδική σύγκλιση

Ενεργός Ένταξη

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

- 3 θεματικές ενότητες
 1. Ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση στην αγορά εργασίας
 2. Δίκαιοι όροι εργασίας
 3. Κοινωνική Προστασία και Κοινωνική Ένταξη

Ενεργός Ένταξη

- **Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων**

Κεφάλαιο Ι: Ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση στην αγορά εργασίας

1. Εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση
2. Ισότητα των φύλων
3. Ίσες ευκαιρίες
4. Ενεργός στήριξη της απασχόλησης

Ενεργός Ένταξη

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

- **Κεφάλαιο II: Δίκαιοι όροι εργασίας**

5. Ασφαλής και ευπροσάρμοστη απασχόληση
6. Αποδοχές
7. Ενημέρωση για τους όρους απασχόλησης και την προστασία σε περίπτωση απόλυσης
8. Κοινωνικός διάλογος και συμμετοχή των εργαζομένων
9. Ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής
10. Υγιεινό, ασφαλές και κατάλληλα προσαρμοσμένο εργασιακό περιβάλλον και προστασία δεδομένων

Ενεργός Ένταξη

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Κεφάλαιο III: Κοινωνική προστασία και ένταξη

11. Φροντίδα και στήριξη των παιδιών
12. Κοινωνική προστασία
13. Παροχές ανεργίας
14. Ελάχιστο εισόδημα
15. Εισόδημα ηλικιωμένων και συντάξεις
16. Υγειονομική περίθαλψη
17. Ένταξη ατόμων με αναπηρία
18. Μακροχρόνια φροντίδα
19. Στέγαση και βοήθεια για τους αστέγους
20. Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες

Ενεργός Ένταξη

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

• Η Διαβούλευση για τον Πυλώνα

4 τομείς ανησυχίας

-κοινωνικές συνέπειες της κρίσης, αύξηση φτώχειας, ανισοτήτων, ανεργίας

-το μέλλον της εργασίας

-δημογραφικές εξελίξεις

-οικονομικές αποκλίσεις

Ενεργός Ένταξη

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

- **Η θέση της SPC για τον Πυλώνα**

- Τοποθετεί τα κοινωνικά ζητήματα στο πολιτικό προσκήνιο
- Οι στόχοι του πρέπει να είναι συνεπείς μεταξύ τους
- Η υλοποίησή του πρέπει να αξιοποιεί τα υφιστάμενα μέσα και μηχανισμούς
- Η βελτίωση της παρακολούθησης είναι απαραίτητη

Ενεργός Ένταξη

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

- **Η Διοργανική Διακήρυξη**
 - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 - Ευρωπαϊκή Επιτροπή
 - Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Κοινωνική Σύνοδος Κορυφής: 17.11. 2017

Ενεργός Ένταξη

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

- **Η Κριτική: Τα θετικά σημεία**
 - Η ΕΕ αναγνωρίζει την ανεπάρκεια των πολιτικών
 - Η ΕΕ αναγνωρίζει τις επερχόμενες προκλήσεις
 - Η ΕΕ αναγνωρίζει την απειλή των κοινωνικών ανισορροπιών
 - Η ΕΕ αναγνωρίζει τη δυσαρέσκεια των πολιτών
 - Η προσέγγιση του πυλώνα βασίζεται στα δικαιώματα
 - Η προσέγγιση του πυλώνα στηρίζεται στο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο της ΕΕ
 - Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης ενσωματώθηκαν

Ενεργός Ένταξη

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

- **Η Κριτική: Οι επιφυλάξεις**
 - Τα δικαιώματα δεν είναι άμεσα εκτελεστά
 - Η υλοποίηση είναι ευθύνη των κρατών μελών
 - Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης προέρχεται από τα κράτη μέλη
 - Δεν περιλαμβάνει ρητή δέσμευση για εφαρμογή υφιστάμενων συστάσεων
 - Η ΕΕ κάνει: παρακολούθηση
 ενημέρωση
 ενίσχυση της ερμηνευτικής καθοδήγησης
 υποστήριξη της ευαισθητοποίησης

Άρα: ο Πυλώνας αποτελεί κείμενο καλών προθέσεων, πλαίσιο αρχών και όχι δεσμευτικών υποχρεώσεων που θα μπορούσαν να εγγυηθούν τα δικαιώματα

4^η ΕΝΟΤΗΤΑ

Η ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΞΕΥΡΩΠΑΪΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Ζητούμενο:

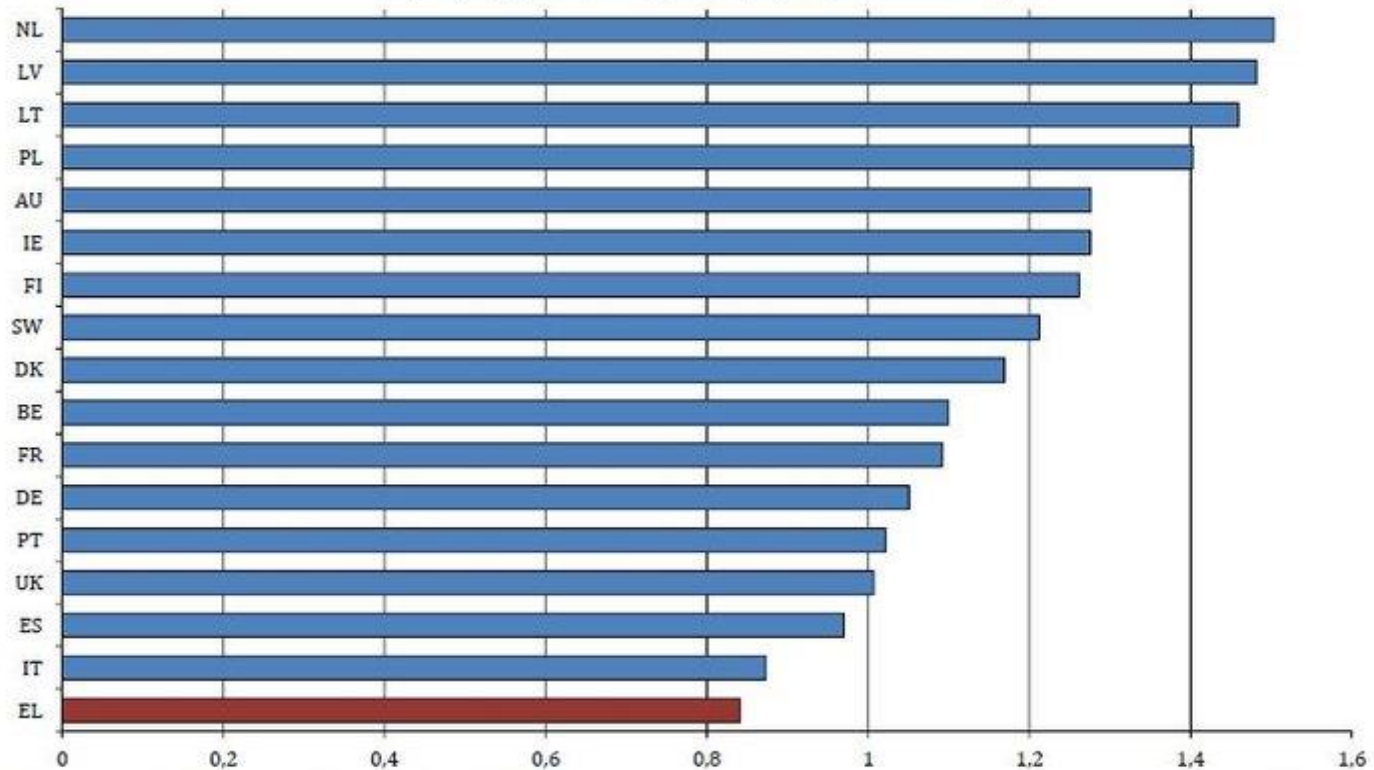
- Η δημιουργία ενός σύγχρονου κράτους κοινωνικής και ουσιαστικής αλληλεγγύης, με ενιαίους κανόνες και ισότιμη πρόσβαση για όλους.

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

- **Ελληνικό Σύστημα Κοινωνικής Προστασίας - προκλήσεις:**
 - Χαμηλή αποτελεσματικότητα (πχ στη μείωση της φτώχειας)
 - Χαμηλός βαθμός εμπιστοσύνης του πολίτη προς το κράτος
- **Χαρακτηριστικά:**
 - έλλειψη κεντρικού σχεδιασμού και συντονισμού,
 - απουσία μητρώων δικαιούχων, παροχών, φορέων
 - κατηγορική προσέγγιση
 - ελλιπής ενημέρωση
 - ανεπάρκεια ελεγκτικών μηχανισμών
 - κατακερματισμός υπηρεσιών, επικαλύψεις αρμοδιοτήτων,
 - περιορισμένη εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας
 - κακή στόχευση (ομάδες ακάλυπτες – ομάδες με πολλαπλή κάλυψη)
- **Κύριες προκλήσεις:**
 - βελτίωση αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας,
 - ανάκτηση εμπιστοσύνης

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Δείκτης σχετικής αποτελεσματικότητας δαπανών για κοινωνική προστασία ως προς τη φτώχεια (μέσος όρος 2005-2011)

Πηγή: Επεξεργασία δεδομένων Eurostat (πρόσβαση 04/2014)

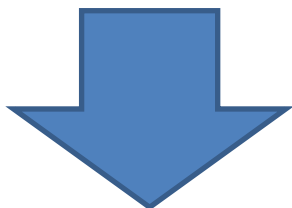
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΙΝΕ ΓΣΣΕ

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

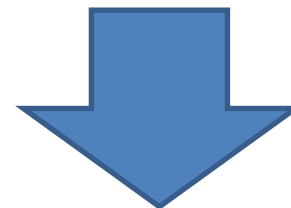
- Ψηφιοποίηση διαδικασιών και μητρώων
- Διαφάνεια
- Συλλογή κατάλληλων στοιχείων
- Παρακολούθηση
- Αξιολόγηση
- Τεκμηρίωση προτάσεων
- Σχεδιασμός πολιτικών
- Απλούστευση διαδικασιών
- Βελτίωση ελεγκτικών μηχανισμών

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

2 πυλώνες

Εθνικός Μηχανισμός

ΟΠΕΚΑ

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης

- **Αιρεσιμότητα**
- **«Ύπαρξη και εφαρμογή εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για τη μείωση της φτώχειας και για την ενεργό ένταξη ατόμων που αποκλείονται από την αγορά εργασίας, στο πλαίσιο των Κατευθυντήριων Γραμμών για την Απασχόληση».**

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης (ΕΣΚΕ)

Βασικές Κατευθύνσεις

- από την κατηγορική προσέγγιση, στην καθολικότητα της κάλυψης,
- ενίσχυση της «ενεργητικής» διάστασης

Η Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης

- **Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Κοινωνικής Ένταξης (Δεκέμβριος 2014)**
- **Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη (Ιούνιος 2015)**
- **Σχέδιο Δράσης**

ΕΣΚΕ Αρχιτεκτονική

- 1^ο επίπεδο: **3 πυλώνες**
- 2^ο επίπεδο: **4 επιχειρησιακοί άξονες**
- 3^ο επίπεδο: **προτεραιότητες πολιτικής**
- 4^ο επίπεδο: **μέτρα**

ΕΣΚΕ Αρχιτεκτονική

Πυλώνες:

1. Καταπολέμηση της φτώχειας
2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες
3. Αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς

Άξονες:

1. Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας
2. Πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών
3. Προώθηση της ένταξης ευπαθών ομάδων
4. Διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 1: Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας

Πυλώνας 1: Καταπολέμηση της φτώχειας

Πυλώνας 2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες

Πυλώνας 3: Αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς

Προτεραιότητα

1.1 Πρόσβαση σε βασικά αγαθά

Μέτρο

1.1.1 Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης

1.1.2 Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

1.1.3 Αντιμετώπιση κρίσεων

1.1.4 Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη

1.1.5 Πρόσβαση σε ενέργεια

1.1.6 Πρόσβαση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα

1.1.7 Πρόσβαση στη δικαιοσύνη

1.1.8 Πρόσβαση σε δραστηρ. πολιτισμού/αναψυχής

1.2 Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους

1.2.1 ΕΕΕ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 4: Καλή Διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης

Πυλώνας 1: Καταπολέμηση της φτώχειας

Πυλώνας 2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες

Πυλώνας 3: Αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς

Προτεραιότητα

4.1 Συντονισμός των πολιτικών κοινωνικής ένταξης

Μέτρο

4.1.1 Εθνικός Μηχανισμός

4.1.2 Περιφερειακά Παρατηρητήρια

4.1.3 Παρατηρητήριο Φορέων Κοινωνικής Ένταξης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης

4.2 Ποιότητα των πολιτικών κοινωνικής ένταξης

4.2.1 Χάρτης Ποιότητας Κοινωνικών Υπηρεσιών

4.2.2 Δίκτυα Κοινωνικής Καινοτομίας

4.3 Αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών κοινωνικής ένταξης

4.3.1 Ανάπτυξη ανθρωπίνου δυναμικού στο δημόσιο τομέα

4.3.2 Ανάπτυξη έρευνας στο πεδίο των πολιτικών ένταξης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 4: Καλή Διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης

- **Προτεραιότητα 4.1** Συντονισμός των πολιτικών κοινωνικής ένταξης
- **Μέτρο 4.1.1** Εθνικός Μηχανισμός

Ο Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης Συντονισμού και Αξιολόγησης

Νομοθετικό πλαίσιο

- Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη
Ε.Α. 4: «Καλή Διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης»
- Ν. 4445/2016, άρθρα 1-22
Εθνικός Μηχανισμός: Ενιαίος οργανικός σχηματισμός, με συνεκτική δράση για σχεδιασμό, ενημέρωση, παρακολούθηση και αξιολόγηση πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής

Ο Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης Συντονισμού και Αξιολόγησης

Σκοπός

- Διαπίστωση κοινωνικών αναγκών
- Προσδιορισμός προτεραιοτήτων (έκτακτες ανάγκες)
- Συντονισμός κατά το σχεδιασμό
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής πολιτικών και δράσεων
- Τεκμηρίωση και εξειδίκευση δράσεων
- Πληροφόρηση, ενίσχυση διαφάνειας, αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας του συστήματος κοινωνικής προστασίας
- Σχεδιασμός, εποπτεία και αξιολόγηση ΚΕΑ

Ο Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης Συντονισμού και Αξιολόγησης

Στόχοι

- Διαχείριση και διάδοση πληροφορίας μεταξύ επιπέδων διακυβέρνησης
- Χάραξη πολιτικών
- Στόχευση ρυθμίσεων
- Εξομάλυνση συντονισμού
- Διάκριση ρόλων και δράσεων
- Αξιολόγηση μέτρων ΕΣΚΕ
- Δημοσιονομική διαχείριση
- Δίκαιη χωρική κατανομή κοινωνικών υποδομών
- Διαβούλευση

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

Κυβερνητικό Επίπεδο

- Δ/ση Κοιν.Ένταξης&Κοιν.Συνοχής
- Δ/ση Καταπολέμηση Φτώχειας
- Εποπτευόμενοι φορείς
 - ΕΚΚΑ
 - ΕΙΕΑΔ
 - ΟΑΕΔ
- ΣυναρμόδιαΥπουργεία/υπηρεσίες
- Εθν. Αρχή Συντονισμού,
διαχειριστικές, επιτελικές
- Εθνική Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας
- Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα
 - 3 Υποσυστήματα
 - Μητρώο ωφελουμένων
 - Μητρώο κοιν. προγραμμάτων
 - Μητρώο φορέων

Αυτοδιοικητικό επίπεδο

- Περιφέρειες:
 - Δ/σεις Κοινωνικής Μέριμνας
 - Περιφερειακά Παρατηρητήρια
- Δήμοι:
 - Κοινωνικές υπηρεσίες δήμων
 - Κέντρα Κοινότητας
- Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης
- Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Ο Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης Συντονισμού και Αξιολόγησης

Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα

- Υποσύστημα Δεδομένων
- Γεωπληροφοριακό Υποσύστημα
- Υποσύστημα υποστήριξης αποφάσεων

Μητρώα

- Μητρώο ωφελουμένων
- Μητρώο φορέων
- Μητρώο προγραμμάτων

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Ο Εθνικός Μηχανισμός

Εθνικό Μητρώο Ιδιωτικών Φορέων Κοινωνικής Φροντίδας

- **Άρθρο 7 του ν.4455/2017 (ΦΕΚ 22Α)**
 - Συνιστάται και λειτουργεί στην ΗΔΙΚΑ
 - Υπεύθυνος επεξεργασίας των στοιχείων: Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής (ΔΚΕΚΣ)
 - Πρόσβαση: Γ.Γ. Πρόνοιας, Γ.Δ. Πρόνοιας και εξουσιοδοτημένο προσωπικό
- **Υποχρέωση ηλεκτρονικής εγγραφής στο ΕΜΙΦΚ**
 - φορείς που ήδη λειτουργούν: ποινή ανάκλησης της άδειας λειτουργίας
 - νέοι φορείς: προϋπόθεση για χορήγηση άδειας λειτουργίας
- **Υποχρέωση ενημέρωσης του ηλεκτρονικού ΕΜΙΦΚΦ για μεταβολές**

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Ο Εθνικός Μηχανισμός

Παρακολούθηση - Αξιολόγηση - Διαβούλευση

- Διαμόρφωση δεικτών – (παρακολούθηση υφιστάμενων)
- Συλλογή στοιχείων και δεδομένων
- Υποχρεωτική εκπόνηση τακτικών εκθέσεων
 - Δ/νση Κοιν. Ένταξης και Συνοχής
 - Συναρμόδια Υπουργεία (ετήσια έκθεση)
 - ΕΚΚΑ (α' δίμηνο κάθε έτους)
 - ΕΙΕΑΔ (α' δίμηνο κάθε έτους)
 - ΟΑΕΔ (ετήσια ενημέρωση – 2 εκθέσεις)
 - Περιφέρειες (ετήσια έκθεση)
- Θεσμοθετημένες συνεδριάσεις της ΕΕΚΠ σε ετήσια βάση
- Περιφερειακές επιτροπές διαβούλευσης (πρακτικά)
- Δημοτικές επιτροπές διαβούλευσης (πρακτικά)

Ο Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης, Συντονισμού και Αξιολόγησης

Καινοτομίες του ΕΜ:

- θεσμοθέτηση της υποχρέωσης για εκπόνηση τακτικών εκθέσεων από όλα τα όργανα, σε όλα τα επίπεδα.
- καθιέρωση αμφίδρομης διαδικασίας, μεταξύ κεντρικής και περιφερειακής-τοπικής διοίκησης, μέσω του ΕΓΠΣ .

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Κέντρα Κοινότητας (ν. 4368/2016)

Πού λειτουργούν τα ΚΚ: ΟΤΑ α' βαθμού
Φορείς υλοποίησης: Δήμος και εποπτευόμενοι φορείς

Σκοπός:

Υποστήριξη του ΟΤΑ σε συνεργασία με την Κοινωνική Υπηρεσία για:

- ανάπτυξη τοπικού σημείου αναφοράς για υποδοχή, εξυπηρέτηση, διασύνδεση πολιτών
- εφαρμογή πολιτικών

Χρηματοδότηση: - εθνική

- ευρωπαϊκή (ΕΚΤ – Θ.Σ.9 ΕΣΠΑ 2014-2010 και ΕΤΠΑ)

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Κέντρα Κοινότητας

(ν. 4368/2016)

Έργο των ΚΚ ως υπηρεσία πρώτης υποδοχής:

- Υποδοχή, καταγραφή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση, μέσω του πληροφοριακού συστήματος
- Σύσταση και διαχείριση αρχείου και ατομικών φακέλων των ωφελούμενων
- Διαβίβαση των στοιχείων στις αρμόδιες υπηρεσίες των Δήμων
- Άμεση και απευθείας και ενημέρωση του Ε.Γ.Π.Σ. του ΕΜ

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Κέντρα Κοινότητας

(ν. 4368/2016)

Υποχρεωτικές αρμοδιότητες :

υποδοχή, ενημέρωση, υποστήριξη

- πληροφόρηση πολιτών
- υποστήριξη κατά τη διαδικασία ένταξης

συνεργασία με υπηρεσίες και δομές

- συνεργασία και παραπομπή αιτημάτων
- συνεργασία με την τοπική αγορά εργασίας για ένταξη ανέργων

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Κέντρα Κοινότητας

(ν. 4368/2016)

Ενδεικτικές αρμοδιότητες:

βελτίωση βιοτικού επιπέδου και κοινωνική ένταξη

- συμβουλευτική υποστήριξη
- συμβουλευτική ψυχοκοινωνική στήριξη
- δράσεις για δημιουργική απασχόληση και μαθησιακή στήριξη παιδιών
- συνδρομή στη δημιουργία ευκαιριών για νέους
- διοργάνωση εκδηλώσεων
- δράσεις για κοινωνικοποίηση και κοινωνική ένταξη
- συνδρομή στην ενημέρωση επί νομικών ζητημάτων
- συγκέντρωση και διανομή αγαθών
- ανάπτυξη δικτύου εθελοντισμού και συγκέντρωση αγαθών

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Κέντρα Κοινότητας

(ν. 4368/2016)

Στόχος:

- Ολοκληρωμένη προσέγγιση σχεδιασμού και εφαρμογής κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο
- Αντιμετώπιση αποσπασματικότητας δράσεων
- Αντιμετώπιση άνισης χωρικής κατανομής κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών στους δήμους

Αρχές και φιλοσοφία λειτουργίας:

- εξατομικευμένη προσέγγιση
- σύνδεση με υπηρεσίες
- συνεργασία με φορείς και υπηρεσίες
- δικτύωση

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Κέντρα Κοινότητας (ν. 4368/2016)

**Παραρτήματα Ρομά:
εξατομικευμένη - μακροπρόθεσμη προσέγγιση με υπηρεσίες:**

**στήριξης και κοινωνικής ένταξης
προώθησης στην απασχόληση
ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης**

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Κέντρα Κοινότητας

Παραρτήματα Ένταξης Μεταναστών:

- **εξατομικευμένη προσέγγιση με υπηρεσίες:
ενημέρωσης, εξυπηρέτησης, συμβουλευτικής στήριξης**
- **παραπομπή αιτημάτων και συνεργασία με συναρμόδιους φορείς**
- **μαθήματα και παράλληλες δράσεις**

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας Κέντρα Κοινότητας (Ιούνιος 2018)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ	ΕΧΟΥΝ ΕΝΤΑΧΘΕΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΑΝ.ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	22	22	100,00
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	36	38	94,74
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	10	10	100,00
ΗΠΕΙΡΟΥ	9	9	100,00
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	22	25	88,00
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	20	23	82,61
ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	18	19	94,74
ΚΡΗΤΗΣ	16	16	100,00
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	4	4	100,00
ΝΟΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ	13	13	100,00
ΒΟΡ. ΑΙΓΑΙΟΥ	5	5	100,00
ΑΤΤΙΚΗΣ	54	55	96,36
ΠΕΛΟΠ/ΝΗΣΟΣ	2	3	66,67
ΣΥΝΟΛΟ	231	242	95,45

Περιφερειακά Παρατηρητήρια

Σκοπός

- παρακολούθηση και συντονισμός των στόχων της ΠΕ.Σ.Κ.Ε
- ανάδειξη τοπικών αναγκών σε θέματα πολιτικών κοινωνικής προστασίας, πρόνοιας και αλληλεγγύης
- διαβίβαση στοιχείων και πληροφοριών στο Ε.Γ.Π.Σ. του Εθνικού Μηχανισμού
- αποτύπωση και χαρτογράφηση των χωρικών διαστάσεων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Περιφερειακά Παρατηρητήρια (Ιούνιος 2018)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΦΕΚ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ	ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΦΕΚ 3051/05-09-2017	4 άτομα	ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Μυτιλήνη)	ΦΕΚ 2654/28-07-2017		ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Πάτρα)	ΦΕΚ 2953/29-08-2017	1 άτομο	ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Κοζάνη)	ΦΕΚ 2198/28-06-2017	1 άτομο	ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ
ΗΠΕΙΡΟΥ (Ιωάννινα)	ΦΕΚ 3878/03-11-2017	1 άτομο	ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Κέρκυρα)	ΦΕΚ 4083/23-11-2017		ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΡΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Σύρος)	ΑΠ.ΣΥΜΒ.3754/07-06-2018		ΑΝΑΘΕΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΣΤΙΣ Δ/ΝΣΕΙΣ ΚΟΙΝ.ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΑΔΩΝ
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Λαμία)	ΦΕΚ 2201B/28-06-2017	2 άτομα	ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ

Η Εθνική Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας

- **N.3144/2003: «ο Υπουργός συγκαλεί την ΕΕΚΠ, όποτε κρίνει απαραίτητο»**
- **N.4445/2016: η ΕΕΚΠ συνεδριάζει υποχρεωτικά σε ετήσια βάση**

Η Εθνική Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας

Μετέχουν με τριετή θητεία:

- Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Πρόεδρος)
- Αναπληρωτής Υπουργός Εργασίας, για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Αναπληρωτής Υπουργός Εργασίας, αρμόδιος για θέματα ανεργίας
- Γενικός Γραμματέας Πρόνοιας (Κοινωνικής Αλληλεγγύης)
- Συνήγορος του Πολίτη
- 1 εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Ε.)
- 1 εκπρόσωπος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος (ΕΝ.Π.Ε.)
- 1 εκπρόσωπος της Εκκλησίας της Ελλάδος
- 1 εκπρόσωπος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)
- 1 εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε.)
- 1 εκπρόσωπος του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.)
- 1 εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.)
- 1 εκπρόσωπος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε.) και
- 1 εκπρόσωπος του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (Σ.Κ.Λ.Ε.).

Συμπεράσματα από την υλοποίηση του ΕΜ

- Ψηφιοποίηση του κοινωνικού κράτους
- Στοιχεία σε τοπικό επίπεδο (αιτήματα, προγράμματα, φορείς, τρόπος λειτουργίας δήμων)
- Ηλεκτρονικές διαδικασίες για τον πολίτη
- Γεωγραφική ισότητα πρόσβασης
- Ηλεκτρονική καταγραφή των ΝΠΙΔ κοινωνικής φροντίδας
- Ηλεκτρονική καταγραφή ΝΠΔΔ και προγραμμάτων
- Υποχρεωτική εκπόνηση εκθέσεων
- Υποχρεωτική διαβούλευση σε εθνικό επίπεδο

Η αναδιάρθρωση του τομέα κοινωνικής πρόνοιας

Ο.Π.Ε.Κ.Α. (ν. 4520/2018)

Σκοπός:

- Χορήγηση προνοιακών παροχών, επιδομάτων, ενισχύσεων, υπηρεσιών
- Υλοποίηση, εκτέλεση, διαχείριση προγραμμάτων, δράσεων, ενεργειών του Υπ. Εργασίας
- Χορήγηση παροχών και υπηρεσιών του ΛΑΕ

- Μητρώο δικαιούχων
- Ηλεκτρονικές διασταυρώσεις

Δημήτρης Απίστουλας,
Υπεύθυνος Σπουδών & Έρευνας ΙΝ.ΕΠ.
τηλ. 2131306297
email: dapistoulas@ekdd.gr